

WEST-VLAANDEREN WERKT

Westhoek: doelstelling 5 b

innovatie tewerkstellingsstimuli

brandweer

bedrijfsinterne milieuzorg

WES

1.1994 • 36e Jaargang • Tweemaandelijks uitgave • Verschijnt niet in juli en augustus

Westhoek: doelstelling 5b-gebied

Eind januari 1994 heeft de Europese Commissie de Westhoek aangeduid als een doelstelling 5b-gebied. Deze laatste uitdrukking staat voor de ondersteuning van agrarische streken in Europa via de Europese Structuurfondsen met name het Europees Regionaal Fonds (EFRO), het Europees Landbouwfonds (sektie oriëntatie) en het Europees Sociaal Fonds. Onder de Westhoek wordt hier grosso modo verstaan de drie klassieke Westhoekarrondissementen Ieper, Diksmuide en Veurne, evenals de zeevisserijzone Nieuwpoort-Bredene en enkele achterliggende rurale gemeenten van het arrondissement Oostende. In het totaal behoren elf gemeenten volledig en drie gemeenten gedeeltelijk tot het doelstelling 5b-gebied. Deze gemeenten totaliseren een bevolking van 168.500 inwoners. De strikte afbakening, waarbij een maximum bevolkingskwantum door de Europese Commissie werd vastgesteld, sluit enkele kustgemeenten evenals een aantal rurale gemeenten uit. Dit betekent echter niet dat deze gemeenten niet kunnen genieten van projecten die worden aanvaard in het ontwikkelingsplan voor de Westhoek.

Het oorspronkelijke voorstel van de Vlaamse regering – door deze laatste ingediend en verdedigd bij de Europese Commissie – behelsde alle gemeenten van de vier Westhoekarrondissementen met uitzondering van een paar kustgemeenten die noch op een agrarisch karakter noch op een sterke oriëntatie op de visserijsector aanspraak konden maken. De voorbereidende rapporten werden in de loop van 1993 opgemaakt door de GOM-West-Vlaanderen.

Hiermee kan een meerjarenplan (thans zesjarenplan 1994-99) starten voor de Westhoek. De eerste twee (1964-68 en 1967-73) werden ingeleid en gekoördineerd door de Westvlaamse Economische Raad. Het aksent van het eerste plan lag op de uitrusting van bedrijventerreinen in de kernen van de Westhoek (Ieper, Poperinge, Diksmuide, Veurne, Menen, Gistel en Oostende). In het tweede plan werd vooral aandacht gegeven aan de verkeersontsluiting van de Westhoek.

Het GAP startte op initiatief van de GOM-West-Vlaanderen. De eerste inspanningen ter zake dateren van 1984. Pas in 1987 kon worden gestart met een Nationaal Programma van Communautair Belang (enkel EFRO); later werd dit uitgebreid met het Europees Landbouwfonds en het Europees Sociaal Fonds.

De strategie vanuit het GOM-plan 1987-93 was gebaseerd op volgende hoofdpunten:

- (1) Het verbeteren van de onthaalstructuur in de Westhoek (bedrijventerreinen, bedrijvencentra en doorgangsgebouwen).
- (2) Het stimuleren van het toerisme door de ontwikkeling van het rivier-toerisme en het uitbouwen van een circuit van toeristische bezienswaardigheden.
- (3) Het stimuleren van de agro-industrie via de oriëntatie-afdeling van het Europees Landbouwfonds.
- (4) Watervoorziening, waterzuivering en waterbeheersing ten voordele van bevolking, landbouw, industrie en toerisme.
- (5) Betere opleiding van de bevolking, vooral langs de kanalen van VDAB en de Centra voor Middenstandsopleiding.

WES

West-Vlaanderen Werkt

Tweemaandelijks uitgave
Verschijnt niet in juli en augustus

1.1994

Nummer 159 - 36e Jaargang

Westvlaams
Ekonomisch
Studiebureau vzw
Baron Ruzettelaan 33
8310 Brugge-Assebroek
Telefoon: 050/35.84.42
Telefax: 050/36.31.86
Postrekening: 000-0125243-16
BTW: 408.382.668

Abonnement 1994:
450 fr. (BTW en port
inbegrepen)
Postrekening:
000-0125243-16
WES, Baron Ruzettelaan 33,
8310 Brugge-Assebroek

Ontwerp lay-out
Johan Mahieu, Brugge
Drukkerij
Groeninghe, Kortrijk
Foto kaft
Unidia, Gent

2
Redaktioneel
Westhoek: doelstelling 5b-gebied

4
O. Vanneste
De brandweer in West-Vlaanderen

8
E. Loddewykx
Steun voor aanwerving en vorming van personeel

13
A. Kemps
Innovatie voor de KMO, situering en aanbevelingen

17
J. Lammerant / Ph. Tavernier
Bedrijfsinterne milieuzorg

24
Tabel: Evolutie van de bezoldigde tewerkstelling
in West-Vlaanderen - 30 juni 1991-92

27
Kort genoteerd

29
Spektrum
Strukturplan Kustzone / 10 jaar bedrijventrum Kortrijk /
Bedrijventrum Tsjechië / Bedrijvenpark luchthaven Oostende /
Subsidies bedrijfsadvies / Europartnariat '94 / HST-netwerk /
Telekommunikatie / Kanaal Zeebrugge-Merendree / WVEM /
Paddegat / Beroepsopleiding Westhoek / FAB / Kontaktdag
industriële diensten en onderhoud / Milieu-zelftest / Charter 99 /
NSF / Natuurpatrimonium / Cast / Raversijde / Kampeerdecreet
/ REO / Gaselwest / Oscars export '93 / Startersdorp GOM's

35
Nieuwe produkten

40
Technologietransfer

45
Agenda

51
Op de leestafel

Bij naamvermelding verschijnt de bijdrage onder de verantwoordelijkheid
van de auteur.

Beschermkomitee
Baron P. van Outryve
d'Ydewalle,
Ere-gouverneur,
Ere-voorzitter WES
De heren H. Smissaert (†),
P. Monballyu en
H. De fauw (†),
Ere-voorzitters
Raad van Beheer WES
Prof. Dr. O. Vanneste,
Gouverneur,
Voorzitter WES
De heren G. Defreyne,
J. Durnez, G. Naeyaert,
F. Peuteman,
Mevrouw M.C. Van der
Stichele-De Jaegere,
de heer W. Vens
Leden van de
Bestendige Deputatie

Redaktiekomitee
De heren L. Bockstaele,
A. Calus, P. Claerhout
G. Declercq,
P. Delafontaine,
P. Kerckaert,
P. Meurrens, J. Pattyn,
J. Theys,
P. Van den Avenne,
N. Vanhove

Redaktiesekretaris
B. De Proost

Redaktiesekretariaat en
publiciteitsvoorwaarden
WES, Baron Ruzettelaan 33,
8310 Brugge-Assebroek

Verantwoordelijke uitgever
N. Vanhove,
Krakkestraat 3,
8200 St.-Andries (Brugge)

Deze eerste drie vijfjarenprogramma's hebben ongetwijfeld bijgedragen tot een sterk verbeterde economische structuur van de Westhoek (GAP-definitie). Tijdens de periode 1972-92 is de industriële werkgelegenheid gegroeid met 9% tegenover een terugval van 17% in West-Vlaanderen en 24% in Vlaanderen. Voor de totale bezoldigde werkgelegenheid bedragen de overeenkomstige cijfers +44% voor de Westhoek, +23% voor West-Vlaanderen en +21% voor Vlaanderen.

De relatieve werkloosheidsdruk werd sterk verminderd en was in het jongste jaar teruggelopen tot het gemiddelde voor West-Vlaanderen. Het aandeel van de Westhoek in West-Vlaanderen is gedaald van 19,1% in 1987 tot 18,0% in 1993.

Hiermee zijn zeker niet alle problemen opgelost. Het vierde ontwikkelingsplan moet een nieuwe start betekenen om het welvaartspeil in de Westhoek verder op te trekken. Er zijn drie hoofddoelstellingen:

- (1) Meer en betere tewerkstelling. Het tewerkstellingsobjectief bedraagt circa 17.000 eenheden. Dit is een bijzonder hoog cijfer.
- (2) Het versterken van de verzorgingsstructuur in de Westhoek.
- (3) Zorg voor het milieu in de Westhoek.

Deze doelstellingen zijn slechts haalbaar dankzij een duidelijk uitgestippelde strategie en de realisatie van een aantal hefboomen die ook na het jaar 2000 positieve resultaten zullen afwerpen.

De strategische lijnen die door de GOM-West-Vlaanderen worden voorgesteld zijn:

- (1) Optimaliseren van de potenties in tuinbouw, visserij en agro-industrie.
- (2) Verruiming van de industriële onderbouw in de regionale kernen.
- (3) Uitbouw van een goede verzorgingsstructuur en een verdere toeristische binding Kust-Achterland.
- (4) Watervoorziening voor de Westhoek.
- (5) Opleiding voor de primaire, secundaire en tertiaire sektor.

Voor elk van deze strategische assen zijn hoofdtakstellingen en taakstellingen uitgewerkt. Deze zullen in de komende weken worden voorgelegd aan de verantwoordelijken uit de Westhoek, de Provincie West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest.

Op de voorlichtingsvergadering die door de heer L. Van den Brande, Minister-President van de Vlaamse regering, werd georganiseerd midden februari 1994 te Ieper, werd de procedure van het ontwikkelingsplan voorgesteld. Tevens belastte de Minister-President van de Vlaamse regering de GOM-West-Vlaanderen met de administratieve coördinatie. De GOM-West-Vlaanderen beschikt niet enkel over een team gespecialiseerde mensen doch tevens over de ervaring en de motivering om het vierde ontwikkelingsplan voor de Westhoek met de steun van de Europese Commissie, het Vlaamse Gewest, de Provincie, de Gemeenten en de private sektor van de Westhoek, tot een goed einde te brengen.

DE BRANDWEER IN WEST-VLAANDEREN¹

O. Vanneste,
Gouverneur van West-Vlaanderen

Inleiding

De toenemende technologische en industriële ontwikkeling, de uitrusting van gezinnen en ondernemingen enerzijds, en het verwaarlozen van elementaire veiligheidsvoorschriften anderzijds, brengen een groter risico voor branden en rampen met zich mee.

Tengevolge hiervan wordt ieder brandweerkorps en zelfs iedere brandweerman geconfronteerd met de traditionele, maar ook wel nieuwe risico's of noodsituaties, die hij echter even snel en goed dient op te lossen.

Even belangrijk is het feit dat de brandweer hulp verleent in diverse situaties waar mens, dier en waardevolle goederen worden bedreigd.

De steeds groeiende wetgeving op het gebied van de veiligheid en het milieu wijst eveneens op de zich wijzigende omstandigheden en op het feit dat de overheid hierop inspeelt. Dankzij de brandweer, die voortdurend ten dienste van de gemeenschap staat, wordt bijgedragen tot een betere kwaliteit van het leven en de veiligheid van de samenleving.

De brandbestrijding is een materie van gemeentelijk belang

De nationale overheid is bevoegd om terzake reglementerend op te treden. Op grond van de wet van 31 december 1963 betreffende de Civiele Bescherming werden aan de Koning bevoegdheden toegekend in verband met de algemene organisatie van de gemeentelijke brandweerdiensten.

Artikel 10 van deze wet bepaalt dat voor de *algemene organisatie* van de brandweerdiensten de gemeenten van iedere provincie in gewestelijke groepen worden ingedeeld. De provinciegouverneur bepaalt de samenstelling van die groepen en wijst in iedere groep de

De brandweer is het fundament van de niet-politionele hulpverlening. Alle instanties moeten er zich van bewust zijn dat deze hulpverlening niet kan functioneren zonder de brandweer. Ook de rampenbestrijding kan niet efficiënt worden georganiseerd, als er niet wordt vertrokken vanuit de organisatie van de brandweer.

gemeente aan die er het centrum van vormt, na raadpleging van de belanghebbende gemeenteraden.

Voor de organisatie van de hulpverlening in geval van brand worden de gewestelijke brandweerdiensten in drie categorieën ingedeeld: categorie X, categorie Y en categorie Z.

Deze drie categorieën dienen te beantwoorden aan verschillende minimumnormen inzake personeel en materieel. Deze indeling heeft tot doel de snelheid en de doeltreffendheid van de hulpverlening in geval van brand op te voeren, alsmede voor grote schadegevallen voldoende versterking te verzekeren.

Bij Koninklijk Besluit werd de minimum personeelssterkte van de gemeentelijke en gewestelijke brandweerkorpsen vastgelegd. De gemeenteraden stellen de organieke reglementen vast betreffende de formatie, de aanwervings- en bevorderingsvereisten, van toepassing op het brandweerpersoneel.

De gemeentereglementen betreffende de organisatie van de brandweerdiensten worden aan de Gouverneur van de provincie ter goedkeuring voorgelegd; heeft de Gouverneur het reglement niet afgekeurd binnen veertig dagen na de ontvangst ervan op het Provinciaal Gouvernement, dan wordt het van rechtswege uitvoerbaar.

Naast de verplichting om over het nodige personeel te beschikken, houdt het instandhouden van een brandweerkorps ook de verplichting in het nodige materieel ter beschikking te stellen. De minimum uitrusting van iedere brand-

weerdienst, volgens de belangrijkheid van de gemeente of van de gewestelijke groep die hij beschermt, is ook wettelijk vastgesteld.

Voor de *financiering* van de brandweerkorpsen kunnen de gemeentebesturen, naast de eigen inspanningen, een beroep doen op subsidiëring door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en, wat de gewestelijke centra betreft, op financiële tegemoetkomingen van de beschermde gemeenten.

Het is de Gouverneur die instaat voor de berekening van de forfaitaire en jaarlijkse bijdrage.

Het systeem is gebaseerd op de solidariteit tussen de gemeenten die brandweerbescherming bieden en zij die genieten van deze bescherming. Deze laatste categorie omvat niet noodzakelijk gemeenten zonder brandweerkorps, want ook een gemeente met een brandweerkorps (categorie Z of C) kan bescherming van een groter brandweerkorps (categorie Y of Z) genieten. De gemeenten met een eigen brandweerdienst en die geen gewestelijk groepscentrum zijn (C-korpsen), worden niet betrokken bij dit systeem.

Het Koninklijk Besluit van 23 maart 1970 legt de voorwaarden vast, waaronder gemeenten, die over een brandweer-

¹ Samenvatting van de rede 'De brandweer in West-Vlaanderen' uitgesproken door dr. ec. O. Vanneste, Gouverneur van West-Vlaanderen, in zitting van 5 oktober 1993.

dienst beschikken, in aanmerking komen voor een staatsbijdrage voor het aankopen van brandweermaterieel.

De leden van de brandweer moeten een opleiding krijgen die overeenstemt met het door de Minister van Binnenlandse Zaken bepaalde basisprogramma.

Door de steeds evoluerende industriële en technologische vooruitgang wordt de brandweer met meer uiteenlopende opdrachten belast. De belangrijkste taak van de brandweer is natuurlijk de brandbestrijding in al haar vormen, zoals de bestrijding van branden in woningen, bedrijfsgebouwen en dergelijke, doch ook van schoorsteenbranden, struik- of grasbranden en voertuigbranden. Brandweerdiensten worden echter ook belast met bijzondere opdrachten zoals het verlenen van hulp bij overstromingen, het onschadelijk maken van wespennesten, het bevrijden van slachtoffers uit autowrakken. Een even belangrijke opdracht betreft echter de brandvoorkoming. Tevens zullen brandweerdiensten overal waar mensen in gevaar verkeren of goederen bedreigd zijn, optreden. Deze bij uitstek humanitaire taak beperkt zich niet tot de gemeente waartoe zij behoren, doch strekt zich uit over de gehele gewestelijke groep.

De brandweer vormt ook één van de voornaamste pijlers in de *rampenbestrijding*. Ten overstaan van de Seveso-bedrijven heeft de lokale brandweer een taak die enerzijds gericht is op een stuk beleidsvoorbereidend werk en anderzijds op een actieve inbreng in geval van brand.

Bij besluiten van de Gouverneur van 11 december 1978 en 17 april 1985 werden de gemeenten van de provincie West-Vlaanderen ingedeeld in 25 gewestelijke groepen met hun groepscentrum en 39 beschermde gemeenten. West-Vlaanderen kent geen brandweerdiensten van categorie X. Er zijn wel 5 Y-korpsen en 20 Z-korpsen. 14 gemeenten hebben geen korps en 25 gemeenten hebben een eigen brandweerkorps die geen gewestelijk centrum zijn (C categorie).

De Provincie West-Vlaanderen telt één beroepskorps, namelijk het brandweerkorps van Oostende.

De Y-korpsen van Brugge, Kortrijk, Roeselare en Veurne zijn gemengde korpsen. Ook het Z-korps van Knokke-Heist is een gemengd korps. De overige brandweerkorpsen zijn vrijwilligerskorpsen. West-Vlaanderen telt 2.930 (88,60%) vrijwillige en 378 (11,4%) be-

roepsbrandweermannen, dus in totaal 3.308 brandweerlieden.

Uit de statistieken van het Ministerie van Binnenlandse Zaken blijkt dat er in 1990 12.256 interventies van de Westvlaamse brandweer waren.

Diverse dringende tussenkomsten en de verdelging van wesp- of bijennesten vertegenwoordigen hierin de belangrijkste groep, namelijk respectievelijk 30,50% en 27,94%. Hierna volgen het vrijmaken van de rijweg (10,90%), redding van personen (9,72%) en branden (8,08%).

Multi-funktionele brandweerwagen, Middelkerke.

In 1990 hebben de Westvlaamse brandweerdiensten op het gebied van de brandvoorkoming 3.466 verslagen opgemaakt. Het betreft hier voornamelijk verslagen opgemaakt in het kader van bouw aanvragen (61,51%) en adviezen uitgebracht bij de aanvragen tot uitbating van inrichtingen, gevaarlijk uit oogpunt van ontploffingsgevaar of paniek (16,56%).

De oproepcentra 100 te Brugge en te Kortrijk hebben in 1990 in het totaal 40.389 oproepen ontvangen.

De totale *netto-uitgave* voor de brandweerdiensten van alle gemeenten in West-Vlaanderen bedraagt 928.186.674 fr. De arrondissementen Brugge en Oostende vertegenwoordigen de hoogste netto-uitgaven, namelijk respectievelijk 307 miljoen fr. en 248 miljoen fr.

In absolute cijfers zijn de kosten het hoogst in Oostende (218 miljoen fr.) en in Brugge (206 miljoen fr.). Daarna volgen Kortrijk (95 miljoen fr.), Knokke-Heist (63 miljoen fr.) en Roeselare (44 miljoen fr.). Uit de analyse blijkt dat de totale uitgave wordt beïnvloed door de personeelskosten, waarbij de tegenstel-

ling tussen de kosten van een beroepskorps en gemengde korpsen duidelijk tot uiting komt.

De uitgaven zijn gekoncentreerd in de gemeenten met een bredere functie dan de bescherming van het eigen grondgebied, enkele gemeenten met een belangrijke industriële tewerkstelling en in de kustgemeenten, waar het te beschermen patrimonium in belangrijke mate wordt bepaald door de toeristische logieskapaciteit.

Voor het geheel van de provincie West-Vlaanderen bedraagt de gemiddel-

de uitgave van de brandweerdiensten 835 frank per inwoner. Ook hier zijn de kustarrondissementen Oostende en Brugge koplopers met respectievelijk 1.789 fr. en 1.161 fr. per inwoner. In vergelijking met andere provincies zijn de uitgaven per inwoner in vier provincies lager, in een provincie hetzelfde en in drie provincies hoger; de afwijkingen zijn echter gering.

Aangezien de taak van de brandweerdiensten in de eerste plaats gericht is op het bestrijden van branden in woningen en bedrijfsgebouwen, is het kadastraal inkomen, wellicht nog meer dan het inwonersaantal, een geschikte waardemeter voor de berekening van de uitgave van de brandweerdiensten.

De *netto-uitgaven* voor de brandweerdiensten bedragen voor West-Vlaanderen gemiddeld 40.425 fr. per miljoen fr. kadastraal inkomen. De hoogste bedragen worden weer in de arrondissementen Oostende (69.887 fr.) en Brugge (49.180 fr.) genoteerd, doch de afwijking tot het gemiddelde is er geringer dan bij de berekening per inwoner.

De netto-uitgaven voor de brandweer werden ook vergeleken met de netto-uitgaven van de overige belangrijke functies uit de rekeningen 1991 en met het netto te financieren saldo.

Het betreft in totaal negen functies, namelijk algemene administratie, brandweer en andere hulpdiensten, justitie-politie, verkeer-wegen-waterlopen, handel-nijverheid, volksontwikkeling en kunst + openbare bibliotheekwerking, sociale zekerheid en bijstand, ontsmetting-reiniging-huisvuil en ten slotte afvalwater.

Van de acht functies die een netto-uitgave vertonen, komt de functie brandweer en andere hulpdiensten op de zevende of voorlaatste plaats en dit zowel voor het totaal van de provincie als per arrondissement.

Voor het totaal van de Westvlaamse gemeenten vertegenwoordigen de netto-uitgaven voor de functie verkeer, wegen en waterlopen 22,87% van het netto te financieren saldo. Volksontwikkeling, kunst en openbare bibliotheek 18,10%, algemene administratie 15,47%, justitie en politie 12,87%. Sociale zekerheid en bijstand 10,70% en ontsmetting, reiniging en huisvuil 8,25%. De brandweerdiensten komen op de zevende plaats met 5,12%.

De gemiddelde uitgave per inwoner voor de provincie West-Vlaanderen voor de brandweerdiensten beloopt 835 fr. De functies verkeer, wegen en waterlopen belopen per inwoner 3.732 fr., volksontwikkeling, kunst en openbare bibliotheekwerking 3.954 fr., algemene administratie 2.524 fr. en justitie en politie 2.100 fr.

Opleiding van het personeel

De inzet van de brandweer in allerlei noodgevallen kan slechts efficiënt verlopen door een adequate opleiding van het personeel. De Westvlaamse Brandweerschool is dan ook gegroeid uit de eigen structuur en de eigen noden van de Westvlaamse brandweerkorpsen. Om snel en goed problemen in noodsituaties op te lossen, is er een opleiding nodig die niet uitsluitend bestaat uit theoretische lessen; evenveel aandacht dient te worden besteed aan het bijbrengen van een direkt op de praktijk gerichte vakkennis.

Op 8 maart 1974 had de stichtings- en statutaire algemene vergadering plaats van de feitelijke vereniging 'Westvlaamse Brandweerschool', de eerste provinciale brandweerschool van het land.

De vereniging had tot doel het verschaffen van onderricht, onder om het even welke vorm, aan de leden en/of toekomstige leden van de gemeentelijke brandweerdiensten van de provincie West-Vlaanderen. Deze vereniging stond ook in voor de opleiding van particuliere brandweerveiligheidsdiensten in de provincie. Na een jaar werking, namelijk op 10 mei 1975, werd de vereniging zonder winstoogmerk 'Westvlaamse Brandweerschool' gesticht.

Bij de start van de Westvlaamse Brandweerschool werd voorzien in het inrichten van kursussen voor stagiairs-brandweermannen. Andere basiskursussen beoogden de opleiding van kandidaat-korporaal en van kandidaat-onderofficier. Ook de opleiding voor de bedrijfsbrandweer werd van in het begin opgestart.

Naast de basiskursussen werd in de loop van de jaren, naargelang van de behoeften, een reeks specialisatiekursussen opgezet.

In de periode van 1974 tot en met 1992 werden in totaal 3.684 getuigschriften uitgereikt.

Het principe van provinciale brandweerscholen, uitgewerkt in West-Vlaanderen, kreeg navolging in andere provincies en erkenning van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Het Koninklijk Besluit van 4 oktober 1985 betreffende de provinciale opleidingscentra voor de brandweer was daar de veruitwendiging van.

Ook de officierenopleiding en de opleiding tot technicus-brandvoorkoming, voorheen nationaal georganiseerd door het Ministerie van Binnenlandse Zaken, werd aan de provinciale brandweerscholen toegekend. Daarbij werd de opleiding via de modulaire structuur georganiseerd. De opleiding werd geuniformiseerd. Beroepsbrandweerlieden en vrijwilligers krijgen dezelfde opleiding.

Nabeschouwingen

Bij nazicht van de verslagen en uit persoonlijke ervaring bij rampen durf ik te stellen dat onze niet-politionele hulpdiensten goed werk leveren; een permanente evaluatie en aanpassing van de structuren is echter vereist om de nieuwe noden en uitdagingen aan te kunnen.

De onmiddellijke inzetbaarheid van het personeel via een goed *georganizeerde permanentie*, is de grote troef van het Westvlaamse brandweerkorps. Er mag niet uit het oog worden verloren dat on-

ze Westvlaamse brandweer voor 88 procent uit vrijwilligers bestaat. Alhoewel de huidige leeftijdsstructuur van onze Westvlaamse brandweer gunstig is, en aldus voorziet in de nodige aanvulling, is het nodig voor de toekomst dat jongeren geëntoesiasmeerd worden voor deze vorm van maatschappelijke dienstverlening. Dit korps blijvend op peil houden is een uitdaging die niet zonder eigenbelang is voor de overheid. Daarom dienen de nodige maatregelen getroffen te worden om voornamelijk de vrijwillige brandweer aantrekkelijker te maken.

De provincie West-Vlaanderen beschikt over 50 brandweerkorpsen op 64 gemeenten; bestaande brandweerdiensten dienen te worden behouden. Een beperkte uitbreiding lijkt mij zelfs wenselijk om bepaalde blinde vlekken, zoals de gordel rond Brugge (Beernem, Damme, Jabbeke, Zedelgem) te voorzien van een eerstelijns hulpverlening. Ook wens ik te beklemtonen dat de brandweer, met haar uiteenlopende taken, een opdracht van de gemeente dient te blijven.

Via een natuurlijke schaalvergroting kunnen de gemeentelijke brandweerkorpsen samengebracht worden in drie à vier regio's per provincie. In de regio dient door samenwerkingsovereenkomsten gezorgd te worden voor de organisatie van de versterkingen, een verantwoorde spreiding van het beschikbare materieel, organisatie van wachtbeurten voor officieren en van de brandweerpreventie.

Ook de *financiële tegemoetkoming* dient te worden herzien. Dit systeem is ondoorzichtig en stuit terecht op weerstand van de gemeentebesturen. Z-centra betalen een bijdrage aan de Y-centra voor een theoretische bescherming. In de praktijk doen de Z-centra immers weinig beroep op de versterking van de Y-centra. De autonome korpsen, de zogeheten C-korpsen, komen niet voor in de financiële tegemoetkoming.

De bijdrage van gemeenten zonder korps verschilt aanzienlijk naargelang ze beschermd worden door een Y-korps dan wel door een Z-korps. Een pasklare oplossing is echter niet voorhanden. Voor de gemeenten zonder korps zou kunnen worden gedacht aan een forfaitaire bijdrage in functie van het inwonersaantal en het kadastraal gebouwd en ongebouwd inkomen, los van de kosten die werden gemaakt door de beschermende gemeente.

Voor de gemeenten met een eigen brandweerkorps zou een systeem van forfaitaire vergoeding kunnen worden uitgedacht per versterking die werd gevraagd. In de regionale samenwerkingsovereenkomsten kunnen de vergoedingen worden geregeld op basis van de objectieve criteria vastgelegd door de Minister van Binnenlandse Zaken.

Uit het overzicht van een aantal uitrustingsstukken van de brandweer blijkt dat onze Westvlaamse brandweer over heel wat *materieel* beschikt. Het opgegeven wagenpark bedraagt 385 eenheden. Na onderzoek bij de brandweerkorpsen blijkt evenwel dat een deel van het beschikbare materieel verouderd is. Van 43 autoladders en auto-elevatoren dateren er drie uit de periode 1951-1960, negen uit de periode 1961-1970, 20 uit de periode 1971-1980 en 11 uit de periode 1981-1987. Dezelfde lijn kan worden doorgetrokken voor de rest van het rollend materieel.

Een vernieuwing van het materieel dringt zich dus op, wat bijkomende inspanningen vergt, zowel van de gemeentebesturen als van het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Daarnaast zou in de plaats van de levering van materieel door het Ministerie van Binnenlandse Zaken, kunnen worden overgegaan tot een systeem van trekkingsrechten, zoals dit bijvoorbeeld bestaat bij de politionele hulpverlening.

De kwaliteit van de *opleiding* in de provinciale brandweerscholen werd naar waarde geschat.

Ook voor de Westvlaamse Brandweerschool is het nieuwe minimumprogramma, dat wettelijk werd vastgelegd, een uitdaging; er moeten in totaal 1.200 lesuren worden aangeboden. Samenwerking tussen de brandweerscholen voor het uitwerken van kursuspakketten en eventueel het inrichten van cursussen is noodzakelijk. Daarbij mogen de inspanningen niet vergeten worden van hen die onderricht geven, want ook dat is vrijwilligerswerk.

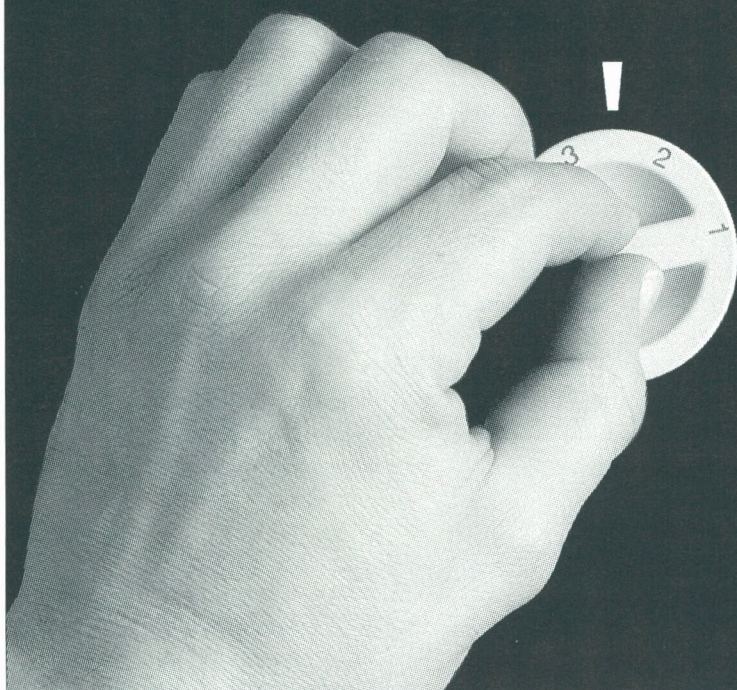
Ik heb gepoogd in mijn uiteenzetting een overzicht te geven van het belang van de brandweer in West-Vlaanderen. We beschikken over korpsen die hun taak aankunnen. Daarvoor zijn inspanningen nodig. De brandweer is het fundament van de niet-politionele hulpverlening. Alle instanties moeten er zich

van bewust zijn dat deze hulpverlening niet kan functioneren zonder de brandweer. Ook de rampenbestrijding kan niet efficiënt worden georganiseerd, wanneer er niet wordt vertrokken vanuit de organisatie van de brandweer. Dit geldt voor West-Vlaanderen des te meer daar de dichtsbijzijnde eenheid van de Civiele Bescherming op circa 80 km. afstand gelegen is en aldus geen onmiddellijke bescherming en hulp kan bieden.

Kenmerkend voor de brandweer is haar ongekend entoesiasme en haar wil om de hulpverlening te schragen. De verantwoordelijke instanties dienen ervoor te zorgen dat de brandweer alle mogelijkheden krijgt om haar dienst aan de gemeenschap naar behoren uit te oefenen.

Wij steken ook energie in een goed-geregelde service.

Dat wij resoluut een rationeel energiegebruik verdedigen, is iets wat u dagelijks ervaart. Maar wist u ook dat u bij ons altijd kunt aankloppen met al uw vragen over energie? Stel uw vragen, want onze adviezen en service zijn volledig gratis. Contacteer ons op onderstaande adressen.

GASELWEST
Rijsselsestraat 57 - 8500 Kortrijk - Tel. 056/36 92 11

IMEWO
F. Rooseveltlaan 1 - 9000 Gent - Tel. 09/235 96 58

GASELWEST

imewo

Verstand van energie. Gevoel voor service.

ELECTRABEL verzorgt als privé-partner de dienstverlening in opdracht van de intercommunales GASELWEST en IMEWO.

Illustratie: 09/233 54 54

STEUN VOOR AANWERVING EN VORMING VAN PERSONEEL¹

E. Loddewykx,

Bestuursdirecteur Vlaamse Administratie Werkgelegenheid

De hierna volgende uiteenzetting geeft geen volledig beeld van de bestaande tewerkstellingsstimuli. Enkel de meest recentste maatregelen en die betrekking hebben op loonkostsubsidie en arbeidsherverdeling, komen aan bod.

INLEIDING

De jongste tijd worden we in onze Westerse economieën overspoeld door weinig rooskleurige statistieken over de toestand op de arbeidsmarkt. De EG-werkloosheidsgraad is na een onafgebroken daling tussen 1986 (10.7%) en 1990 (8.3%) opnieuw aan het stijgen en heeft met 10.5% in mei 1993 bijna de rekord-hoogte van 1986 bereikt.

Ook in België is het aantal volledig uitkeringsgerechtigde werklozen boven de 500.000 personen gekomen, waarmee het weinig benijdenswaardige historische rekord uit onze na-oorlogse geschiedenis bijna wordt geëvenaard. De massale ontslagen in een groeiend aantal sectoren, vooral als gevolg van herstruktureringen in het licht van de sterk toegenomen concurrentie op Europese en op mondiale schaal, maar ook van veranderingen in de vraagstructuren, laten alleszins weinig goeds verhop.

Overall in de EG stellen we bovendien hetzelfde fenomeen vast: de werkloosheid stijgt veel sneller dan ze is gedaald tijdens de periode van relatief sterke economische groei, hoewel de toename lang niet in verhouding staat tot de economische neergang (recessie) van de jongste jaren. Dit alleen wijst er op dat

de huidige werkloosheidsgolf een uitgesproken *struktureel* karakter vertoont.

Deze vaststelling is verontrustend, want men kan voorspellen dat een economische heropleving, die wordt voorzien voor 1994, zich maar in beperkte mate vertaalt in een toename van de werkgelegenheid, laat staan in een afname van de werkloosheid (omdat men ook nog moet rekening houden met de nog steeds aangroeiende actieve bevolking).

Het is duidelijk dat economische groei op zichzelf niet voldoende is om de werkloosheid op substantiële wijze terug te dringen.

Een gemiddelde economische groei van 3.2% gedurende de tweede helft van de jaren tachtig, kon de werkloosheidsgraad in de EG slechts doen dalen van 10.8% in 1985 tot 8.3% in 1990. Momenteel is er een groei van gemiddeld 2.5% nodig om de werkloosheid nog maar te kunnen stabilizeren. Algemeen wordt aangenomen dat een economische groei van 5% gedurende 10 jaar moet worden gerealiseerd om de werkloosheid weg te werken. En de spektakulaire produktiviteitsstijgingen die de invoering van nieuwe technologieën in het produktie-apparaat met zich mee brengt, samen met het gebruik van moderne informatietechnologieën, die een ontkoppeling in de hand heeft gewerkt tussen, enerzijds de plaats waar Europese ondernemingen hun strategische beslissingen nemen en, anderzijds, de centra waar de gestandaardizeerde produktieprocessen plaatsgrijpen, laten niet

vermoeden dat economische groei in de komende jaren beter zou kunnen worden verzilverd op de arbeidsmarkt, wel integendeel, zonder dat een aantal ingrijpende maatregelen op Europees, federaal Belgisch en Vlaams niveau worden genomen.

De bevoegde overheden van de drie geciteerde niveaus zijn er zich terdege van bewust dat het werkloosheidsprobleem de hoogste prioriteit moet genieten in hun beleidsprogramma's.

BELEIDSORIENTATIES OP EUROPEES NIVEAU

Op Europees niveau wordt daarvan blijk gegeven in het groeistimulerend initiatief dat op de Top van Edingburgh (in december 1992) werd gelanceerd, in de nota-Flynn, die een verklaring poogt te geven voor de hogere werkloosheid in de EG versus de VS en Japan bij een gelijke groei, daaruit bepaalde conclusies trekt en vervolgens voorstellen doet voor een gekoördineerde actie, in het *Witboek over groei, competitiviteit en werkgelegenheid*, besproken op de Top van Brussel eind 1993 en -last but not least- in de verruiming van het aktieveld van de tussenkomsten van de *Struktuurfondsen*.

Naar soorten akties toe, kan men stellen dat *het Europese beleid inzake groei en tewerkstelling geaxeerd is op drie pijlers*, die we ook in de aktieprogramma's van de ander beleidsniveaus terugvinden:

een *groeistimulerend beleid*;

een *beleid dat gericht is op de verlichting van de arbeidskost* teneinde, bij gelijk-

Het is duidelijk dat economische groei op zichzelf niet voldoende is om de werkloosheid op substantiële wijze terug te dringen. In de beleidsprogramma's van de bevoegde overheden op Europees, federaal Belgisch en Vlaams niveau moet het werkloosheidsprobleem de grootste prioriteit genieten.

¹ Toespraak gehouden door de heer Eric Loddewykx naar aanleiding van de open-deurdag in het kader van de Europese Ondernemingsweek op 5 oktober 1993.

blijvende vraag- en aanbodstructuren, een verbetering te bewerkstelligen van de concurrentiepositie, die in al de EG-landen – en zeer zeker in België, zoals door het jongste halfjaarlijkse verslag van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven wordt bevestigd – zwaar onder druk staat en op de (re-)organisatie van de arbeidstijd; en tenslotte, een beleid dat het menselijk kapitaal verder wil ontwikkelen en op peil houden.

A. Groeistimulerend beleid

De eerste pijler heeft, zoals gezegd, gestalte gekregen op de Top van Edingburgh en werd verder aangevuld op de Top van Kopenhagen. Hier wordt gepoogd, via selectieve investeringsstimuli, de Europese economische groei zo snel mogelijk terug leven in te blazen en op die manier de tewerkstelling aan te zwengelen. Ik ga hier niet verder op in, daar het niet binnen het bestek van deze uiteenzetting valt.

B. Arbeidskost en werktijd

De tweede pijler groepeerde een aantal beleidsdenkpistes die ondermeer ter discussie staan in het Witboek, met name: de organisatie van de arbeidstijd, waar het debat rond arbeidsherverdeling en flexibiliteit van de arbeidsmarkt wordt gevoerd, en vooral; de verlaging van de arbeidskosten.

De oriëntaties die op Europees niveau vorm krijgen, evolueren volgens dezelfde krijtlijnen die op nationaal vlak in de meeste lid-staten worden uitgetekend, wat niet verwonderlijk is. Het Europese beleid terzake is duidelijk een kopie van wat in de lid-staten aan het rijpen is en soms zelfs al operationeel geworden is.

Zo heeft men in België en in Vlaanderen reeds belangrijke stappen gezet op de weg van een verlichting van de loonlasten en van een soepeler werking van de arbeidsmarkt.

C. Menselijk kapitaal

Tenslotte, maar niet in de laatste plaats, is er de derde pijler, namelijk de ontwikkeling van het *menselijk kapitaal*, waarvan *opleiding en vorming* de belangrijkste (zij het niet de enige) hoeksteen vormt.

Op dit terrein sluiten het Europese en het Vlaamse beleidsniveau nauw op elkaar aan, met name via de Europese programma's inzake menselijke hulp-

bronnen en vooral via de Europese Structuurfondsen.

Europese programma's inzake menselijke hulpbronnen

Sedert enkele jaren lopen Europese programma's die steun verlenen aan de ontwikkeling van de faktor 'menselijk kapitaal' in het bedrijfsleven, om op die manier de concurrentiekracht van de Europese ondernemingen te versterken en de kansen op (blijvende) tewerkstelling voor hun werknemers te verhogen. Ik denk dan in het bijzonder aan het Force- en Eurotecnet-programma, maar ook aan het Petra-programma, aan het Comett-programma.

Vlaanderen heeft zich goed ingeschakeld in deze programma's, die ongetwijfeld een voortrekkersrol vervullen voor de mogelijkheden die door de hervorming van de Structuurfondsen en met name van het Europees Sociaal Fonds worden geschapen op het vlak van de versterking van het menselijk potentieel op de arbeidsmarkt.

Het belang van opleiding en vorming kan niet genoeg worden onderstreept, vooral gelet op het structurele karakter van de werkloosheid, op de vaststelling dat de hogere scholingsniveaus minder vertegenwoordigd zijn in de werkloosheidsstatistiek (a fortiori als van het conjuncturele element wordt abstraktie gemaakt) en op de paradoxale situatie dat de vakatures voor een aantal beroepen (de zgn. knelpuntberoepen) moeilijk kunnen worden ingevuld.

Waar de band scholingsniveau en tewerkstelling niet eenduidig is, is dit niet zelden te wijten aan een niet aangepaste opleiding voor de gevraagde kwalificatie. Bijgevolg bestaat er aan opleiding of omscholing een zeer grote behoefte.

Het Europees Sociaal Fonds

Tot op heden heeft het Europees Sociaal Fonds in hoofdzaak langdurige of jonge werklozen als doelgroep, waarbij financiële bijstand wordt verleend aan maatregelen (aangepaste beroepsopleiding, eventueel aangevuld met aanwervingssubsidies) die de betrokkenen een stabiele arbeidsplaats helpen verwerven. Alleen in bepaalde gebieden die erkend zijn als zones die zwaar door de achteruitgang van de industrie werden getroffen én een hoge graad van industriële tewerkstelling hebben (de zogenaamde doelstelling-2-gebieden) of plattelandszones die een socio-economische ont-

wikkeling behoeven (de zogenaamde doelstelling-5b-gebieden), kunnen momenteel opleidingen worden gegeven aan met werkloosheid bedreigde werknemers van bedrijven.

Men kan stellen dat, behalve in de vermelde gebieden, het ESF zich tot op heden richt tot degenen die 'uit de boot zijn gevallen' (vooral wegens een niet aangepaste opleiding) of jongeren die wegens een inadekwate initiële scholing niet zonder meer aan een (stabiele) job geraken.

Uit de ervaring is gebleken dat dit niet voldoende is, zonder de resultaten van de voorbije acties te versmaden.

Niet alleen behoeven speciale risicogroepen bijzondere aandacht, maar tevens is het beter om zoveel mogelijk preventief te werken. Dit houdt in dat alles in het werk moet worden gesteld opdat werknemers niet zouden worden ontslagen of – als het niet anders kan door de economische ontwikkeling – tenminste met maximale kansen een nieuwe job kunnen vinden van het ogenblik dat zij met werkloosheid worden bedreigd, dankzij een aangepaste omscholing en professionele begeleiding.

Deze behoefte is bijzonder acuut geworden, nu de produktiestelsels, arbeidsorganisatiestructuren en/of werk-omstandigheden een ingrijpend veranderingsproces ondergaan. De Europese beleidsinstanties hebben dit ten volle erkend en hebben daarom een totaal nieuwe doelstelling in het aktieveld van het Europees Sociaal Fonds gestopt, namelijk 'doelstelling 4'.

Uit hoofde van deze doelstelling kan het Europees Sociaal Fonds steun verlenen aan:

akties ter vergemakkelijking van de aanpassing van werknemers (m/v), met name zij die werkloos dreigen te worden, aan de gewijzigde omstandigheden in het bedrijfsleven en de ontwikkeling van de produktiestelsels, door *het anticiperen op ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en op de behoeften aan beroepskwalificaties; opleiding, omscholing, beroepskeuzevoorlichting en advies; steun die het ontwikkelen en verbeteren van adequate opleidingssystemen mogelijk maakt.*

Daarbij moet in het bijzonder rekening worden gehouden met de behoeften van de *kleine en middelgrote ondernemingen*.

Vooraan in het aktieveld van het Europees Sociaal Fonds blijft onmiskenbaar *opleiding*. Alleen komt nu ook, zo-

als hoger aangegeven, opleiding van werknemers die onvoldoende zijn aangepast aan de veranderingen in het produktie-apparaat of de arbeidsorganisatie-structuur en daardoor werkloos dreigen te worden, in aanmerking voor steun uit het Europees Sociaal Fonds, en wel tot beloop van 50% van de kosten.

Deze opleidingen kunnen gebeuren door de VDAB-centra, de Vormingsinstituten voor de KMO, onderwijsinstellingen in het kader van Sociale Promotie, instellingen van de sectoren, maar ook door andere opleidingsinstellingen. Voorwaarde is dat de opleidingsinstellingen hetzij zelf een overheidsinstantie zijn, door de overheid worden gesubsidieerd of met middelen van een Sociaal Fonds van de sector werkzaam zijn, hetzij minstens een partnerschap aangaan met dergelijke instellingen.

Belangrijk hierbij is ook dat de onderneming waarvan de werknemers deelnemen aan opleidingsakties, *een passend deel* financiert, naast een inbreng van de Vlaamse overheidsinstantie waar de opleiding wordt gegeven, door wie ze wordt gesubsidieerd of met wie een partnerschap wordt aangegaan, ener-

zijds en de Europese steun, die nooit meer dan 50% van de opleidingskost kan bedragen, anderzijds. De orde-grootte moet nog worden bepaald in het overleg met de Europese Commissie.

De opleidingsakties zullen zich vooral concentreren op technologische verandering; nieuwe produktie systemen; wijziging van markt en maatschappij (integratie van het milieu); nieuwe vorm van samenwerking tussen grote bedrijven en KMO's.

Op dit ogenblik kan nog geen nadere informatie omtrent deze belangrijke innovatieve doelstelling verstrekt worden. Kortelings zal een grootscheepse informatie worden gehouden.

BELEIDSMATREGELEN OP FEDERAAL NIVEAU

Op federaal niveau werd op 18 juni jongstleden, als resultaat van het eerste luik van de Federale werkgelegenheidsronde, een akkoord bereikt waarin *loonkostensubsidies* ter bevordering van de werkgelegenheid en *arbeidsherverdeling op vrijwillige basis* centraal staan.

Ook in uitvoering van het globaal plan voor werkgelegenheid, het concurrentievermogen en de sociale zekerheid, werden op die domeinen maatregelen genomen.

A. Loonkostensubsidies

Het jongerenbanenplan

Het jongerenbanenplan, in voege sinds 1 augustus 1993, wil de aanwerving van jonge werklozen (jonger dan 26 jaar) stimuleren door een drastische verlaging van de loonlast.

De werkgevers die jongeren aanwerven die tenminste 6 maanden uitkeringsgerechtigd volledig werkloos zijn, genieten gedurende 3 jaar een degressieve, maar substantiële vrijstelling van RSZ-werkgeversbijdragen: 100% het eerste jaar, 75% het tweede en 50% het derde jaar.

Als deze jongere minstens 9 maanden werkloos is, komt er *daarenboven* gedurende het eerste jaar vrijstelling van RSZ-werknemersbijdragen.

Gelet op de eerder preventieve aanpak van deze maatregel, sluit ze dan ook aan bij het begin 1993 opgestart begelei-

RVA opleidingscentrum Wevelgem.

dingsplan, dat alle werklozen jonger dan 46 jaar individueel wil begeleiden vanaf hun tiende maand werkloosheid.

Ter aanvulling van dit begeleidingsplan werd het aanwerfplan ingevoerd.

Het aanwerfplan

Bepaalde werkgevers zoals KMO's met minder dan 20 werknemers, rusthuizen en ondernemingen of sectoren die een CAO voor 1993-1994 hebben afgesloten over de inschakeling van risico-groepen (0,20% van de loonmassa), genieten een substantiële vermindering van de nationale RSZ-bijdragen gedurende 2 jaar, wanneer zij personen uit het begeleidingsplan een voltijdse of deeltijdse arbeidsovereenkomst van onbepaalde tijd aanbieden.

Het moet wel gaan om de aanwerving van een *bijkomende* werknemer en moet neerkomen op een *netto-groei* van het personeelsbestand.

Ingroeibanen

Krachtens het KB van 24 december 1993 wordt een nieuw stelsel van ingroeibanen ingevoerd.

Een werkgever kan met elke werkzoekende die jonger is dan 30 jaar en geen beroepsactiviteit heeft van meer dan 6 maanden, een arbeidsovereenkomst voor ingroeibanen afsluiten.

Deze arbeidsovereenkomsten zijn specifiek in die zin dat een kortere opzeggingstermijn van toepassing is, en dat het loon van een ingroeibaan slechts 90% van het normale gangbare loon in de onderneming bedraagt en dit gedurende maximaal 12 maanden.

Plus-één-plan

In uitvoering van het globaal plan en krachtens het KB van 24 december 1993 werd het bestaande plus-één-plan versterkt voor de werknemers die nieuw worden in dienst genomen vanaf 1 januari 1994. De werkgevers die hun eerste werknemer aanwerven krijgen een nieuwe RSZ-vrijstelling die wordt gelijkgesteld met deze van het jongerenbanenplan.

Vermindering van werkgeversbijdragen voor lage lonen

Reeds in het kader van de verlichting van de arbeidskost, zal vanaf 1 april 1994 de werkgeversbijdrage voor de bruto-maandlonen tot 41.040 fr. met

50% verminderd worden. Voor de lonen tussen 41.040 fr. en 50.760 F wordt een degressieve vermindering van de werkgeversbijdrage (50, 35, 20 en 10%) verleend.

De werkgevers zijn verplicht periodisch melding te doen van het bedrag en de aanwending van de patronale vermindering en over de tewerkstellings-effecten van deze vermindering.

B. Arbeidsherverdeling

Naast stimulansen of maatregelen tot verlaging van de loonlast of arbeidskost, werden maatregelen tot uitbreiding van de arbeidsherverdeling genomen.

Halftijds brugpensioen

Het halftijds brugpensioen wil een soepele overgang mogelijk maken tussen voltijds werken en volledig stoppen met werken.

Dit type van brugpensioen, uitgewerkt in CAO nr. 55 van 13 juli 1993, biedt aan de voltijdse werknemers van tenminste 55 jaar de mogelijkheid om na 25 jaar loonarbeid over te stappen naar halftijdse prestaties.

Het halftijdse loon wordt dan aangevuld met een uitkering van de RVA en van de werkgever, zodat het ontvangen loon het gemiddelde bedraagt van het overeenkomstige voltijdse loon en het voltijdse brugpensioen.

Voorwaarde voor deze regeling is dat het vrijgekomen halftijdse arbeidsvolume wordt ingenomen door een uitkeringsgerechtigde volledig werkloze of een werkzoekende uit de doelgroep van het Jongerenbanenplan.

Uitbreiding van het recht op loopbaanonderbreking

De sectoren en bedrijven kunnen, binnen het bestaande stelsel van loopbaanonderbreking, een CAO afsluiten die ertoe strekt dat het recht op loopbaanonderbreking wordt uitgebreid naar werknemers in de privé-sektor, met uitzondering van leidinggevende of vertrouwensfuncties. Bij ontstentenis van zulk een CAO, geldt voor hen de (suppletieve) CAO nr. 56, die werd afgesloten in de Nationale Arbeidsraad.

Deze CAO 56 bepaalt dat loopbaanonderbreking een recht is en minimum 3 maanden en maximum 3 jaar kan beslaan.

Niet voor alle werknemers is loopbaanonderbreking een recht. Het aan-

tal werknemers dat per kalenderjaar van het recht kan genieten wordt beperkt tot 1% van het personeelsbestand, uitgedrukt in voltijdse equivalenten.

Bedrijfsplan tot herverdeling van de arbeid

Krachtens het koninklijk besluit van 24 december 1993 kunnen de ondernemingen maatregelen treffen tot herverdeling van de arbeid. Dit KB bevat een achttal methodes² om de beschikbare arbeid te verdelen.

De sociale partners kunnen rekening houden met de specificiteit van de sector, de bedrijfstak of de onderneming een specifieke methode van arbeidsherverdeling en dergelijke.

Dit gebeurt via een bedrijfsplan tot herverdeling van de arbeid dat op twee manieren kan tot stand komen.

Ofwel via een CAO of kollektief akkoord, waarvan de looptijd tenminste 1 jaar bedraagt, ofwel via een formele toetredingsakkoord voor bedrijven met minder dan 50 werknemers.

Dit bedrijfsplan bevat dan naast de gekozen maatregelen of methodes van arbeidsherverdeling, een resultaatsverbintenis tot een netto-verhoging van het aantal tewerkgestelde werknemers.

Aan deze resultaatsverbintenis is een financiële stimulans verbonden. De werkgevers krijgen voor iedere bijkomende arbeidsplaats in het kader van een goedgekeurd bedrijfsplan, een forfaitaire vermindering van de patronale bijdrage van 25.000 fr. per kwartaal.

² Vrijwillige deeltijdse arbeid met opdeling van de arbeidsplaatsen;

Arbeidsduurvermindering met gekompenseerde aanwerving;

Beperking van overuren met compenserende aanwerving;

Invoering van een recht op loopbaanonderbreking en/of vermindering van de arbeidsprestaties met verplichte vervanging;

Invoering van een halftijds brugpensioen met verplichte vervanging;

Invoering van ploegenarbeid met compenserende aanwerving;

Instellen van flexibele uurroosters met compenserende aanwerving;

Invoering van een vierdaagse werkweek met compenserende aanwerving.

VLAAMSE BELEIDSMAATREGELEN

A. Tewerkstellingsmaatregel met premie

Ook op Vlaams niveau werden een aantal zeer belangrijke opties genomen via het Protocol van de Vlaamse werkgelegenheidskonferentie, met name bij het luik 'Aktiestrategie naar tewerkstelling'.

Deze aktiestrategie beoogt vooral een *betere funktionering van de arbeidsmarkt*, o.a. door arbeidsbemiddeling, opleiding en vorming, maar ook *direkte tewerkstellingsmaatregelen*, waaronder de volgende items vallen: tewerkstellingsprogramma's, *doelgroepenbeleid*, *arbeids(her)verdeling*, *loonkostensubsidies* en *sociale-ekonomieprojecten*.

Ik haal er enkele items uit die hier vooral op hun plaats zijn.

Het jeugdwerkgarantieplan

Tijdens de werkgelegenheidskonferentie beslisten de Vlaamse regering en de sociale partners de jeugdwerkloosheid aan te pakken via een specifiek plan. Een belangrijk luik van dit plan richt zich naar de jongeren die de kaap van twee jaar werkloosheid hebben overschreden.

De Vlaamse regering wil aan deze groep een werkervaring geven gedurende één jaar, via het jeugdwerkgarantieplan.

De jongeren worden binnen het plan tewerkgesteld als gesco; het betreft geen finaliteitstewerkstelling, doorstroming blijft de eerste betrachting. Deze jongeren kunnen gedurende 1 jaar tewerkgesteld worden in de publieke of door de overheid gesubsidieerde sektor, alsook in de private socio-nonprofit sektor.

De werkgever ontvangt van de overheid een jongerenpremie die werd vastgesteld in functie van het gemiddeld minimum maandinkomen (actueel 40.843 fr. per maand).

De jongere ontvangt een loon dat overeenstemt met de basisbezoldiging van het overeenstemmende ambt volgens de CAO of barema's van toepassing binnen de sektor.

Sociale ekonomie

Met het oog op de creatie van duurzame tewerkstelling verleent de Vlaamse overheid haar steun aan sociale-eko-

nomieprojecten op experimentele basis. Sociale ekonomie bestaat uit economische activiteiten uitgeoefend door vennootschappen, hoofdzakelijk coöperaties, onderlinge maatschappijen en verenigingen, die opereren volgens een aantal welbepaalde etische principes, waaronder gerichtheid op dienstverlening aan de leden of de gemeenschap.

Essentieel daarbij is dat deze **sociale-ekonomiebedrijven**, wegens hun bijzondere sociale opdracht, bij de start geen normaal economisch rendement kunnen halen. Zij moeten daarom gedurende de opstartfase worden ondersteund, opdat zij zo snel mogelijk 'op eigen vleugels kunnen vliegen'. Zij moeten zich kunnen 'invoegen' in het gewone, niet gesubsidieerde economische verkeer (vandaar ook de naam 'invoegbedrijven'). Daarom vertalen deze sociale-ekonomieprojecten zich in een stelsel van rendementskompensatie die de vorm aanneemt van een forfaitaire *degressieve* loonsubsidiëring die in de tijd wordt beperkt (100% eerste jaar, 70% tweede jaar en 30% het derde jaar).

B. Arbeidsherverdeling - Aanmoedigingspremie

Op 24 december 1993 besliste de Vlaamse regering en de sociale partners, in het kader van de herverdeling van de arbeid, een aanmoedigingspremie te verlenen van: 5.000 fr. per maand aan werknemers die halftijds gaan werken; 3.000 fr. per maand aan hen die binnen 51% en 80% van de voltijdse betrekking willen gaan werken.

Enkel de werknemers die werken in een onderneming die een goedgekeurd bedrijfsplan hebben, kunnen deze premie voor arbeidsduurvermindering ontvangen.

Daarenboven geeft de Vlaamse regering aan de voltijdse werknemers die loopbaanonderbreking opnemen om ofwel de eigen kinderen (jonger dan 3 jaar) op te vangen ofwel een beroepsopleiding bij de RVA te volgen, een aanmoedigingspremie van 3.000 fr., gedurende minimaal 3 maanden en maximaal 2 jaar, afhankelijk van de leeftijd van de kinderen en de duur van de opleiding.

Financieringen en financiële dienstverlening voor creatieve ondernemers

- Eigen en quasi-eigen vermogenfinancieringen onder de vorm van tijdelijke participaties met terugkoopoptie, onderhandse obligatieleningen of leningen op vaste termijn
- Financiële herstructureringen
- Controlewijzigingen : familiale opvolgingsproblemen, verzelfstandiging via management buy-out en buy-in, fusies en overnames
- Bescherming minderheidsbelangen

INVESTCO

Regentlaan 54, Box 2, B-1000 Brussels - Tel. 02/513.45.20
Fax. 02/513.97.41

INNOVATIE VOOR DE KMO, SITUERING EN AANBEVELINGEN

ir. A. Kemps,

*Direkteur Technologische Innovatiecel voor Vlaanderen (TIV)
Gemeenschappelijke Cel van de Vlaamse GOM's*

Inleiding

Innoveren is gemakkelijker gezegd dan gedaan. Bovendien stelt zich de vraag: welke lading dekt de vlag *innovatie*? In dit artikel wordt even ingegaan op de essentiële kenmerken en randvoorwaarden van innovatie. Ook hoe men praktisch tewerk gaat, vooral vanuit het standpunt van het KMO-bedrijf.

Wat is innoveren?

Het innovatieproces bestrijkt drie grote domeinen:
het produkt of de dienst die wordt aangeboden;
de vervaardigingswijze of het proces waardoor dit produkt of deze dienst tot stand komt;
de klant aan wie dit produkt of deze dienst wordt verkocht.

Eenvoudigheidshalve zal in dit artikel steeds worden gesproken over **produkt** betreffende zowel produkt als dienst (hetzelfde voor **proces** en **klant**).

Elke verandering (uiteraard verbetering of vernieuwing) van een van deze drie is in principe een innovatie. Zo is de aankoop en inbedrijfstelling van een nieuwe produktiemachine een innovatie. Nochtans gaat men er van uit dat werkelijke innovatie een kontinu proces is, zoals dit ook met kwaliteit het geval is.

Immers men moet innovatie steeds bekijken vanuit het standpunt van de klant. Wat merkt de klant inzake innovatie? Krijgt hij nu een beter produkt, een betere service, een betere prijs of een betere vervulling van zijn specificatie?

Indien enkel een innovatie wordt verricht, waarbij slechts interne verbetering wordt gerealiseerd, dan komt men tekort aan de echte doelstellingen van innovatie. *Innovatie is het voortdurend beter inspelen op de strengere behoeften van*

de klant, waardoor men tegelijkertijd ook de concurrentie een stap voor is. Dat is immers wat Uw bedrijf differentieert van uw concurrenten.

Welke richtingen kunnen nu worden uitgegaan met Innovatie?

Ofwel streeft men een nieuw produkt na, dat de eigen klanten beter voldoet, of dat meer klanten kan voldoen. Ofwel verbetert men het proces zodat het een betere of meer konstante kwaliteit garandeert, gemakkelijker de levertermijn nakomt, minder nazorg vereist, goedkoper is. Dit alles zodanig dat de klant dit wel degelijk merkt. Ofwel zoekt men een nieuwe klantengroep voor reeds bestaande produkten of produkten die er nauw mee verwant zijn, en die op basis van de eigen gekende en ook beheerste processen kunnen worden vervaardigd.

Innovatie is het voortdurend beter inspelen op de strengere behoeften van de klant, waardoor men tegelijkertijd ook de concurrentie een stap voor is.

Indien men aan innovatie wil doen die te sterk afwijkt van bekende en vertrouwde elementen, gaat men zich in ernstige avonturen storten:

Een nieuw produkt op basis van een nieuw proces voor een nieuwe klantengroep is het gevaarlijkste wat men kan doen!

Innovatie is een strategie

Het zal nu al duidelijk zijn dat de aanpak wel degelijk een beredeneerde werkwijze vereist. Dit betekent dus ook dat er binnen het bedrijf een strategie moet zijn. Dit is een integraal deel van het operationele plan (Business Plan) van de onderneming. Hierbij spelen dan ook alle bedrijfsaspecten een rol. Een zeer

belangrijk element hierin is de positie van het produkt op de markt. In een eerste benadering kan hiervoor het patroon van de 'Levenscyclus' van het produkt worden bekeken.

De Levenscyclus van het produkt

Elk produkt heeft zijn levensduur, gaande van een groeifase naar een top (verzadigingsgedrag) op de markt gevolgd door een afnemende. Daarna kan dit produkt nergens meer worden verkocht.

De levensduur van een produkt kan eventueel tijdelijk worden verlengd door een aantal verbeteringen aan te brengen in zijn specificatie of zijn vervaardigingsproces (mid-life kick). Op een bepaald ogenblik is ook dit allemaal tevergeefs; dan is de vernieuwing noodzakelijk geworden.

Indien men niet ruimschoots van tevoren met vernieuwing of innovatie was

begonnen, is het meestal te laat om er nog tijdig mee klaar te komen. Vandaar de noodzaak aan strategie. Men moet duidelijk het gedrag van zijn produkten op de markt opvolgen en ingrijpen vooraleer de dalende tendens ingaat. Het bedrijf mag dit niet uit het oog verliezen en in gedachte houden dat deze 'verouderingstijd' steeds korter wordt. Dus anticiperen is de boodschap.

Het verdient ook aandacht om de positie van uw concurrenten op de markt mee te volgen, vermits zij door hun acties op het gebied van innovatie uw situatie in belangrijke mate gaan beïnvloeden.

Het is dan ook duidelijk dat *nieuwe ideeën en creativiteit* een centrale rol spelen in de innovatie.

Hoe worden nieuwe ideeën verkregen?

Dit is zeker niet het eenvoudigste gedeelte van de oefening. Nochtans zijn er een aantal interessante denkpijlers. Er leven vele ideeën zowel bij de klanten, die de behoeften en tekortkomingen kunnen signaleren, alsook bij de eigen mensen binnen het bedrijf, die een grote inbreng kunnen hebben voor het oplossen van proces-, kwaliteits- en logistieke problemen.

Bovendien kan door het regelmatige doorlichten van de activiteiten in het buitenland of bij verschillende onderzoekscentra, een goed idee worden verkregen van welke richting men uitgaat en van wat reeds enige vorm van succes schijnt te hebben.

Er bestaan ook externe raadgevers die U hierbij kunnen helpen. Een zeer succesvolle formule, die bij de TIV reeds

veelvuldig is toegepast, is de 'geleide brainstorming'. Hierbij worden de potentiële capaciteiten van het bedrijf met alle industriële activiteiten vergeleken en wordt naar de behoeften gespeurd, die door het specifieke bedrijf kunnen worden ingevuld. Hierdoor krijgt men al gauw een goed gevoel voor de „gaten in de markt”. Het is zelfs mogelijk ook die dingen te ontdekken, waaraan het bedrijf, door het strak denken in de lijn van de normale produkten, zou zijn voorbijgegaan. Het is echter aangewezen zich hierbij door goede begeleiders te laten bijstaan.

In een goed geleide oefening van een ganse dag kunnen makkelijk een 10 tot 20-tal interessante ideeën worden opgedaan, waarna dan in detail moet worden gekeken naar beschikbare technologieën en processen. Ook op dit pad

kan met TIV worden samengewerkt. Het resultaat van een dergelijke oefening is een uitvoerige beschrijving van de stand van zaken, vooral dan op die plaatsen ter wereld, waar de toonaangevende bedrijven zich bevinden.

In een volgende fase zal het erop aankomen de waardevolle initiatieven te vertalen in praktische processen en de nodige haalbaarheidsstudies uit te voeren. Ook hier zijn gespecialiseerde instanties te vinden, die hierbij zeer nuttige diensten kunnen bewijzen. Wij kunnen hierbij verwijzen naar IGPP¹, dat aanleunt bij WTCM, en dat reeds jaren lang deze problemen helpt oplossen.

¹ Zie 'Enkele nuttige adressen' op het einde van dit artikel.

TIV

Technologische Innovatiecel voor Vlaanderen vzw Gemeenschappelijke Cel van de Vlaamse GOM's

Als innoverende KMO wenst U: een goed produkt, een geschikte partner, een klare kijk op de nieuwste technologische ontwikkelingen, een passende strategie, de juiste informatiekanaal, een snel resultaat.

TIV: uw rechterhand voor een succesvolle innovatiestrategie

Tot uw beschikking staan:
een multidisciplinair team
jarenlange ervaring in het opsporen van de nieuwste produkten, processen of projecten
toegang tot databanken, instituten, federaties, ...
waar ook ter wereld
een flexibele, uitgeteste methodiek
technologie-monitoring
geleide workshop voor het initiëren van produktideeën

TIV biedt U een volledig gepersonaliseerd programma aan

startbespreking en formulering van uw
interesseprofiel
wereldwijde prospectie en kontaktnamen
analyse van de respons
evaluatie van de voorstellen
rapportering van de resultaten
opvolging van de kontakten

De Technologische Innovatiecel voor Vlaanderen vzw werd opgericht door de vijf Vlaamse GOM's en wordt door hen en de Vlaamse Executieve gesteund.

Kontakadressen:

GOM-West-Vlaanderen
Baron Ruzettelaan 33, 8310 Brugge-Assebroek
Tel. 050/35.81.31. Fax 050/36.31.86

TIV
Bischoffsheimlaan 25, 1000 Brussel
Tel. 02/219.56.10 - Fax 02/219.82.27

Rol van de Technologie bij Innovatie

De technologie is steeds een kernelement in alle vernieuwingen. Niemand kan uit 'niets' 'iets' maken, zelfs geen goochelaar. Ook hij heeft al zijn trucs opgebouwd rond een technologie en zijn sukses steunt vooral op afleidingsmaneuvers. Dit is echter een totaal andere situatie dan een bedrijf.

Technologie of de onderliggende processen bevinden zich op verschillende plaatsen. Dit kunnen onderzoeksresultaten zijn van een instituut, onderzoeksresultaten uit eigen ontwikkeling of ook uit andere buitenlandse realisaties. Telkens blijkt dat de KMO hier weinig of geen directe hulp vindt. De universiteiten zijn te weinig toegankelijk en vrij duur. Eigen ontwikkeling is duur en neemt bovendien teveel tijd in beslag vooraleer verkoopbare resultaten worden verkregen. Bovendien is een dergelijke ontwikkeling gekoppeld aan dure personeelskosten, met niet altijd onmiddellijke resultaten als gevolg.

Het begrip 'Technologie Transfer'

Men mag niet vergeten dat ook de overname van elders bruikbare ideeën en technologieën niet alleen oplossingen kan bieden, maar dikwijls ook veel sneller een produkt kan opleveren dat 'markt-klaar' is en bovendien reeds werd getest op een andere markt. Men spreekt hier van 'Technologie Transfer'. Het komt erop neer dat de oplossing wordt verkregen via iemand anders. Dit kan zijn onder vorm van een distributielicentie, een samenwerkingsakkoord, een partnership, een produktielicentie, patent en dergelijke. Ook het vinden van een partner om mee samen te werken kan hier zeer belangrijk zijn, vooral indien men beschikt over complementaire produkten, processen of markten. Binnen de Europese kontekst zijn hier heel wat mogelijkheden waarbij de GOM's een uitstekende (dikwijls gratis) dienstverlening aanbieden.

Het in detail ingaan op alle zaken die hierbij komen kijken, is niet mogelijk. Wel kan het volgende worden gesteld. Bij de overname van de kennis van anderen wordt vertrokken van een 'geavanceerde' stand van de techniek. De zaken liggen echter niet zo eenvoudig. Afgezien van de kosten voor de overname is er ook het probleem van de aanpassing van het produkt aan de eigen produktieprocessen, de typische klantenbehoeften en de grondstoffen of halfa-

brikaten. Het voordeel echter is dat dankzij dit proces de cyclus van innovatie sneller wordt doorlopen dan bij de volledige eigen ontwikkeling. De tijd tot de verkoop wordt korter en bijgevolg wordt ook vlugger een hoeveelheid geld gegenereerd.

Hi-tech en Low-tech

Alhoewel in feite een technologie niet noodzakelijk Hi-tech (sterk geavanceerd) dient te zijn om werkelijk geld op te brengen, is het toch nodig dat de aangewende processen eerder in deze richting worden uitgebouwd. Er moet immers rekening mee worden gehouden, dat Vlaanderen een 'exportland' is. Dit houdt in dat onze bedrijven iets moeten vervaardigen (en verkopen), dat elders moeilijker kan worden geproduceerd. In die zin is het wel degelijk nodig dat er een superieur produkt wordt gemaakt: kwaliteit, technologie, snelheid van verschaaffing, flexibiliteit van aanwending en dergelijke. In die zin zal ook de Hi-tech (gespecialiseerde kennis en kunde) een uiterst positieve bijdrage leveren. Dit zal er ook toe leiden dat de aangewende processen een bepaald evenwicht zullen hebben van meer waardevolle technieken, (waarvan het aanbod beperkt is en de toegevoegde waarde hoog) en van andere (basis)technieken. Indien enkel basistechnologie wordt gebruikt, dan is het bedrijf morgen misschien de laatste dorpssmid. De boodschap is dus het zoeken naar hoge toegevoegde waarde en een beperkte mogelijkheid tot nabootsen.

De praktische volgorde van actie

Volgende stappen komen steeds terug: bewustwording; kennis van de eigen situatie ten opzichte van innovatie-mogelijkheden; keuze van een aantal opties; detailonderzoek van prioritaire keuzen; selectie van het plan van actie; implementatie van een nieuwe technologie (proces of produkt/dienst); steunmaatregelen.

Bewustwording

Veel bedrijven moeten nog bewust worden gemaakt van het belang van innovatie. Indien innovatie voor het bedrijf belangrijk is, dan moet daarop ook ernstig worden doorgewerkt. Dit heeft innovatie met het IKZ-gebeuren gemeen. Het bedrijf moet ervan door-

drongen zijn, en alle medewerkers evenzo, zoniet loopt het mis!

De motivatie en de mentaliteit, gedragen door het voorbeeld van de bedrijfsleider, zijn van primordiaal belang!

Kennis van de eigen mogelijkheden

In de vaktaal wordt hier van een Technologische Audit gesproken. Dit omvat alle aspecten van het bedrijf die ergens van belang zijn bij het inbrengen van vernieuwing. Het betreft ondermeer de bestaande klanten, de concurrenten, de reeds behaalde resultaten op innovatie, de financiële slagkracht van de onderneming, de organisatie, zwakten en sterkten en dergelijke.

Indien het bedrijf hiermee moeilijkheden ondervindt zijn er mogelijkheden om dit samen met externe hulp te onderzoeken. In een oefening van enkele dagen wordt een onbevooroordeeld overzicht verkregen van het eigen potentieel en van de richtingen waarin men kan onderzoeken.

Keuze van nieuwe opties

Het komt er op aan om passende wegen te vinden die aansluiten op de basis, bestaande uit de klantenkring, de produktiemethoden en de produkt- en dienstengamma's van het bedrijf. Er wordt dikwijls een 'brainstorming' gehouden waarbij in groep een denkoefening plaats vindt om zoveel mogelijk ideeën bij mekaar te krijgen.

Uit de ondervinding van de TIV kan worden gesteld dat een goede oefening liefst gebeurt op basis van een efficiënt stramien. Daarom heeft de TIV zelf een dergelijke methode op punt gesteld die steunt op de uiteenrafeling van alle industriële activiteiten. Deze worden stelselmatig vergeleken met de gekende mogelijkheden van het bedrijf. Hieruit vloeien dan ook automatisch de nieuwe mogelijkheden voort, op basis van de behoeften die op de markt worden gedetecteerd.

Hierop meer in detail ingaan zou ons te ver leiden. Daarom zijn ook de medewerkers van de TIV graag bereid elk bedrijf dat hierin belang stelt, tijdens een bezoek hierover meer uitvoerig te informeren. De TIV kan wel getuigen dat op deze manier menig bedrijf werd geholpen. Sommige bedrijven hebben nadien deze techniek van de TIV op regelmatige tijdstippen zelf terug toegepast met efficiënte resultaten als gevolg.

Detailonderzoek van de gekozen prioriteiten

De meest beloftevolle ideeën uit de vorige oefening dienen op hun werkelijke waarde te worden getoetst. Hierbij moet zoveel mogelijk informatie worden ingewonnen over de reeds bestaande producten en vervaardigingsmethoden of datgene wat hiervan in ontwikkeling is. Een technologische zoekactie kan hierbij enorm blikverruimend werken. Door deze zoekactie sluit het bedrijf aan bij de best beschikbare mogelijkheden en wordt een goed overzicht verkregen van wat de markt reeds aanvaard heeft en in welke richting bepaalde mogelijkheden open blijven.

Hierbij aansluitend is het uiteraard ook nuttig voor een aantal opties ook wat rekenwerk te verrichten om de haalbaarheid van de initiatieven te onderzoeken. Het is immers noodzakelijk om vooraf te weten welke investering, welke graad van opleiding, welke nieuwe organisatie en financiering men zal bemoeiden. Ook hiervoor bestaan er externe mogelijkheden om zich te laten bijstaan.

Het actieplan

Na rijp beraad zal het bedrijf dan zijn actieplannen, met de nodige zorg, moeten opstellen. Dit is waarschijnlijk een goed gekend terrein, maar het belet niet dat het even konsekvent moet worden uitgevoerd. Het is beter te voorkomen dan nadien te moeten genezen.

Implementatie

Dit betekent het in praktijk brengen. Dit omvat diverse facetten. Twee zeer bijzondere aspecten brengen wij hier onder de aandacht:

de inbreng van Technologie van buitenaf;
de produkt- en procesontwikkeling bij het in produktie brengen.

De inbreng van externe Technologie

Men moet niet zelf het warm water, het buskruit en het wiel heruitvinden. Daarom kan een bestaand produkt of proces van buitenaf via een samenwerkingsakkoord of een licentie, ter beschikking worden verkregen. Ook hier kan de TIV in een verder individueel gesprek met een bedrijf dieper op deze problematiek ingaan. Dit hoeft niet een onbereikbaar juridisch steekspel te zijn. Er zijn heel wat goede partners te vinden. Het vertrekpunt is dat elke partij er voordeel moet bij halen.

Produkt- en procesontwikkeling

Dit is weer een speciaal vak, waarvoor het bedrijf al dan niet de gepaste mensen in huis heeft. Er zijn echter goede en niet dure instanties die hierbij uitstekend werk leveren. Een ervan is bijvoorbeeld IGPP dat zich in deze problematiek reeds jaren verdienstelijk maakt. Deze instantie is zeer KMO-vriendelijk en is graag bereid het bedrijf met raad en daad bij te staan.

Steunmaatregelen

Informatie over de regionale, nationale en Europese steunprogramma's voor innovatieprojecten kan verkregen worden bij de GOM-West-Vlaanderen en het IWT. De GOM-West-Vlaanderen kan de bedrijven desgewenst ook begeleiden bij het opstellen van de aanvraagdossiers voor steun bij het IWT.

Besluit

Innoveren lijkt op het eerste gezicht een harde dobber. Het is echter een domein waar met een dosis gezond verstand en een beetje begeleiding verbluffende resultaten kunnen worden bereikt. Kwaliteit en dienstverlening aan de klant moeten steeds opgevoerd worden. Dit is ook zo met innovatie.

Innovatie is nooit af!

Enkele nuttige adressen:

TIV (Technologische Innovatiecel voor Vlaanderen v.z.w. Gemeenschappelijke Cel van de Vlaamse GOM's), Bischoffsheimlaan 25 B-1000 Brussel, tel. 02/219.56.10; kontaktpersonen: A. Kemps, J. Melotte, M. Verheyden.

IGPP (Impulsprogramma voor Geavanceerde Technologieën in Produktontwikkeling en Produktietechnieken), Celestijnenlaan 300 C, B-3001 Leuven; tel. 016/ 28.66.11; kontaktpersoon: P. Lamsens.

WTCM (Wetenschappelijk en Technisch Centrum van de Metaalverwerkende Nijverheid), Celestijnenlaan 300 C, B-3001 Leuven; tel. 016/28.66.11; kontaktpersoon: J. Pinte.

GOM West-Vlaanderen, Baron Ruzette-laan 33, B-8310 Assebroek - Brugge, tel. 050/35.81.31; kontaktpersoon: K. Astaes.

IWT (Vlaams Instituut voor de Bevordering van het Wetenschappelijk-Technologisch onderzoek in de Industrie), Bischoffsheimlaan 25, B-1000 Brussel, tel. 02/223.00.33; kontaktpersonen: C. Claus, P. Verstraete en J. Deporte.

Gemeentekrediet

MET MIJN BANK KOM IK VOORUIT.

BEDRIJFSINTERNE MILIEUZORG

ir. J. Lammerant,
*Projektkoördinator WES
Milieuonderzoek en -advies*

ir. Ph. Tavernier,
*Hoofd Afdeling Milieu
GOM-West-Vlaanderen*

Inleiding

De zorg voor onze leefomgeving krijgt steeds meer aandacht. De maatschappelijke druk om op te treden tegen allerlei vormen van milieuhinder is zeer groot geworden. Dit heeft zich de voorbije jaren vertaald in een stortvloed van voortdurend strengere milieuwetgeving. In dit artikel wordt nagegaan hoe het bedrijfsleven reageert op deze veranderende realiteit. Meer in het bijzonder wordt de stand van zaken op vlak van de implementatie van bedrijfsinterne milieuzorg in Vlaanderen geëvalueerd.

Ontwikkelingsfazen in milieuzorg bij het bedrijfsleven

De benadering van de milieuproblematiek door het bedrijfsleven is de voorbije jaren sterk geëvolueerd. Tot voor kort beperkte dit bedrijfsmilieubeleid zich hoogstens tot het aanvragen van de noodzakelijke vergunningen en het naleven van een aantal door de overheid opgelegde verplichtingen. Het overheidsbeleid was bovendien voornamelijk gebaseerd op 'command and con-

druk van de milieu-inspektie. Hoewel deze defensieve houding nog steeds aanwezig is in tal van bedrijven, ontstaat stilaan een kentering. Meer en meer bedrijfsleiders worden zich ervan bewust dat een negatieve ingesteldheid ten opzichte van de faktor milieu verkeerd is en de concurrentiepositie van het bedrijf op termijn hypothekeert. In de huidige maatschappelijke kontekst kan het verwaarlozen van het milieuaspekt, door bijvoorbeeld het ontbreken van de vereiste vergunningen of het veroorzaken van hinder naar de omgeving, het voortbestaan van de onderneming in het gedrang brengen.

Een interessante ontwikkeling is bovendien dat bedrijven zowel vanuit de overheid als vanuit de markt stimulanzen krijgen om aan milieuzorg te doen. De overheid hanteert daarvoor sinds kort een aantal economische instrumenten: milieuheffingen en subsidies voor milieuvriendelijke investeringen en milieuonderzoek. Markimpulsen zijn er eveneens. Door steeds meer bedrijven wordt een eco-imago nagestreefd. Schone produkten en schone produktieprocessen geven een 'competitive advantage'.

Zorg voor het milieu is een voorwaarde voor de continuïteit van het bedrijf. Ondernemingen die opteren voor bedrijfsinterne milieuzorg zullen daar ongetwijfeld een kompetitief voordeel uit halen.

trol'-principes waarbij kan gesteld worden dat de handhaving veel te wensen overliet. Bedrijven ondergingen dit alles met weinig enthousiasme. Milieu werd meestal beschouwd als een bedreiging voor de levensvatbaarheid van de onderneming. Investerings in milieuinfrastuur (meestal end-of-pipe) of het aanvragen van de vereiste milieuvergunningen gebeurden vaak slechts onder

Dit alles leidt ertoe dat milieu alsmaar meer beschouwd wordt als een belangrijk onderdeel in het bedrijfsgebeuren. Milieu evolueert van een louter technisch-juridische aangelegenheid ('het hebben van een waterzuivering en het beschikken over de nodige vergunningen') tot een zaak voor het management. Dit komt tot uiting in de term milieugericht ondernemen (offensieve

houding). Een management-instrument dat hieraan tegemoet komt is het milieuzorgsysteem (ook bedrijfsinterne of integrale milieuzorg genoemd). De hierboven geschetste evolutie in het milieubewustzijn bij de industrie wordt geïllustreerd in tabel 1. Hierbij worden drie evolutiestadia onderscheiden: saneringsgeoriënteerd management, kostengeoriënteerd management en milieuzorggeoriënteerd management.

Milieuzorgsystemen

Onder een *milieuzorgsysteem* verstaat men het geheel van beleidsmatige, organisatorische en administratieve maatregelen die door een bedrijf worden genomen waardoor systematisch bij alle aspecten van de bedrijfsvoering rekening wordt gehouden met het aspekt milieu. Doel hiervan is het verkrijgen van inzicht, het beheersen en waar mogelijk het voorkomen van negatieve effecten van de bedrijfsactiviteiten op het milieu.

Het milieuzorgsysteem kan beschouwd worden als een draaiboek dat bij goede uitvoering garandeert dat aan alle wettelijke verplichtingen wordt voldaan maar er tevens op gericht is de milieuprestaties van het bedrijf continu te verbeteren.

Een milieuzorgsysteem omvat volgende elementen:
milieubeleidsverklaring (door de bedrijfsleiding);
milieuprogramma;
integratie van milieuzorg in de bedrijfsvoering;
metingen en registraties;
interne controles;
interne voorlichting en opleiding;
interne en externe rapportage;
doorlichting van het totale milieuzorgsysteem (op organisatorisch vlak).

In hoeverre alle elementen moeten worden meegenomen in een milieuzorg-

Tabel 1

Kenmerken ontwikkelingsfazen in milieuzorg

Stadium 1 Sanerings-georiënteerd management	Stadium 2 Kosten-georiënteerd management	Stadium 3 Milieuzorg-georiënteerd management
accent op zuivering achteraf	accent op procesgeïntegreerde voorzieningen	accent op proces- en produktontwerp (preventieve maatregelen)
proces en produkt staan niet ter discussie	produkt staat niet ter discussie	aanpassing van grondstoffen, processen, produkten en logistiek (in de gehele produktieketen)
verschuiving van milieuproblemen; ontstaan van nieuwe milieuproblemen	geringe verschuiving van milieuproblemen	milieuproblemen worden (integraal) opgelost
integratie van milieuzorg niet aanwezig	enige integratie van milieuzorg	samenspel techniek en organisatie
beperkt milieubewustzijn	toenemend milieubewustzijn	hoog milieubewustzijn
weinig milieukennis aanwezig	milieukennis verspreid of op onderdelen aanwezig	milieukennis ruim aanwezig
ad hoc milieubeleid	geen duidelijk milieubeleid	duidelijk milieubeleid
overheid speelt overheersende rol	overheid speelt een belangrijke rol	betekenis overheid beperkt (toetsend)
sporadisch eigen initiatieven	toenemende initiatieven	veel eigen initiatief
milieu wordt gezien als een last	milieu wordt gezien als een randvoorwaarde en/of kostenpost	milieu verankerd in bedrijfsstrategie; milieu wordt gezien als een uitdaging

systeem en hoe uitgebreid, hangt af van de aard en de omvang van het bedrijf en de aard/omvang van de milieubelasting.

Een milieuzorgsysteem is een managementsysteem. De steun van de bedrijfsleiding is dan ook van essentieel belang voor het welslagen van de invoering van een milieuzorgsysteem.

Organizatorische maatregelen vormen de kern van het milieuzorgsysteem. Uit ervaringen opgedaan bij de invoering van milieuzorgsystemen in Nederland blijkt dat 90% van de vastgestelde milieuproblemen te herleiden waren tot een gebrek aan organisatie binnen het bedrijf. In een milieuzorgsysteem worden taken, verantwoordelijkheden, bevoegdheden en middelen toebedeeld volgens een duidelijke en inzichtelijke organisatie- en overlegstructuur. Milieuzorg dient daarbij te worden ingevoerd op alle niveaus van de bedrijfsvoering. Interne voorlichting en opleiding zijn belangrijke elementen om de motivatie en betrokkenheid van zowel management als personeel te verhogen.

Kenmerkend en essentieel voor een milieuzorgsysteem is de mogelijkheid tot terugkoppeling. Via metingen en interne controles wordt voortdurend nagegaan of de in het milieuprogramma vooropgezette doelstellingen (niet alleen wettelijke normen of verplichtingen maar ook voorschriften die het bedrijf

zichzelf heeft gesteld) gehaald worden. Op deze wijze kunnen tijdig corrigerende maatregelen worden genomen. Deze maatregelen kunnen zowel bronggericht (bv. bijsturen in de procesvoering) als effectgericht (end-of-pipe) zijn. Vanwege het dynamisch karakter van een milieuzorgsysteem is bovendien een regelmatige doorlichting (audit) van het systeem zelf (procedures en werkwijzen) vereist.

Rapportering over de gang van zaken is een ander kenmerk van het milieuzorgsysteem. Deze regelmatige informatieverstrekking kan zowel voor de bedrijfsleiding (interne rapportering) als voor overheidsinstanties en derden (externe rapportering) bedoeld zijn.

De implementatie van een milieuzorgsysteem kan slechts gebeuren nadat een onderzoek is uitgevoerd naar de stand van zaken inzake milieuprestaties en milieubeleid binnen het bedrijf: de bedrijfsmilieu-analyse, vaak milieu-audit genoemd.

Daarin wordt ondermeer nagegaan of het bedrijf op *juridisch-administratief* vlak in orde is. In de praktijk blijkt dat bedrijven in veel gevallen weinig inzicht hebben in de hen opgelegde verplichtingen. Dit kan de relatie tussen bedrijf en overheid vertroebelen en tot gevolg hebben dat bedrijven naar aanleiding van overheidsoptredens steeds 'ad hoc'-beslissingen moeten nemen. Ook blijven veel bedrijven nauwelijks te beseffen welke aansprakelijkheidsrisico's ze

lopen en evenmin te weten hoe deze risico's te beperken. Al te vaak wordt men voor voldongen feiten geplaatst. Dit brengt onnodige problemen en kosten met zich mee, die door tijdig reageren, hadden kunnen voorkomen worden.

Een evaluatie van de *milieu-impakt* van de bedrijfsactiviteiten op de omgeving vormt een tweede onderdeel van de bedrijfsmilieu-analyse. Het bedrijf heeft er alle belang bij te voorkomen dat de omgeving en de omwonenden ernstige hinder ondervinden ten gevolge van de bedrijfsactiviteiten. Een slechte relatie met de omwonenden kan het verkrijgen van een nieuwe vergunning in ernstige mate bemoeilijken.

Voorts wordt aandacht besteed aan de *milieukosten*. Er zijn diverse types milieukosten: afschrijvingen en exploitatiekosten van milieuinfrastructuur, verwijderingskosten, heffingen, analysekosten, enz. Inzicht in de milieukosten leidt tot gerichte besparingen. Tevens kan de totale milieukost van produkten en diensten berekend worden. Deze kostenallokaties zijn van groot belang voor het management.

Tenslotte omvat een bedrijfsmilieu-analyse een organizatorische doorlichting waarbij wordt onderzocht in welke mate binnen de onderneming reeds een *milieubeleid* voorhanden is. Belangrijke gegevens hierbij zijn de interne

organisatiestructuur inzake milieu (verantwoordelijkheid, taakverdeling) en de interne en externe milieukommunikatie (relatie met personeel, omwonenden en overheid). Ook de aanwezigheid van een kwaliteitszorgsysteem kan van belang zijn omdat hierin aanknopingspunten te vinden zijn voor het opstellen van een milieuzorgsysteem.

De bedrijfsmilieu-analyse dient in eerste instantie als informatiesysteem ten behoeve van het management: er wordt een helder overzicht van de technische, financiële, juridische en organisatorische stand van zaken aangaande de milieusituatie van het bedrijf verkregen.

De eco-audit verordening

Met de invoering van de EG-Verordening (1836/93/EEG) van 29 juni 1993 inzake de vrijwillige deelname van bedrijven uit de industriële sector aan een communautair milieubeheer- en milieu-auditsysteem (CMAS) heeft ook de overheid een belangrijke aanzet gegeven tot een meer veralgemeende invoering van het gebruik van milieuzorgsystemen in ondernemingen. Hoewel de Verordening slechts in het voorjaar van 1995 van kracht wordt, zou deze nu reeds de aandacht moeten vasthouden van elke bedrijfsverantwoordelijke.

De Verordening, vaak met de term Eco-Audit bedacht, stelt uitdrukkelijk de vrijwillige deelname van ondernemingen voorop. Dit veronderstelt dat de aangesloten onderneming zich vrijwillig onderwerpt aan de bepalingen van de EG-Verordening waarvan slechts de strikte naleving haar de toekenning van een Europees logo garandeert. CMAS staat open voor alle bedrijven die op één of meerdere lokaties een industriële activiteit uitoefenen. De registratie gebeurt wel per lokatie.

Elke onderneming die voor CMAS-registratie in aanmerking wenst te komen, dient aan een hele reeks voorwaarden en procedures te voldoen.

Vooreerst dient een schriftelijke milieubeleidsverklaring voorgelegd te worden waarin gesteld wordt dat een *milieubeleid* zal worden gevoerd waarbij niet alleen de bestaande milieuwetgeving zal worden gerespekteerd maar waarbij tevens zal worden gestreefd naar een voortdurende verbetering van de milieuprestaties teneinde de invloed op het milieu te verminderen tot niveaus die in overeenstemming te brengen zijn met het BATNEEC-principe (Best Available Technology Not Entailing Excessive

Costs). Het bedrijfsmilieubeleid moet daarbij gebaseerd zijn op een aantal goede beheerspraktijken (zie Kader I).

De volgende stap binnen het proces richt zich op het in kaart brengen van de bestaande toestand inzake de milieuprestaties van het bedrijf. Dit kan door middel van het uitvoeren van een *bedrijfsmilieu-analyse* waarbij een 12-tal punten dienen te worden behandeld (zie Kader II).

Uitgaande van de resultaten van deze bedrijfsmilieu-analyse wordt een *milieu-programma* opgesteld, met acties die op korte of lange termijn, in functie van de prioriteit, dienen te worden uitgevoerd. Tevens dient een *milieubeheersysteem* ingesteld te worden dat erop ge-

richt is het personeel te sensibilizeren en zo nodig te scholen (interne voorlichting en opleiding). Het milieubeheersysteem bestudeert en evalueert tevens de significante milieu-effecten en houdt ook een operationele controle volgens een vastgelegd stramien in.

Om de voortgang van de implementatie van de milieuacties en het milieubeheersysteem te toetsen aan de in het milieuprogramma vooropgezette doelstellingen dienen periodiek (minimum éénmaal per drie jaar) *interne milieu-audits* te worden uitgevoerd. De criteria waaraan deze audits dienen te voldoen worden nauwkeurig omschreven.

De bedrijfsleiding stelt aan de hand van de uitkomsten van de milieu-audit

Kader I Goede beheerspraktijken

Het milieubeleid van het bedrijf moet gebaseerd zijn op de volgende beleidslijnen; regelmatig zal worden nagegaan of de bedrijfsactiviteiten stroken met deze beleidslijnen en met het beginsel van een 'gestage verbetering' van de milieuprestaties.

1. Er wordt bij de werknemers op elk niveau een besef van verantwoordelijkheid voor het milieu bevorderd.
2. De milieu-effecten van alle nieuwe activiteiten, produkten en productieprocessen worden van tevoren beoordeeld.
3. De gevolgen van lopende activiteiten voor het plaatselijke milieu worden geëvalueerd en gecontroleerd, en elke belangrijke weerslag van die activiteiten op het milieu in het algemeen wordt onderzocht.
4. De nodige maatregelen worden genomen om verontreiniging te voorkomen of uit te schakelen en, wanneer dit niet haalbaar is, verontreinigende emissies en de produktie van afval tot een minimum te beperken en zuinig met hulpbronnen om te gaan, met inachtneming van eventuele schone technologieën.
5. De nodige maatregelen worden genomen om lozingen van materialen of energieverliezen ten gevolge van ongevallen te voorkomen.
6. Er worden controleprocedures ingevoerd en toegepast om de naleving van het milieubeleid na te gaan, en indien voor deze procedures metingen en proeven dienen te worden uitgevoerd, de uitkomsten daarvan te registreren en de geregistreerde gegevens bij te werken.
7. Er worden procedures en maatregelen vastgesteld en bijgewerkt voor het geval dat wordt geconstateerd dat het milieubeleid of de milieudoelstellingen of -oogmerken van het bedrijf niet worden nagekomen.
8. Er worden in samenwerking met de overheidsinstanties noodprocedures ingevoerd, en bijgewerkt, om de effecten van eventuele lozingen in het milieu ten gevolge van ongevallen tot een minimum te beperken.
9. Aan het publiek wordt de nodige informatie verschaft om de milieu-effecten van de activiteiten van het bedrijf te begrijpen en er dient naar open dialoog met het publiek te worden gestreefd.
10. Aan het cliënteel worden de nodige adviezen verstrekt over de belangrijke milieuaspekten van het hanteren, het gebruik en de verwijdering van de door het bedrijf vervaardigde produkten.
11. Er dienen maatregelen te worden getroffen om ervoor te zorgen dat onderaannemers die op de lokatie voor het bedrijf werkzaam zijn, milieunormen hanteren die gelijkwaardig zijn aan die van het bedrijf.

Kader II

Elementen van de bedrijfsmilieuanalyse

In het kader van het milieubeleid en de milieuprogramma's, en bij de milieuaudit dienen de volgende punten te worden behandeld:

1. Beoordeling, controle en vermindering van de weerslag van de betrokken activiteit op de verschillende milieucompartimenten.
2. Energiebeheer, -besparing, -keuze.
3. Beheer, besparing, keuze en vervoer van grondstoffen; waterbeheer en -besparing.
4. Beperking, recycling, hergebruik, vervoer en verwijdering van afval.
5. Evaluatie, controle en vermindering van lawaai binnen en buiten de lokatie.
6. Selectie van nieuwe productieprocédés en veranderingen in productieprocédés.
7. Produktplanning (ontwerp, verpakking, vervoer, gebruik en verwijdering).
8. Milieuprestaties en -praktijken van aannemers, onderaannemers en leveranciers.
9. Preventie en terugdringing van milieuongevallen.
10. Noodprocedures voor milieuongevallen.
11. Voorlichting en opleiding van het personeel op het gebied van de milieuproblematiek.
12. Voorlichting naar buiten toe over milieuzaken.

doelstellingen vast, die gericht zijn op de voortdurende verbetering van de milieuprestaties, en stuurt het *milieuprogramma* waar nodig bij zodat het geheel van de reeks vooropgezette doelstellingen op de lokatie kan worden bereikt.

Daarna dient een *milieuverklaring* opgesteld te worden, ter informatie voor het publiek en de overheid. De milieuverklaring omvat ondermeer een beschrijving van de bedrijfsactiviteiten, een samenvattend overzicht van cijfermateriaal van emissies, afvalproductie, grondstoffen-, energie- en waterver-

bruik, lawaai en andere relevante milieuaspekten, een uiteenzetting van het milieubeleid, milieuprogramma en milieubeheersysteem van het bedrijf, de datum waarop de volgende milieuverklaring wordt voorgelegd en de significante veranderingen sinds de vorige verklaring. Een onafhankelijke erkende milieuverifikateur gaat na of het milieubeleid, milieuprogramma en milieubeheersysteem beantwoorden aan de relevante voorschriften van de verordening, waarna de milieuverklaring kan worden voorgelegd ter *validering*.

Tenslotte dient de gevalideerde milieuverklaring te worden *geregistreerd* (bij een in België of Vlaanderen nog nader te bepalen instantie) waardoor de onderneming het recht verkrijgt een Europees logo aan te brengen op de betrokken exploitatiezetel(s) en op de briefwisseling (Figuur 1). Het is een niet-publicitair logo in die zin dat het niet op de produkten geplaatst mag worden. Bedrijven die er in slagen dergelijk logo te behalen zouden bovendien kunnen genieten van een aantal steunmaatregelen (door elke lidstaat in te vullen).

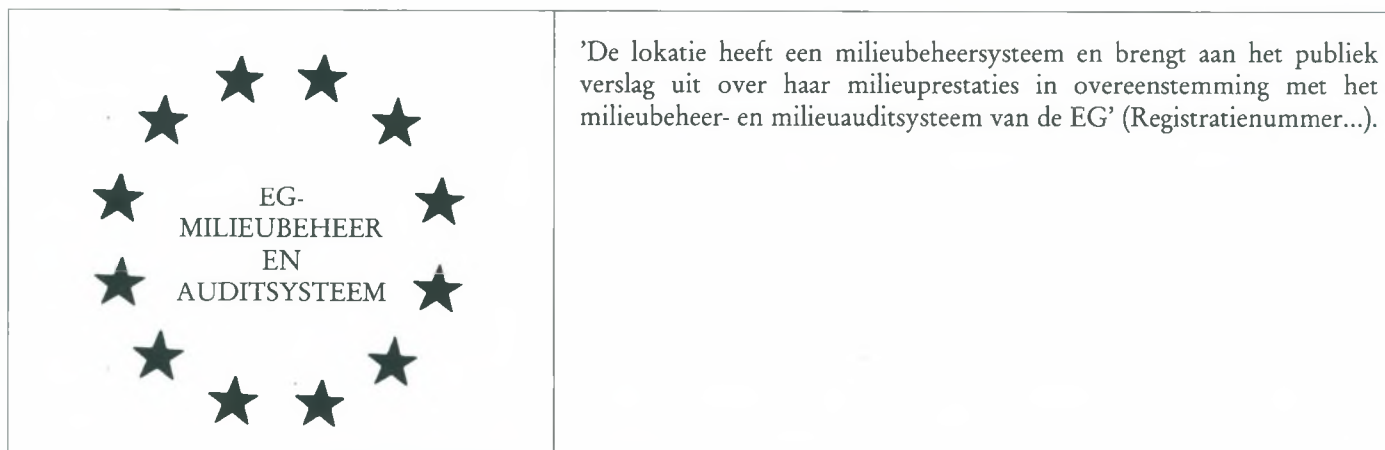
De EG-Verordening is momenteel voor ons land één van de weinige regelgevende teksten die het gebruik van een milieuzorgsysteem probeert te bevorderen.

De deelname van KMO's aan dit communautair milieubeheer- en milieuauditsysteem kan door de lidstaten aangemoedigd worden door het opzetten of bevorderen van acties en structuren voor bijstand. Deze dienen erop gericht te zijn de bedrijven de beschikking te geven over de nodige deskundigheid en steun om aan de bij deze verordening omschreven voorschriften, voorwaarden en procedures te kunnen voldoen.

In Vlaanderen wordt voorlopig de publicatie van de vernieuwde wetgeving 'Milieurecht' afgewacht, die voorbereid wordt door de 'Commissie Bocken'. Daarin wordt een afzonderlijke titel aan bedrijfsinterne milieuzorg gewijd. Volgens de versie van 3 september 1993 zouden bepaalde categorieën van inrichtingen (nog niet bepaald) dienen te beschikken over één of meerdere milieukoördinatoren. De milieukoördinator heeft volgende taken:

Figuur 1

Verklaring van deelneming aan het communautaire milieubeheer- en milieuauditsysteem, met logo

bijdragen tot de ontwikkeling en invoering van milieuvriendelijke produktiemethodes en produkten;

toezicht houden op de naleving van de milieuwetgeving;

de vastgestelde tekortkomingen rapporteren aan de bedrijfsleiding en voorstellen doen om deze te verhelpen;

toezicht houden op de afvalstromen;

de voorgeschreven metingen uitvoeren en laten registreren;

de bedrijfsleiding en het personeel voorlichten over de gevolgen voor mens en milieu van de inrichting, van haar produkten en afvalstoffen, evenals over de voorzieningen en de maatregelen om deze gevolgen te beperken;

advies geven over elke voorgenomen investering die vanuit milieuoogpunt relevant kan zijn;

opstellen van een milieujaarverslag ten behoeve van de bedrijfsleiding.

Tevens wordt de uitvoering van een periodieke of éénmalige milieu-audit verplicht gesteld voor bepaalde categorieën van bedrijven (nog niet bepaald). Dit geldt eveneens voor het milieujaarverslag.

Met de Verordening heeft Europa niet gewacht op het verschijnen van een internationaal aanvaarde standaard voor milieuzorgsystemen. In tegenstelling tot de bestaande internationale standaard met betrekking tot een integraal kwaliteitszorgsysteem, de zogenaamde ISO 9000-reeks (ISO = International Organization for Standardization), ontbreekt tot dusver een standaard voor milieuzorgsystemen. In ISO/SAGE verband (SAGE = Strategic Advisory Group on Environment) wordt wel gewerkt aan het tot stand komen van een internationale norm voor milieuzorgsystemen en een norm voor het uitvoeren van milieu-audits. Het ISO-voorstel is gebaseerd op de Britse norm BS 7750, met vooral een uitbreiding wat de externe rapportering betreft. Eénmaal deze normen voorhanden (wellicht begin 1995) zullen Europese bedrijven de keuze hebben tussen de ISO-normering en de Europese normering (Eco-Audit). Certificatie van milieuzorgsystemen kan op dit ogenblik enkel op basis van de BS 7750-norm (British Standards Institution), in maart 1992 geïntroduceerd in Groot-Brittannië.

Huidige stand van zaken in Vlaanderen

Subsidiëringmogelijkheden

Vlaanderen beschikte reeds vóór de publicatie van de EG-Verordening over enkele instrumenten om het uitvoeren van bedrijfsmilieu-analyses te bevorderen. Zo is in het raam van het ekologie-criterium in het kader van de toepassing van de expansiewetgeving voorzien dat audits in aanmerking komen voor verhoogde investeringssteun (tot 15%) indien ze een onderdeel vormen van een investeringsprogramma. In deze audits dient de weerslag aangegeven te worden van de betrokken bedrijfsactiviteiten op de verschillende milieukompartimenten, of op het energie-, grondstoffen- en afvalstoffenbeheer. In de zogenaamde Impulsgebieden kan tevens tot einde 1994 een bedrijfssubsidie voor extern milieu-advies verkregen worden (50% van de kosten met een maximum van 250.000 BF).

Implementatie van bedrijfsinterne milieuzorg in Vlaanderen

Om de huidige stand van zaken omtrent de implementatie van milieuzorgsystemen in ondernemingen in Vlaanderen te kunnen inschatten werd een korte rondvraag uitgevoerd bij diverse bedrijfsfederaties.

Algemeen kan gesteld worden dat, voor zover bedrijven reeds een milieuzorgsysteem hanteren of invoeren, het voornamelijk om de grotere bedrijven gaat. Koploper hierbij is ongetwijfeld de scheikundige nijverheid, die met haar RESPONSIBLE CARE programma tot de pioniers van bedrijfsinterne milieuzorg mag worden gerekend. Het Responsible Care-initiatief is een filosofie die uit de USA en Canada afkomstig is. De Federatie der Chemische Nijverheid van België (FCN) heeft dit programma onderschreven waarmee zij integraal haar verantwoordelijkheden en opdrachten inzake leefmilieu en veiligheid opneemt. Elke aangesloten onderneming verklaart 'er naar te zullen streven om haar prestaties op gebied van veiligheid, gezondheid en leefmilieu voortdurend te verbeteren. Hiertoe zal zij de beleidsprincipes van Responsible Care toepassen op haar activiteiten.' Bij deze algemene beleidsprincipes worden ook verbintenissen onderschreven omtrent het verstrekken van informatie aan de bevolking, het geven van advies

aan de klanten over het gebruik van produkten, het bevorderen van het onderzoek op het domein van de veiligheid en het leefmilieu en het plegen van overleg met de overheid. Niet enkel voor het aspekt milieu maar ook voor de aspekten veiligheid, gezondheid en hygiëne, produktveiligheid, transport en bedrijfskommunikatie werden specifieke richtlijnen uitgevaardigd (of zijn voorzien). In oktober 1993 bleken reeds 610 van de 740 leden van de federatie het programma onderschreven te hebben. De meeste grote scheikundige bedrijven in Vlaanderen, vaak vestigingen van multinationals, zijn daarbij reeds ver gevorderd in het toepassen van bedrijfsinterne milieuzorg. De verantwoordelijkheid voor de opvolging en controle van het Responsible Care-programma ligt wel uitsluitend bij het bedrijf zelf. Er is geen externe controle voorzien.

In de overige sectoren gaat het eerder om een partiële implementatie van milieuzorgsystemen. De nadruk ligt er vooral op preventieve acties. In de brouwerijsector (CBB: Confederatie Belgische Brouwerijen) en de zuivelsektor (BCZ: Belgische Confederatie Zuivel), twee sectoren waar men reeds in grote mate vertrouwd is met integrale kwaliteitszorg, ligt de nadruk op dit moment op het verminderen van de hoeveelheden drankverpakking en het omschakelen naar andere verpakkingsmaterialen (onder invloed van de milieutaks). Bij andere federaties (bijvoorbeeld Febeltex, Fabrimetal en Febelgra) staat de problematiek van afvalwater en vaste afval voorop. Enkele federaties (Febelgra en Fegarbel) hebben konkrete initiatieven genomen inzake de selectieve ophaling van bedrijfsafvalstoffen bij hun leden. Fegarbel organiseerde daarbij een aantal voorlichtingsavonden en nam daartoe een milieuadviesbureau onder de arm. Febelhout doet beroep op een milieuadviesbureau bij de uitvoering van de bedrijfsmilieu-analyse bij de leden die daarvoor opteren. Het WES voerde een sektoriële doorlichting van het VLA-REM uit voor Febelmeat. Een aantal federaties (bv. Febelgra) betwijfelen het nut en de toepasbaarheid van de EG-Verordening voor kleinere bedrijven. In enkele gevallen werd gebruik gemaakt van de oproep van de Commissie om voorstellen in te dienen inzake proefprojecten waarbij de toepasbaarheid van het communautair milieubeheer en -auditsysteem getoetst zou worden bij

KMO's (textielsector, groentendiepvriessector). Tenslotte kan gesteld worden dat bepaalde federaties resoluut opteren om milieuzorg te integreren in kwaliteitszorg (Febelgra) terwijl andere beide systemen gescheiden willen houden (Centexbel).

Een projekt dat in het kader van dit artikel over bedrijfsinterne milieuzorg eveneens vermeld kan worden is het PROSA-projects (Preventie Onderzoek in het Scheldebekken gericht op Afval en emissiereductie), een projekt betoelagd in het kader van het Europese grensoverschrijdende INTERREG-programma. In het Kanaalzonegebied Gent-Terneuzen werden tien bedrijven uit diverse sectoren geselecteerd die op

vrijwillige basis meewerkten aan een onderzoek naar de mogelijkheden om afval en emissies zoveel mogelijk te voorkomen. Bij een aantal van deze bedrijven is dit zeer goed gelukt. Veel hangt evenwel af van het engagement van de bedrijfsleiding en van de direkt meetbare economische voordelen die de bedrijven genieten. Zo wordt een kostenbesparing (door vermindering van heffings- en verwijderingskosten afval) hoger ingeschat dan bijvoorbeeld imagovorming.

Een opvallend initiatief inzake het stimuleren van bedrijfsinterne milieuzorg werd uitgewerkt in Zuid-West-Vlaanderen. Het betreft de Milieuverklaring van Charter 99 waaraan reeds

een twintigtal bedrijven hun medewerking verlenen. De Milieuverklaring brengt bedrijven samen die op vrijwillige basis een aantal milieudoelstellingen onderschrijven. Deze doelstellingen zijn sektoroverschrijdend en houden rekening met de specifieke situatie van het milieu en de ruimtelijke planning in het Zuiden van West-Vlaanderen. De deelnemende bedrijven hebben eind 1993, overeenkomstig de vastgelegde procedure een eerste voorbereidend rapport ingediend. Hieruit blijkt duidelijk dat deze bedrijven milieuzorg in hun beleid hebben geïntegreerd waarbij de vaak niet geringe investeringen veelal verder gingen dan de opgelegde wettelijke normen. Ondertussen zijn een zevental

WES

Milieuonderzoek en -advies

☞ *Milieudoorlichting 'op maat van uw bedrijf'*

- doorlichting van de milieukosten, vergunningstoestand, milieu-impakt en het milieubeleid van de onderneming
- knelpuntenanalyse
- prioriteitenplan

☞ *Milieuzorgsysteem*

- begeleiding bij de implementatie van milieuzorgsystemen

☞ *MER – infrastructuur-MER* – industriële MER

☞ *Sektoriële doorlichting milieuwetgeving*

☞ *Planologische bedrijfsidentifikatie*

☞ *Marktonderzoek* (afvalstoffen, milieutechnologie)

Verdere inlichtingen: ir. J. Lammerant

tel.: 050/35.84.42
fax: 050/36.31.86

Baron Ruzettelaan 33
8310 Assebroek-Brugge

nieuwe bedrijven reeds actief bezig met de voorbereidingen tot ondertekening van de Milieuverklaring. Dit initiatief vindt zijn oorsprong in de aanbevelingen die werden gemaakt in de studie 'Milieu, Vergunningen en Ondernemen in Zuid-West-Vlaanderen' uitgevoerd in opdracht van Charter 99 door het West-vlaams Economisch Studiebureau. De concrete uitwerking van deze Milieuverklaring gebeurde in samenwerking met de Milieuafdeling van de GOM West-Vlaanderen.

Samengevat kan gesteld worden dat in Vlaanderen het bedrijfsleven, op de grotere bedrijven en enkele verspreide initiatieven na, tot op heden niet echt vertrouwd is met het gebruik van bedrijfsinterne milieuzorg als managementstelsel.

Voor zover er sprake is van de toepassing van een bedrijfsintern milieuzorgstelsel binnen ondernemingen betreft het voornamelijk preventieve acties die erop gericht zijn hoog oplopende milieukosten te verminderen. Meestal gaat het om maatregelen om de hoeveelheden vaste afval of afvalwater te verminderen.

De vraag is daarbij of voor kleinere bedrijven een compleet milieuzorgstelsel wel nodig is. Het is best mogelijk dat een effectief milieubeleid gevoerd kan worden zonder dat daar uitvoerige schriftelijke procedures, schriftelijk omschreven verantwoordelijkheden, handboeken en dergelijke aan te pas komen. Bij kleinere bedrijven kan het veel effectiever zijn met concrete acties inzake preventie van afvalstromen te beginnen. Dat levert sneller zichtbaar resultaat op en werkt daardoor meer motiverend.

Los van de op zich lovenswaardige initiatieven inzake preventie van bepaalde emissies kent ons inziens de bedrijfsmilieu-analyse, de voorbereiden-fase tot de invoering van een milieuzorgstelsel, vooralsnog te weinig belangstelling. De bedrijfsmilieu-analyse spoort knelpunten op, niet enkel op het vlak van het ontstaan van emissies maar ook op bijvoorbeeld administratief-juridisch vlak. Ze bevat alle uitgangsgeschiedenis waarop een zakelijk milieubeheer binnen de onderneming gevoerd kan worden, gegevens die tevens van nut zijn bij een volgende vergunningsaanvraag. Ze vormt een stevige basis en een welomschreven kader om een milieubeleidsverklaring op te funderen.

Toekomstige evolutie

De industrie heeft alle belang bij het ontwikkelen en aanwenden van een milieuzorgstelsel. Vanzelfsprekend kost het invoeren van een milieuzorgstelsel geld: de nodige tijd (o.a. vanwege het management) dient vrijgemaakt te worden, een extern adviseur wordt ingeschakeld, personeel dient te worden voorgelicht en eventueel bijgeschoold, enz. Toch kunnen de voordelen moeilijk onderschat worden. De consequenties van een falende aandacht voor het milieu zullen belangrijker worden in de toekomst. Het opzetten van een milieuzorgstelsel wapent een bedrijf tegen milieurisico's. Marketing-overwegingen zullen nog meer dan vroeger een rol gaan spelen. Informatieverstrekking naar de bevolking en overheid over de milieuprestaties van het bedrijf zal een positieve invloed uitoefenen op de onderlinge verstandhouding. Bij onderhandelingen over contracten tussen bedrijven onderling of bij aanbestedingen door overheden zullen milieuargumenten in de toekomst zeker aan belang winnen. Kortom, bedrijfsinterne milieuzorg is van belang voor essentiële zaken binnen het ondernemingsbeleid als het strategisch management, het imago, de financiële positie, het succesvol opereren op de markt en de versterking van de rechtspositie van de onderneming.

Bij een toenemend aantal leidinggevende bedrijven en organisaties van het bedrijfsleven wordt de boodschap uitgedragen dat milieuzorg ook een verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven is, dat niet moet worden gewacht op initiatieven van de overheid, en dat men ook zelf vooruitlopend op regelgeving moet streven naar een vermindering van de milieu-impact van het bedrijf of haar producten.

Ook KMO's kunnen aan milieumanagement doen - ze kunnen zich trouwens niet veroorloven het niet te doen. Daarbij hebben de kleine ondernemingen niet alleen nadelen, maar ook voordelen: ze zijn flexibeler, kunnen sneller reageren en de implementatie van een milieuzorgstelsel is minder complex. Zorg voor het milieu is gewoon een voorwaarde voor de continuïteit van het bedrijf. Ondernemingen die opteren voor bedrijfsinterne milieuzorg zullen daar ongetwijfeld een competitief voordeel uit halen.

Er mag dan ook verwacht worden dat vrij spoedig heel wat bedrijven naar analogie met de invoering van een kwaliteitszorgstelsel (met ISO 9000-certificaat) zullen aanvangen met de implementatie van een milieuzorgstelsel. Er zijn trouwens heel wat gemeenschappelijke kenmerken met een kwaliteitszorgstelsel. In een volgend nummer (nr 3/1994) wordt dieper ingegaan op de specifieke kenmerken van een kwaliteitszorgstelsel en worden beide systemen met elkaar vergeleken.

teitszorgstelsel (met ISO 9000-certificaat) zullen aanvangen met de implementatie van een milieuzorgstelsel. Er zijn trouwens heel wat gemeenschappelijke kenmerken met een kwaliteitszorgstelsel. In een volgend nummer (nr 3/1994) wordt dieper ingegaan op de specifieke kenmerken van een kwaliteitszorgstelsel en worden beide systemen met elkaar vergeleken.

Bibliografie

- * Federatie der Chemische Nijverheid, *infobrochure Responsible Care*.
- * EG; Verordening nr. 1836/93 van de Raad (PB.L.168/1, dd.10/07/1993).
- * Dossier Zorgsystemen in *VMT* 1993, nr. 4, 1993, p. 4-56.
- * Beckers B. & Rutten J., Wat is bedrijfsmilieu-analyse? Waartoe dient het?, informatiedag Industriële Milieuzorg, LISEC 26 november 1993.
- * Interuniversitaire Commissie tot Herziening van het Milieurecht in het Vlaamse Gewest, Deel 6: Bedrijfsinterne Milieuzorg, definitief ontwerp van tekst, 3 september 1993.
- * De Weerd H. & Merckx K., De EG-Verordening inzake een Eco-management en auditschema in *Leefmilieu*, nr. 5, 1993, p. 175-181.
- * Soete D., Milieumanagement: ook voor KMO's? in *Leefmilieu*, nr. 6, 1993, p. 213-216.
- * Kelders P. & Aerts D., De milieu-audit: zelfbeperking of prestatiehefboom in *BBL Onderneming*, nr. 56, november 1993.
- * Stichting leefmilieu, Milieu-audit, Vragenlijst voor de milieubewuste ondernemer.
- * WES, *Milieu, vergunningen en ondernemen in Zuid-West-Vlaanderen, analyse van de milieu- en vergunningenpolitiek bij de bedrijven en voorstel tot actieplan*, in opdracht van Charter 99, september 1992.

Evolutie van de bezoldigde tewerkstelling in West-Vlaanderen - 30 juni 1991-92 (Bron: RSZ)

Bedrijfstakken	Prov. W.-Vlaanderen			Arr. Brugge			Arr. Diksmuide			Arr. Ieper		
	1991	1992	Index	1991	1992	Index	1991	1992	Index	1991	1992	Index
Landbouw, bosbouw, visserij	3.509	3.567	101,7	983	1.032	105,0	171	164	95,9	287	279	97,2
Vaste brandstoffen en cokesovens	210	191	91,0	210	191	91,0	—	—	—	—	—	—
Aardolieraffinaderijen	3	3	0,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Elektriciteit, gas, warmte, water	2.160	2.158	99,9	639	645	100,9	51	52	102,0	98	100	102,0
Winning en eerste verwerking metalen	4.482	4.246	94,7	1	2	200,0	—	—	—	6	15	250,0
Winning en vervaardigen niet-metalen delfstoffen	4.633	4.658	100,5	731	740	101,2	244	252	103,3	288	276	95,8
Chemische industrie	2.341	2.538	108,4	314	316	100,6	—	—	—	447	460	102,9
Metaalprodukten	8.702	8.813	101,3	961	956	99,5	389	348	89,5	784	804	102,6
Machines	11.710	10.957	93,6	5.366	4.385	81,7	139	163	117,3	1.754	1.616	92,1
Elektrotechnische indust.	7.025	6.816	97,0	3.576	3.335	93,3	8	4	50,0	304	330	108,6
Transportmiddelen	4.540	4.425	97,5	1.510	1.841	121,9	13	13	100,0	44	40	90,9
Fijnmechanische en optische industrie	270	274	101,5	64	59	92,2	1	2	200,0	10	10	100,0
Voeding	12.429	12.346	99,3	1.703	1.555	91,3	476	517	108,6	1.479	1.622	109,7
Drank	1.041	1.081	103,8	422	382	90,5	28	27	96,4	64	65	101,6
Tabak	347	316	91,1	74	64	86,5	103	104	101,0	49	48	98,0
Textiel	22.325	21.441	96,0	387	347	89,7	399	397	99,5	462	484	104,8
Leder	441	431	97,7	331	322	97,3	—	—	—	11	11	100,0
Schoenen en kleding	8.294	7.617	91,8	465	488	104,9	228	131	57,5	1.270	1.129	88,9
Houtindustrie en houten meubelen	11.892	11.955	100,5	2.323	2.304	99,2	405	386	95,3	959	996	103,9
Papier	726	681	93,8	92	84	91,3	—	—	—	78	82	105,1
Drukkerij	3.852	3.855	100,1	963	942	97,8	34	56	164,7	203	205	101,0
Rubber en plastic	2.924	2.983	102,0	153	169	110,5	19	25	131,6	3	4	133,3
Diversen	939	907	96,6	30	28	93,3	41	41	100,0	12	13	108,3
Bouw	23.101	22.966	99,4	4.943	4.622	93,5	1.188	1.199	100,9	2.256	2.364	104,8
Handel	33.759	34.262	101,5	8.083	8.282	102,5	1.031	985	95,5	2.090	2.078	99,4
Hotel, restaurant, café	14.344	14.364	100,1	4.370	4.324	98,9	216	154	71,3	880	850	96,6
Reparatie	3.913	3.929	100,4	899	874	97,2	189	187	98,9	325	315	96,9
Vervoer - Verkeer	20.565	20.650	100,4	5.977	6.222	104,1	551	560	101,6	1.364	1.323	97,0
Bank-, krediet- en verzekeringswezen	7.244	7.161	98,9	1.793	1.865	104,0	171	180	105,3	409	421	102,9
Dienstverlening, verhuur (a)	16.930	17.114	101,1	3.587	3.709	103,4	295	351	119,0	945	1.144	121,1
Overheid, onderwijs	57.758	57.732	100,0	18.993	18.744	98,7	1.970	2.018	102,4	4.434	4.480	101,0
Diversen	53.771	54.471	101,3	16.221	16.755	103,3	1.325	1.448	109,3	5.104	4.938	96,7
Algemeen totaal	346.180	344.905	99,6	86.164	85.584	99,3	9.685	9.764	100,8	26.419	26.502	100,3

(a) Omvat de interimbureaus (sturen ook arbeiders naar de industrie). Voor het jaar 1992 heeft een interimbureau (dat voor 1.500 à 2.000 uitzendkrachten een kontrakt had afgesloten) geregionalizeerde gegevens verstrekt; in 1991 werd alles gecentraliseerd als tewerkgesteld in Kortrijk.

Arr. Kortrijk			Arr. Oostende			Arr. Roeselare			Arr. Tielt			Arr. Veurne		
1991	1992	Index	1991	1992	Index	1991	1992	Index	1991	1992	Index	1991	1992	Index
444	458	103,2	354	337	95,2	612	626	102,3	431	436	101,2	227	235	103,5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	3	—	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—
732	760	103,8	310	284	91,6	176	159	90,3	48	50	104,2	106	108	101,9
3.621	3.435	94,9	—	—	—	854	794	93,0	—	—	—	—	—	—
2.149	2.090	97,3	301	294	97,7	541	580	107,2	319	346	108,5	60	80	133,3
826	861	104,2	602	572	95,0	57	68	119,3	91	237	260,4	4	24	—
3.311	3.294	99,5	216	176	81,5	1.820	1.888	103,7	1.077	1.191	110,6	144	156	108,3
2.107	2.284	108,4	252	370	146,8	1.574	1.542	98,0	243	336	138,3	275	261	94,9
1.585	1.638	103,3	28	93	332,1	1.364	1.273	93,3	160	143	89,4	—	—	—
619	482	77,9	393	394	100,3	1.756	1.459	83,1	159	152	95,6	46	44	95,7
47	46	97,9	75	84	112,0	69	69	100,0	2	2	100,0	2	2	100,0
1.721	1.845	107,2	1.055	902	85,5	3.311	3.190	96,3	1.368	1.453	106,2	1.316	1.262	95,9
215	201	93,5	6	101	83,3	215	207	96,3	83	89	107,2	8	9	—
114	95	83,3	—	—	—	—	—	—	1	1	100,0	6	5	83,3
14.599	14.304	98,0	295	165	55,9	938	783	83,5	4.814	4.549	94,5	431	412	95,6
3	3	100,0	23	19	82,6	45	46	102,2	28	30	107,1	—	—	—
2.850	2.591	90,9	160	144	90,0	1.761	1.720	97,7	1.501	1.363	90,8	59	51	86,4
2.910	2.946	101,2	183	288	157,4	2.592	2.477	95,6	2.381	2.416	101,5	139	142	102,2
371	327	88,1	37	34	91,9	118	122	103,4	30	32	106,7	—	—	—
970	969	99,9	130	125	96,2	1.191	1.209	101,5	332	319	96,1	29	30	103,4
818	828	101,2	54	47	87,0	936	1.026	109,6	934	876	93,8	7	8	114,3
521	472	90,6	128	180	140,6	176	115	65,3	31	58	187,1	—	—	—
6.538	6.496	99,4	2.136	2.113	98,9	3.056	3.028	99,1	2.052	2.229	108,6	932	915	98,2
10.035	9.934	99,0	3.935	3.937	100,1	5.035	5.314	105,5	2.082	2.257	108,4	1.468	1.475	100,5
2.436	2.425	99,5	3.365	3.446	102,4	876	871	99,4	307	328	106,8	1.894	1.966	103,8
1.015	1.077	106,1	352	347	98,6	744	738	99,2	244	244	100,0	145	147	101,4
4.426	4.340	98,1	4.443	4.340	97,7	2.048	2.078	101,5	1.171	1.200	102,5	585	587	100,3
2.482	2.307	92,9	666	657	98,6	1.200	1.187	98,9	321	337	105,0	202	207	102,5
7.955	6.615	83,2	1.659	1.903	114,7	1.327	2.034	153,3	475	672	141,5	687	686	99,9
12.917	13.107	101,5	7.457	7.461	100,1	5.564	5.497	98,8	2.641	2.561	97,0	3.782	3.864	102,2
12.884	13.179	102,3	6.719	6.586	98,0	6.994	6.926	99,0	2.308	2.333	101,1	2.216	2.306	104,1
101.221	99.409	98,2	35.337	35.399	100,2	46.950	47.026	100,2	25.634	26.239	102,4	14.770	14.982	101,4

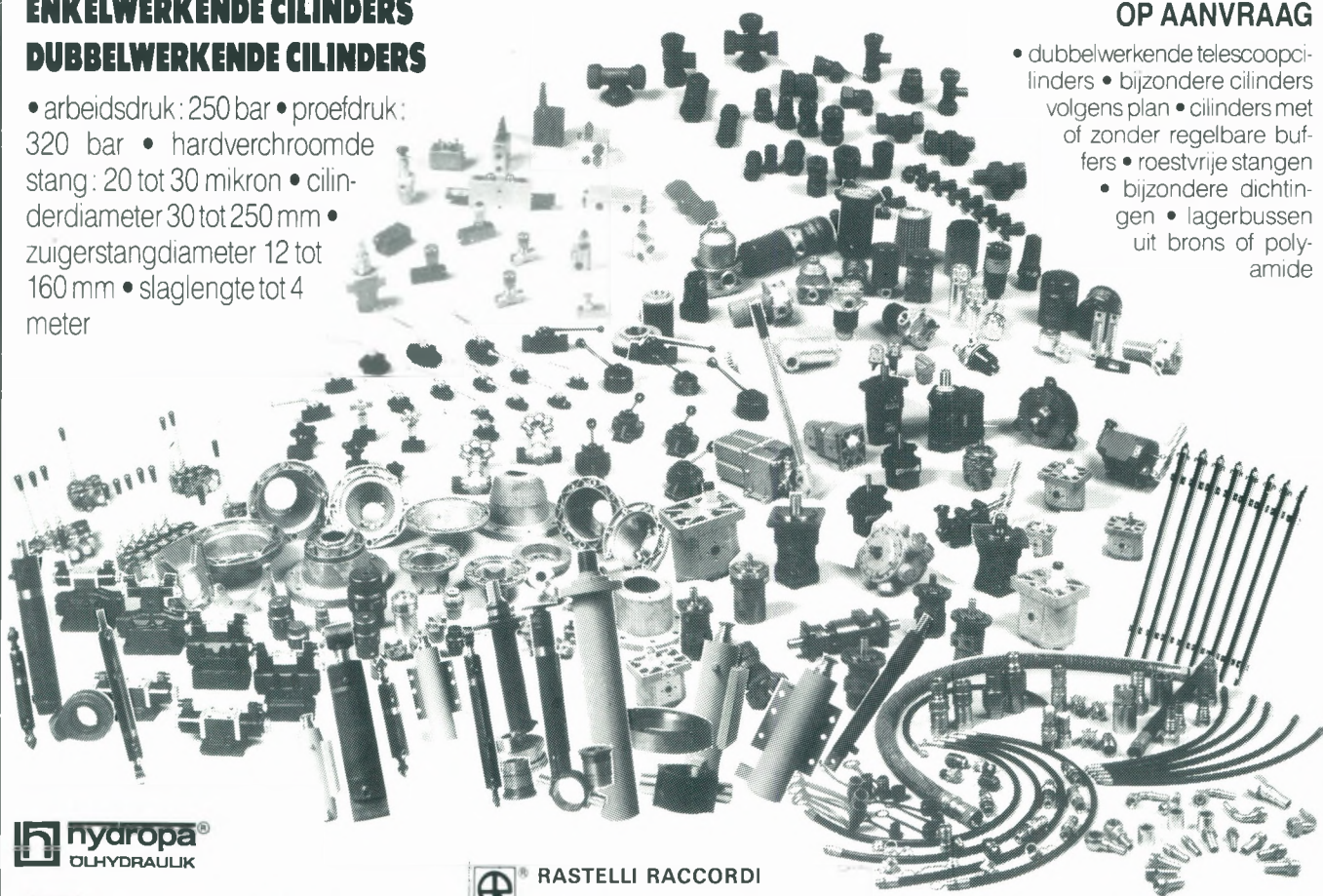
HYDRAULISCHE CILINDERS HYDRAULISCHE GROEPEN

ENKELWERKENDE CILINDERS DUBBELWERKENDE CILINDERS

• arbeidsdruk : 250 bar • proefdruk :
320 bar • hardverchroomde
stang : 20 tot 30 mikron • cilin-
derdiameter 30 tot 250 mm •
zuigerstangdiameter 12 tot
160 mm • slaglengte tot 4
meter

OP AANVRAAG

- dubbelwerkende telescoopci-
linders • bijzondere cilinders
volgens plan • cilinders met
of zonder regelbare buf-
fers • roestvrije stangen
- bijzondere dichtin-
gen • lagerbussen
uit brons of poly-
amide

nydropa
OLHYDRAULIK

**di natale
-bertelli** s.p.a.
martinetti idraulici

Oil Control

atos

ZETA FLUID
ACCESSORI PER
FLUIDODINAMICA

RASTELLI RACCORDI

it

BIGNOZZI

FBO

**loth
strozzi**

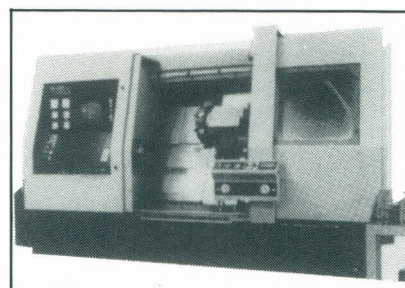
eh

**S.A.M.
HYDRAULIK**

VAPO
HYDRAULICS n.v.
Industrielaan 8
8658 DADIZELE

Telefoon 056/50 11 16 en 50 11 17
Telex VAPODA 85962 - Telefax 056/50 17 99

■ **Barco Projection Systems**, een dochter van de Barcogroep te Kortrijk, ontving van AT&T een bestelling voor haar nieuwe Multi Screen Video Graphics System (MVGS). Barco Projection Systems behoort tot de visualisatie-groep van Barco en ontwikkelt grootschermprojectoren voor een waaier van toepassingen. AT&T bestelde 72 Barco grootschermprojectoren met MVGS beeldgeneratoren, software en randapparatuur voor het nieuwe Belgacom operations center te Brussel. De 72 projectoren worden geïntegreerd in één projektiemuur van 100 m².

MVGS is een visualisatiesysteem dat toelaat beelden, gegenereerd op verschillende computers, tegelijkertijd weer te geven op een muur van een willekeurig aantal grootschermprojectoren. De muur fungeert voor de gebruiker als één enkel grafisch scherm.

■ Bij **Reznor Europe** te Menen rolde begin januari 1994 de 200.000ste luchtverwarmer van de band. Het bedrijf, bij oorsprong een dochteronderneming van het Amerikaanse bedrijf Reznor, produceert al dertig jaar te Menen. Sedert september 1986 behoort Reznor tot de Engelse groep Bullough. Reznor behaalde twee exportprijzen: de 'Oscar voor de export 1988' en 'De Gouden Klomp 1991'. Reznor Europe behaalde in 1992 een omzet van circa 484 miljoen fr. Het bedrijf telt 105 personeelsleden.

■ De firma **Haco** uit Rumbeke heeft het Duitse bedrijf Okoma-Hemag overgenomen. Deze firma produceert machines voor de bewerking van massief hout. Zeventig procent van de Belgische fabrikanten van ramen en vensters zijn afnemers van deze houtbewerkingsmachines. De firma Haco zal in Okoma-Hemag 45 mensen tewerkstellen.

■ Producent van tuinbouwmachines **Emiel Lietaer** uit Otegem behaalde op Agribex 1994 de befaamde 'Gouden Aar'. Het bedrijf kreeg deze onderscheiding voor de konstruktie van de 'Super Prof' een nieuw type versnipperaar van huisafval. De Super Prof kost zo een 200.000 fr. en wordt gebruikt op de gemeentelijke afvalparken.

■ **BN-Bombardier** uit Brugge heeft een kontrakt ondertekend met het Indonesische bedrijf PT Inka uit Jakarta voor de levering van 25 motorstellen. De stellen zullen worden ingezet voor het regionaal transport in de hoofdstad Djakarta. Elk stel bestaat uit vier rijtuigen waarvan de samenstellende elementen vanuit BN worden geleverd. De assemblage wordt uitgevoerd in Indonesië. Het kontrakt heeft een waarde van 3,1 miljard fr.

■ De firma **Blagden Packaging** uit Rumbeke heeft een mobiel systeem ontworpen voor het ontsmetten van tweehonderd liter vaten. Het gaat om een vrachtwagen die over het nodige materiaal beschikt om metalen vaten ter plaatse te ontsmetten en te ontgiften, voor verder gebruik. Het bedrijf is ook de initiatiefnemer van het Drumline-systeem voor de rekonditionering van vaten, waarbij wordt samengewerkt met partners in Europa en Amerika. Firma's, aangesloten op dit systeem, kunnen een beroep doen op 100 vestigingspunten voor de ophaling en de rekonditionering van de vaten. De firma Blagden Packaging realiseert een omzet van 510 miljoen fr. Er zijn 114 mensen tewerkgesteld.

■ **Lernout en Hauspie Speech Products** te Ieper, gespecialiseerd in spraakherkenningstechnologie heeft een licentieovereenkomst gesloten met Creative Technologies uit Singapore. Creative Technologies is de grootste producent ter wereld van multimedia-kaarten voor personal computers. Met behulp van deze audio-kaarten kan de personal computer stem, geluiden en muziek met digitale kwaliteit weergeven. Vanaf april worden alle bestaande en nieuwe audio-kaarten uitgerust met de meertalige spraaktechnologie van Lernout en Hauspie.

■ Het Liberaal Verbond voor Zelfstandigen uit Kortrijk heeft **Interieur De Keyzer** uit Wevelgem gekozen als zelfstandige van het jaar 1993. Interieur De Keyzer realiseert totaalinterieurs voor partikulier en professioneel gebruik. De omzet van het bedrijf steeg van 70 miljoen in 1990 tot 125 miljoen in 1993. Er zijn 35 mensen tewerkgesteld.

■ Het Brugse bedrijf **De Clerck Blikslagerij**, gevestigd op het bedrijventerrein Blauwe Toren, werd overgenomen door de Britse groep Pentre. Deze firma produceert bobijnen voor de Britse en de Scandinavische markt. Met de overname van de Brugse blikslagerij wil Pentre doorbreken op de Europese markt. Voor de omschakeling van blikken verpakkingen naar bobijnen werd het machinepark aangepast. De tewerkstelling blijft behouden.

■ **Oostende Lines** (voorheen RMT genoemd) heeft sinds midden februari de jetfoilverbinding Oostende-Ramsgate geopend. De overtocht met de jetfoil duurt 105 minuten en er zijn twee overvaarten per dag gepland. Voor de verbinding Oostende-Ramsgate wordt samengewerkt met Sally Lines.

■ 'Jonge kunstenaars weven op afstand' is de naam van het projekt dat plaats had in het Technocentrum van de Antwerpse Kredietbank tijdens 'Antwerpen 1993'. Het projekt stelde jonge kunstenaars in staat textielontwerpen vanuit Antwerpen, via een ISDN-verbinding, 100 km verder te realiseren bij tapijtenproducent Osta Carpets te Deerlijk. Het projekt was het initiatief van het Cadcam Design Centrum te Kortrijk. Dit centrum beoogt de uitbouw van een Europees netwerk voor textiel.

■ Het Zeebrugse windmolenpark beschikt sedert december 1993 over een nieuwe megawatt windturbine. Deze windturbine met een elektrisch vermogen van 1.300 kW rust op een mast van 53 m hoogte; de diameter van de rotor bedraagt 45 m. Het windturbinepark telt nu 24 windmolens. Samen voorzien deze windmolens in de elektriciteitsproductie van 3.500 gezinnen.

■ De firma **Sophis Systems** te Wevelgem, producent van hoogtechnologische Cadcam-systemen voor de textiel heeft voor 70 miljoen kontrakten afgesloten in Columbia en Brazilië. Sophis Systems bereikt nu een omzet van 500 miljoen fr., waarvan meer dan 95% voor buitenlandse textielproducenten wordt gerealiseerd. Het bedrijf stelt 70 mensen te werk.

■ De transportfirma **Scansped** gevestigd op het bedrijventerrein te Waregem is uitgegroeid tot de belangrijkste vestiging van Scansped Europe. Scansped Europe maakt deel uit van de Zweedse transportreus Bilspedition. Het vervoer van vooral textiel (75%) en drukwerk (15%) gebeurt over heel West-Europa. Jaarlijks zijn er 13.000 zendingen. Bij Scansped Waregem werken 75 personeelsleden.

■ Een gemiddeld gezin dat naar Engeland wil reizen via de **Kanaaltunnel** zal binnenkort voor deze overtocht heen en terug tussen de 11.780 fr. en 15.500 fr. betalen. Deze prijzen situeren zich tussen de ferry- en de luchtvaartprijzen. Naar verwachting zal de shuttle in mei met de eerste personenwagens van Calais naar Folkstone rijden en omgekeerd. Het vrachtvervoer zal binnen enkele weken door de tunnel rijden.

■ Vleeswarenproducent **Vanwijnsberghe** te Deerlijk heeft zijn activiteiten opgesplitst. Te Deerlijk wordt nog gekookte ham gemaakt. Op het bedrijventerrein van Heule werd een nieuwe fabriek gebouwd voor de worsten-specialiteiten. Dit vereist een investering van 50 miljoen fr. Tevens werd een bijkomende tewerkstelling van dertig arbeidsplaatsen gecreëerd. Vanwijnsberghe realiseert een omzet van 200 miljoen fr.

■ 'Simultaanveilen' gebeurt nu ook grensoverschrijdend. In het Zeewuise Kapelle werd in december 1993 via een klokverbinding Nederland-België simultaan fruit geveild met de Roeselaarse Veiling REO. Het grensoverschrijdend simultaan veilen is een van de projecten van Euregio Scheldemond. De begroting van dit project bedroeg ruim 20 miljoen fr., waarvan de helft werd gefinancierd door de EG.

■ Mengvoederproducent **Vanden Avenne** uit Ooigem en slachthuis **Westvlees** uit Westrozebeke gaan samen de afdeling dierlijke produktie van Westvlees uitbaten. De koördinatie gebeurt vanuit Ooigem. Deze afdeling omvat de loonkweek, de biggenproduktie, de eigen meststallen en de meelfabriek. Westvlees, het grootste partikuliere slachthuis van België, realiseerde in 1992 een omzet van 4,5 miljard fr.

■ De interkommunale **Imewo**, leverancier van elektriciteit en aardgas in 43 gemeenten in de provincies Oost- en West-Vlaanderen investeerde 2,1 miljard fr. in 1993 voor uitbreiding en aansluitingen van nieuwe klanten en voor modernisering van de aardgas- en elektriciteitsnetten. Voor 1994 werd 2,2 miljard fr. begroot. Bij **Electrabel**, de privé partner die door Imewo wordt belast met de dagelijkse uitbating en de dienstverlening, vergt de omvang van de geplande activiteiten de inzet van gespecialiseerd personeel. De toelevering door diverse firma's en de man uren die nodig zijn om de netten efficiënt te onderhouden, te vernieuwen of uit te breiden, zorgen voor een belangrijke tewerkstelling in de regio.

■ Het aardappelverwerkend bedrijf **Eurofreez** uit Proven beschikt over een nieuwe produktielijn voor kaaskroketten en andere specialiteiten. Deze lijn werd ondergebracht in een nieuwe produktiehal van 1.200 m². De investering bedraagt 90 miljoen fr.

■ Tapijtenproducent **Osta Carpets**, gevestigd op het bedrijventerrein van Deerlijk heeft einde 1993 de firma Van Neder Carpets uit Waregem overgenomen. Osta Carpets is gespecialiseerd in het weven van wollen carpetten terwijl Van Neder Carpets synthetische carpetten produceert. De omzet van Osta Carpets wordt op 1 miljard fr. geraamd. Er zijn 150 mensen tewerkgesteld.

■ Het jaar 1993 was voor de **Interkommunale Vliegveld Wevelgem** (WIV) een positief jaar. Het aantal professionele buitenlandse vluchten steeg met 11,8% tot 2.101 en het aantal professionele passagiers naar het buitenland steeg met 11,5% tot 8.517.

Voortaan integreert BBL Soft Telelink de telecommunicatiemodule, het raadplegen van databestanden, de overdracht van bestanden en de off-line intoetsing van uw betalingen.

Is de BBL ook daarom de voorkeurbank ?

Inspiraakronde Voorontwerp Strukturplan Kustzone gestart

Op 17 februari werd door het Provinciebestuur West-Vlaanderen in het Provinciaal Hof te Brugge het Voorontwerp Strukturplan Kustzone voorgesteld.

Dit dokument is het eerste luik van het Strukturplan West-Vlaanderen.

Midden 1991 gaf de Provincie opdracht aan het Westvlaams Economisch Studiebureau (WES) een ruimtelijk strukturplan voor de hele provincie op te maken.

Tot nu toe werd de ruimtelijke ordening in Vlaanderen geregeld door de wet op de Ruimtelijke Ordening en de Stedebouw van 1962. Hieruit resulteerden de gewestplannen met op gemeentelijk vlak de algemene plannen van aanleg (APA) en bijzonder plannen van aanleg (BPA). Deze plannen zijn alle bodembestemmend; dit betekent dat aan elke vierkante meter grond een vaste bestemming werd gegeven. Deze plannen zijn dus weinig flexibel.

Strukturplanning wenst daarentegen **flexibel** te zijn en het ruimtelijk beleid te **decentraliseren**.

Deze planning gebeurt op drie niveaus: het gewestelijke, het provinciale en het gemeentelijke. Op elk van deze niveaus zijn er **strukturplannen** en **uitvoeringsplannen**.

Elk strukturplan bestaat uit een plankaart en een zeer belangrijk toelichtend tekstgedeelte.

Waar de strukturplannen een indikatieve kracht hebben zijn de uitvoeringsplannen bindend en verordnend.

In de Strukturplanning wordt aan elk niveau zijn eigen verantwoordelijkheid toebedeeld, waarbij het lager niveau zich richt naar het hoger niveau. Zo moet het provinciaal strukturplan een kader aanbieden voor de gemeentelijke plannen en zich anderzijds richten naar het Vlaamse planniveau.

Strukturplanning moet op termijn de bestaande gewestplannen overbodig maken. Momenteel is een dekreet op de ruimtelijke ordening en stedebouw in voorbereiding. Voorlopig blijven de gewestplannen het wettelijk kader voor het ruimtelijk beleid.

Het *Strukturplan West-Vlaanderen* is de vertaling van de beleidsvisie van de

provinciale overheid op de ruimtelijke ontwikkeling van de provincie.

Het legt de *strukturen* en de *samenhangen* vast die nodig zijn om deze beleidsvisie in de praktijk om te zetten. Het bepaalt ook de ruimtelijke randvoorwaarden voor de sociaal-economische ontwikkeling van de provincie. Strukturplanning brengt de aanspraken die vanuit elke maatschappelijke behoefte op de ruimte gemaakt worden (wonen, werken, verkeer, recreatie) met elkaar in overeenstemming.

Het Strukturplan West-Vlaanderen moet rekening houden met de randvoorwaarden die het Strukturplan Vlaanderen bepaalt. De *bescherming van de open ruimte, de herwaardering van het stedelijk weefsel en de beheersing van de mobiliteit* staan hierin centraal.

Het Strukturplan West-Vlaanderen biedt op zijn beurt een referentiekader voor de ruimtelijke planning op gemeentelijk niveau. In dit referentiekader wordt een bovengemeentelijke visie vertaald.

De gemeenten zelf kunnen deze planning verder specificeren en aanvullen.

Voor echt strukturerende elementen en voor zwakke functies die zich op het betrokken niveau situeren, is bodembestemming op het niveau van het Strukturplan West-Vlaanderen vereist, zoals voor grote verkeersinfrastructuren, regionale bedrijventerreinen, ontginningsgebieden, verblijfsrecreatie en voor de open ruimte.

Het Strukturplan West-Vlaanderen wordt in drie delen uitgevoerd. Eerst komt de Kustzone aan bod (de drie arrondissementen Brugge, Oostende en Veurne). Daarna volgen de arrondissementen Kortrijk, Roeselare en Tielt en tenslotte Diksmuide en Ieper. Voor de Kustzone is het Voorontwerp Strukturplan reeds klaar.

Het **Voorontwerp Strukturplan Kustzone** bevat konkrete voorstellen in verband met het maximaal vrijwaren van de open ruimte, de aflijning van woongebieden, het lokaliseren van nijverheid en diensten, en het bepalen van de infrastructuur.

De *open ruimte* wordt binnen het Strukturplan eerst afgebakend. De fundamentele dragers van de open ruimte zijn land- en tuinbouw en natuurlijk milieu. Pas nadien wordt ruimte toebe-

deeld aan de andere sectoren. Zo is de open ruimte geen restgebied meer, maar vervult zij een eigen en volwaardige functie.

Vanuit de sektor land- en tuinbouw werd de open ruimte opgedeeld in vier categorieën van landelijke gebieden, elk met eigen kenmerken en voorschriften. Voor de indeling van het natuurlijk milieu werd gebruik gemaakt van het Ontwerp van Groene Hoofdstructuur, zonder dit ontwerp volledig over te nemen.

Inzake nijverheid en diensten werd in het Voorontwerp Strukturplan Kustzone ook een behoeftenraming gemaakt voor de nood aan bijkomende *bedrijventerreinen*.

Het Voorontwerp Strukturplan Kustzone voorziet enkel een bodembestemming voor de regionale bedrijventerreinen. De planning ervan gebeurt vanuit een bovengemeentelijke visie en stelt het beginsel van de 'gedecentreerde bundeling' voorop. Aandacht wordt geschonken aan een adequate geografische spreiding ten aanzien van de verschillende verzorgingscentra. De nieuwe regionale bedrijventerreinen kunnen enkel door een overheidsinstantie worden gerealiseerd.

De inplanting van de lokale bedrijventerreinen is een taak voor de gemeenten. De realisatie ervan moet verantwoord worden door onder meer reële behoeften van herlokalisaties binnen de eigen gemeente.

Om te kunnen inspelen op de nieuwste maatschappelijke ontwikkelingen wordt er in het Voorontwerp Strukturplan Kustzone ook aandacht besteed aan *specifieke bedrijfszones*.

Zo is er te Brugge behoefte aan een headquarterzone (zone voor de diensten van grote ondernemingen die een kwalitatief hoog niveau hebben), aan gronden voor hoogwaardige vormen van zakelijke dienstverlening en niet-baliegebonden kantoren en aan gronden voor bepaalde vormen van volumineuze handel.

Te Oostende is ondermeer de uitbouw van een bedrijventerrein voor luchthavengebonden activiteiten voorzien.

Om binnen het Strukturplan Kustzone ruimte te voorzien voor het wonen werd per gemeente een woonbehoeftenraming opgemaakt. Hierbij werd reke-

ning gehouden met de belangrijkste demografische evoluties van de laatste jaren (bevolkingsaan groei, gezinsverdunding, pensioen migratie en dergelijke) en met de nog aanwezige woonmogelijkheden. Op basis van de berekening heeft het Voorontwerp Struktuurplan Kustzone verschillende gebieden afgelijnd waar het wonen mogelijk is. Hierbij is het de bedoeling om het wonen zo veel mogelijk te richten naar en te concentreren in de stedelijke centra. Dit geeft voor de Kustzone aanleiding tot een aantal duidelijke opties.

Voor de Kustzone is het *toerisme* van primordiaal belang omwille van zijn rol als economische sleutelsektor maar ook omwille van zijn uitgesproken ruimtegebruik. Voor de Kustzone moet er gestreefd worden naar vakantiespreiding en naar het beheersen van de toeristische mobiliteit. Het is aangewezen het dagtoerisme niet te stimuleren maar het op een adequate manier te kanaliseren.

De toeristische activiteiten moeten vooral in de eigenlijke Kuststrook gesitueerd blijven en de voorzieningen moeten er kwalitatief opgewaardeerd wor-

den. Het herstel van het natuurlijk recreatief apparaat en de heropleving van de badplaatsen is noodzakelijk.

Inzake *infrastructuur* werden in het Voorontwerp Struktuurplan Kustzone volgend voorstel geformuleerd. De A18 moet uitgebouwd worden als een parallelle weg met de Kust en aansluiting geven op de expresweg Antwerpen-Knokke, de A10 Brussel-Oostende en de Franse A25 Rijsel-Duinkerke.

De uitbouw van de A18, de aansluiting van de badplaatsen op de A18 en de aanleg van randparkeerterreinen (vervangende parkeergelegenheid, niet bijkomend) geven vorm aan een 'kamstruktuur' waarvan de tanden gevormd worden door de verbindingen naar de badplaatsen. Deze struktuur moet toelaten de Koninklijke Baan te ontlasten van doorgaand verkeer, een funktieverhoging door te voeren en aan de badplaatsen een meer leefbaar karakter te rug te geven.

De voorstelling van het Voorontwerp Struktuurplan Kustzone was de start van een **ruime inspraakronde** waarbij het voorontwerp wordt voorgelegd aan

de gemeentebesturen, de georganizeerde bevolking (diverse sektoren) en de ruimte bevolking.

Op basis van de konkrete aanmerkingen en voorstellen uit deze inspraak zal men overgaan tot het opstellen van het **Ontwerp Struktuurplan Kustzone**. Zodra het nieuwe dekreet betreffende de organisatie van de ruimtelijke ordening en stedenbouw wordt goedgekeurd, zal het officieel openbaar onderzoek over het Ontwerp Struktuurplan worden gestart.

Het basisdokument van Voorontwerp Struktuurplan Kustzone van het WES alsook een eerder beknopte brochure, telkens met plankaarten zijn te verkrijgen bij het Provinciebestuur West-Vlaanderen, Provinciehuis Boevbos, Koning Leopold III-laan 41, 8200 Sint-Andries/Brugge (tel. 050/40.31.11).

YOUR CONTAINERSTEVEDORE IN THE
PORT OF ZEEBRUGGE
SHORTSEA AND TRANSOCEANIC
CONTAINERTRADE
ZEEBRUGGE - BELGIUM

FERRY-BOATS NV, Pacific House, Loodswezenstraat 21, B-8380 Zeebrugge
tel. 32/50/54 36 11 - fax 32/50/54 75 20 - telex 81 120

EURATRAL NV
Branch office :
New Yorklaan 11
B-8380 Zeebrugge
tel. 32/50/55 06 61
fax 32/50/55 07 65

ZEEBRUGGE CONTAINER REPAIR NV
Loodswezenstraat 4
B-8380 Zeebrugge
tel. 32/50/54 53 51
fax 32/50/54 72 21
telex 81 840

UNILOG NV
Kustlaan 180
B-8380 Zeebrugge
tel. 32/50/55 00 40
fax 32/50/55 02 50

Tien jaar bedrijvencentrum Regio Kortrijk

Het bedrijvencentrum Regio Kortrijk bestaat tien jaar. Deze gebeurtenis werd gevierd tijdens een academische zitting op vrijdag 14 januari jongstleden.

Het bedrijvencentrum Regio Kortrijk, gelegen op het industrieterrein Wevelgem Zuid werd in 1983 opgericht als eerste bedrijvencentrum in Vlaanderen. De GOM-West-Vlaanderen stond aan de oorsprong van dit projekt.

Bij het zoeken naar nieuwe kansen om werkgelegenheid te scheppen, en de industrie in eigen streek te bevorderen, werd in 1983 het idee van een 'bedrijvencentrum' door de GOM-West-Vlaanderen naar voren geschoven.

Ook de privé-sektor was geïnteresseerd. Enkele grote bedrijven en instellingen uit de regio zoals de firma Beekaert uit Zwevegem, Electrabel (toen nog Intercom), Tractebel en de Nationale Investeringsmaatschappij ondersteunden het projekt van de GOM-West-Vlaanderen.

Deze samenwerking tussen overheid en privé leverde het bedrijvencentrum van Kortrijk in 1983 een startkapitaal op van 16 miljoen fr. Door toetreding van de Generale Bankmaatschappij tot de vennootschap werd in 1986 het kapitaal op 19 miljoen fr. gebracht. Op 1 december 1983 ging het bedrijvencentrum van start en werden de eerste vier bedrijven gehuisvest.

In de volgende tien jaar werd door de GOM-West-Vlaanderen in samenwerking met het Vlaamse Gewest en de privé-sektor een netwerk opgebouwd van zeven bedrijvencentra te Brugge, Ieper, Oostende, Roeselare, Veurne, Waregem en Wevelgem.

Bedrijvencentra hebben als doelstelling creatieve mensen vlugger tot het starten van een onderneming te brengen en het risico van mislukking in de beginfase te herleiden. Konkreet nemen zij een aantal startbelemmeringen weg en stellen zij naast een aangepaste bedrijfsruimte en managementsbegeleiding, een administratieve en logistieke omkadering ter beschikking.

Tien jaar later dragen deze doelstellingen bij tot het succes van de bedrijvencentra.

Op 31 december 1992 waren 81 bedrijven gehuisvest in de bedrijvencentra. Daarvan waren 71 bedrijven van binnenlandse oorsprong en 10 van buitenlandse. De globale tewerkstelling bij deze 71 bedrijven bedroeg 272 personen.

Reeds 115 bedrijven hebben deze bedrijvencentra verlaten en de tewerkstelling in deze bedrijven liep op tot 691 personen. In het totaal hebben reeds 196 bedrijven van het begeleidingsinstrument bedrijvencentrum gebruik gemaakt en de totale rechtstreekse tewerkstellingskreatie, inbegrepen de staf van bedrijvencentra, bedraagt bijna duizend personen.

De gemiddelde bezettingsgraad van de bedrijvencentra in 1992 bedroeg 87% voor de kantoorruimten en 95% voor de produktieruimten; de verblijfsperiode beliep per bedrijf 22 maanden.

In het Bedrijvencentrum in Wevelgem bedraagt de bezettingsgraad 96%. Reeds 46 ondernemers hebben dit bedrijvencentrum verlaten na een verblijf van twee tot drie jaar en zijn uitgegroeid tot belangrijke KMO's.

De bedrijvencentra maken deel uit van het programma van de GOM-West-Vlaanderen om een meer gediversifieerde ontvangststructuur voor bedrijven in de provincie op te bouwen. Tot dit programma behoort ook het netwerk van doorgangsgebouwen. Een doorgangsgebouw stelt op tijdelijke basis moderne industriële ruimte ter beschikking aan interessante voorwaarden. Expansieve bedrijven uit de streek zelf of kandidaat-investeers van buiten de regio die een nieuw projekt ontwikkelen en de bouwplannen voor een eigen vestiging liever nog uitstellen, kunnen in het doorgangsgebouwencomplex terecht.

Bedrijvencentra en doorgangsgebouwen vormen samen de ontvangststructuur voor de bedrijven.

Deze ontvangststructuur kan maar maximaal renderen alsook het sluitstuk, namelijk een voldoende aanbod van bedrijventerreinen wordt gerealiseerd.

GOM-West-Vlaanderen plant bedrijvencentrum in Tsjechië

De Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij voor West-Vlaanderen bereidt de vestiging voor van een bedrijvencentrum in Litvinov in de Tsjechische Republiek. Het projekt wordt gepland in samenwerking met de Vlaamse Administratie Economie en wordt gefinancierd door het Oost-Europafonds van de Vlaamse Gemeenschap.

Litvinov, een stad met 30.000 inwoners, die op zowat 90 km ten noorden van Praag en op een 50-tal km van de Duitse grens ligt, maakt deel uit van een regio met ongeveer 130.000 inwoners,

met Most als grootste stad. De regio wordt gekonfronteerd met rekonversieproblemen, door de versnelde afbouw van de petrochemische nijverheid en van de bruinkoolontginning. In beide activiteiten zullen de komende jaren 6 à 9.000 arbeidsplaatsen verloren gaan, zodat de regio een van de grootste probleemgebieden in Noord-Bohemen wordt.

De GOM-West-Vlaanderen start binnenkort met een haalbaarheidsonderzoek. Indien deze studie het licht op groen zet kan nog dit jaar begonnen worden met de bouw van het bedrijvencentrum. Het bedrijvencentrum heeft als functie bij de ontplooiing van jonge ondernemingen in de Tsjechische Republiek gunstige kansen te creëren door het drukken van de startkosten, meer bepaald door het ter beschikking stellen van atelier-, opslag- en kantoorruimten, gemeenschappelijke diensten en nutsvoorzieningen, alsmede professionele begeleiding.

Naast deze hoofdopdracht is het doel van het bedrijvencentrum zich te profileren als een ontmoetingscentrum voor jonge Tsjechische bedrijven in de regio; in dit opzicht zouden er regelmatig opleidings- en begeleidingscycli voor jonge en startende Tsjechische ondernemers worden georganiseerd. Tevens zou het een trefcentrum zijn voor Vlaamse bedrijven werkzaam in die streek met hun Tsjechische partners. In dit verband zullen in het bedrijvencentrum een aantal lokalen worden voorbehouden voor Vlaamse bedrijven en instellingen die hun marktpositie in Tsjechië en Oost-Europa willen uitbouwen. Een derde opdracht bestaat erin zich als een platform aan te bieden en mee te werken aan de samenbundeling van diverse initiatieven van de streekontwikkeling.

De inplantingskeuze van het bedrijvencentrum viel op Litvinov, omdat het stadsbestuur en de Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij van de Regio Most zich als dynamische partners voor het Vlaamse initiatief aanbieden. In de loop van vorige week bracht een Tsjechische delegatie een bezoek aan West-Vlaanderen om de konkrete uitwerking van het projekt voor te bereiden.

Het initiatief in Tsjechië van de GOM-West-Vlaanderen valt toevallig samen met de viering van het tienjarig bestaan van het Bedrijvencentrum Regio Kortrijk, dat het eerste soortgelijke projekt was in ons land. Ook hier speelde de GOM-West-Vlaanderen een pioniersrol.

Bedrijvenpark luchthaven Oostende in aanbouw

Op 1 februari jongstleden organiseerde de Luchthaven Promotie Oostende een perskonferentie. Op deze bijeenkomst werden de mogelijkheden van de Oostendse luchthaven toegelicht alsook de realisaties inzake de zone voor luchtvaartgebonden activiteiten.

Aansluitend bij de luchthaven van Oostende is immers een bedrijvenpark in uitbouw dat vooral in functie van volgende luchtvaartgebonden activiteiten werd gekoncipieerd:

de overslag van luchtvaart, het onderhoud en de upgrading van vliegtuigen en de inplanting van luchtvaartgebonden toeleveringsactiviteiten.

De uitrusting van de luchtvaartgebonden activiteitenzone te Oostende omvat de bouw van een toegangsweg vanaf de Torhoutsesteenweg en van een rolbaan die de zone met de luchthaven moet verbinden.

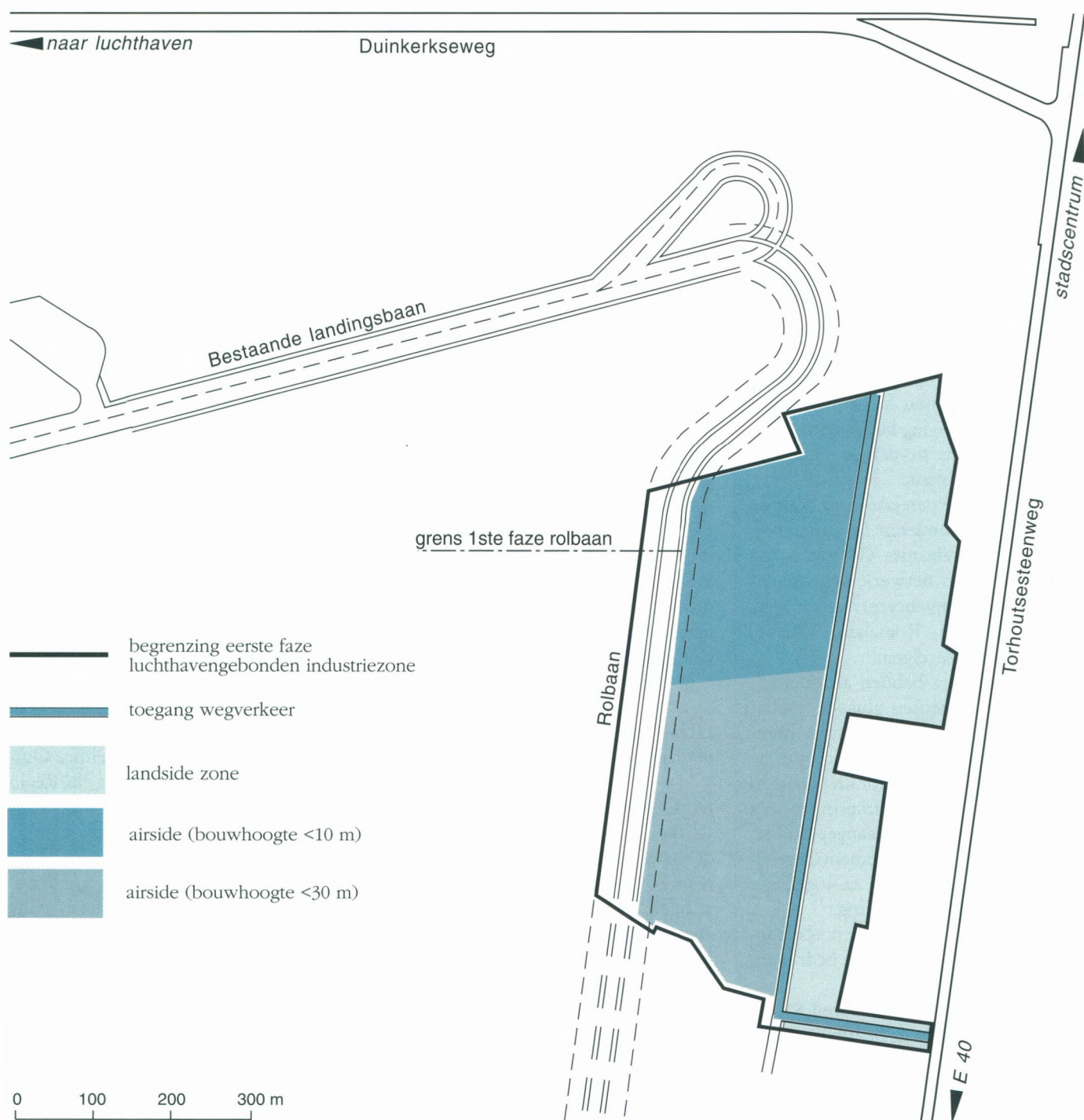
Deze realisatie is het resultaat van de samenwerking tussen de stad Oostende, de Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij West-Vlaanderen, de West-

vlaamse Interkommunale voor Economische Expansie en Rekonversie, de Administratie Wegeninfrastructuur en Verkeer van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en het Impulsprogramma voor de regio Oostende-Blankenberge.

De uitvoering van het project vergt de grondverwerving alsook de bouw van de rolbaan en de aanleg van de toegangsweg en de interne uitrusting.

De grondverwerving is volledig achter de rug. De Westvlaamse Interkommunale voor Economische Expansie en Rekonversie (WIER) verwierf 35 ha

Situering luchthavengebonden activiteitenzone te Oostende

grond voor een bedrag van 125 miljoen fr.

De *bouw van de rolbaan* startte eind februari 1994. De rolbaan wordt aangelegd door de Administratie Wegeninfrastructuur en Verkeer in co-financiering met de GOM-West-Vlaanderen die hiervoor de nodige middelen uit het Impulsprogramma voor de regio Oostende-Blankenberge kreeg toegewezen. De eerste fase van de rolbaan werd eind maart 1993 aanbesteed voor een bedrag van 75,2 miljoen fr., waarin door het Impulsprogramma voor 35,4 miljoen fr. wordt tussengekomen. De rolbaan zal nog voor het einde van de zomer worden gerealiseerd.

De *aanleg van de toegangsweg*, samen met de rioleringen en het bouwrijp maken van de ca 35 ha bedrijvenpark, wordt door de WIER aanbesteed op 21 maart 1994. De kosten voor de aanleg van deze interne infrastructuur worden op 140 miljoen fr. geraamd, waarin door het Impulsprogramma voor 40,3 miljoen fr. wordt tussengekomen. De uitvoeringsperiode beslaat 150 werkdagen. De oplevering van deze werken is voor begin 1995 voorzien.

De basisinfrastructuur van het nieuwe bedrijvenpark zal dus nog dit jaar worden gerealiseerd.

Uiteindelijk zullen dan de voorwaarden verwezenlijkt zijn om aan de luchtvaartwereld een aantrekkelijke vestigingsmogelijkheid aan te bieden.

Tevens werd door de luchthaven Promotie Oostende een nieuwe promotie-map ontworpen in samenwerking met de diensten van de Vlaamse Gemeenschap. Een korte beschrijving van deze map werd opgenomen in de rubriek 'Op de leestafel'.

Subsidies voor bedrijfsadvies, nog tot juli 1994!

KMO's gevestigd in de regio Oostende-Blankenberge die een beroep doen op externe adviseurs om hun bedrijfsbeleid door te lichten en bij te sturen, kunnen genieten van een belangrijke subsidie. Het Impulsfonds voor de regio Oostende-Blankenberge betaalt tot 50% van de advieskosten.

Het Fonds richt zich tot de bedrijven die zich situeren in de gemeenten Middekerke, Oostende, Bredene, De Haan, Blankenberge en Zuikerkerke, met een maximum van 100 werknemers.

Het advies dat een bedrijf wenst in te winnen mag zowel betrekking hebben

op interne (organisatie, kwaliteitszorg, productie, ...) als op externe bedrijfsaspecten (marktonderzoek, exportorganisatie, ...).

Gestart in het voorjaar van 1992 heeft het Fonds tot op heden reeds verschillende adviesdossiers goedgekeurd. De ondernemingen die steun hebben aangevraagd komen uit zeer uiteenlopende sectoren.

Bedrijven die geïnteresseerd zijn in deze steunmogelijkheid dienen snel te reageren! Het initiatief loopt slechts tot juli 1994.

Het Impulsfonds werd opgericht door de GOM-West-Vlaanderen met de steun van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Voor meer informatie neemt U contact op met mevrouw V. Demets, GOM-West-Vlaanderen, tel. 050/35.81.31.

Europarteneriat Polska '94

De Vlaamse GOM's organiseren op 9 en 10 juni aanstaande een Vlaamse bedrijfsmissie naar Europarteneriat Polska '94.

Deze tiende editie van Europarteneriat zal voor de eerste keer in de Poolse stad Gdynia (nabij Gdansk) plaats hebben.

Tijdens deze kontaktdagen kunnen Europese bedrijfsafgevaardigden persoonlijke contacten leggen en eerste besprekingen voeren met 401 voorgeselecteerde Poolse ondernemers, die grensoverschrijdende samenwerkingsverbanden wensen uit te bouwen.

Alle Poolse deelnemers, actief in diverse industriële sectoren, werden omschreven in een speciaal voor deze gelegenheid gepubliceerde catalogus, die tijdens de komende weken op circa 80.000 exemplaren in 47 landen zal worden verspreid (Europese Unie, de EFTA-landen, Midden- en Oost-Europa en het Middellandse Zeebekken).

De GOM's staan in voor de promotie van deze kontaktdagen in Vlaanderen. Elke ondernemer die op zoek is naar industriële of commerciële partners in Polen kan bij de GOM's kosteloos een catalogus verkrijgen en hierin die Poolse firma's selecteren, die hij tijdens Europarteneriat wenst te ontmoeten. De GOM's zorgen voor de registratieformaliteiten, het vastleggen van de afspraken met de Poolse firma's en verzekeren eveneens een permanentie tijdens Europarteneriat. Ook bieden zij

aan geïnteresseerde ondernemers de mogelijkheid om aan Europarteneriat deel te nemen via een groepsreis.

Als aanloop naar Europarteneriat organiseren de GOM's op maandag 21 maart eerstkomend te Neder-Over-Heembeek een economisch seminarie over Polen. Tijdens dit seminarie zullen de mogelijkheden voor Belgische ondernemers op de Poolse markt worden toegelicht.

Gratis catalogi en bijkomende inlichtingen zijn te verkrijgen bij de GOM-West-Vlaanderen, de heer L. Verman-dere, tel. 050/35.81.31.

Grensoverschrijdende samenwerking: het Euregiofonds helpt u financieel op weg

De ontwikkeling van de Europese eenheidsmarkt stelt het bedrijfsbeleid voor nieuwe uitdagingen! Door de economische evolutie dienen de bedrijven meer dan vroeger te zoeken naar nieuwe mogelijkheden. Op die uitdagingen kan 'samenwerking over de grenzen heen' een antwoord zijn.

Om deze nieuwe strategie bij de bedrijven te ondersteunen heeft de GOM-West-Vlaanderen samen met de GOM-Oost-Vlaanderen en het Innovatie Centrum Zeeland in 1993 een speciaal fonds opgericht met de steun van de Europese Gemeenschap.

Het fonds richt zich tot de bedrijven die gevestigd zijn in de Euregio Scheldemon-d, met name de arrondissementen Brugge, Oostende, Tielt, Eeklo, Gent, Dendermonde en Sint-Niklaas en de provincie Zeeland.

De financiële steun die het fonds verleent verschilt naargelang het advies dat een bedrijf wenst in te winnen:

een bedrijf uit de Euregio Scheldemon-d dat een externe adviseur een analyse laat uitvoeren met betrekking tot bepaalde aspecten van het bedrijfsbeleid en daarbij ook de specifieke mogelijkheden tot grensoverschrijdende samenwerking voor het eigen bedrijf binnen de Euregio laat onderzoeken, kan rekenen op een steun van 50% van de advieskosten; minstens twee bedrijven (uit West- of Oost-Vlaanderen en uit Zeeland) die een externe adviseur de opdracht geven te onderzoeken onder welke vorm een onderlinge samenwerking kan worden uitgebouwd, kunnen een steun van 30% van de advieskosten verkrijgen.

Deze interessante steunmogelijkheid heeft reeds enkele bedrijven goed op

weg geholpen. Aanvragen tot steun kunnen nog worden ingediend tot eind 1994.

Wilt U meer vernemen over deze subsidievorm, aarzel niet de initiatiefnemers te contacteren bij de GOM-West-Vlaanderen, afdeling economische ontwikkeling (tel. 050/35.81.31).

Vier Vlaamse steden vragen integratie in HST-netwerk

De hogesnelheidstreinen die België als draaischijf hebben, zullen Oost- en West-Vlaanderen niet aandoen. Zij gaan integendeel in een wijde boog om deze provincies heen. Dit heeft als gevolg dat internationale reizigers en zakenlui uit of naar deze provincies een niet-altijd bevredigende aansluiting moeten zoeken in Brussel of Rijsel. Tevens dreigen de bestaande internationale verbindingen Londen-Keulen en Oostende-Roosendaal hun internationale waarde te verliezen.

Om aan deze bezwaren tegemoet te komen, hebben de burgemeesters van Oostende, Brugge, Gent en Kortrijk een gemeenschappelijk Memorandum opgesteld en toegezonden aan alle belangrijke aktoren in dit dossier.

In het Memorandum vragen deze vier steden in de nabije toekomst een directe aansluiting zowel op het Europees HST-net Parijs/Londen-Brussel-Keulen/Amsterdam (PBKA-net), als op het Frans binnenlands HST-net, meer speciaal op de lijn Parijs-Rijsel (met als eindpunt Lille-Flandres).

De aansluiting te Brussel op het PBKA-net vergt enkele infrastructurale aanpassingen om de snelheid te kunnen opvoeren tot 160 km/uur tussen Oostende en Brugge en tot 200/220 km/uur tussen Brussel en Brugge. Tevens moet de capaciteit op de vakken Brussel-Denderleeuw en Brugge-Gent worden verhoogd.

Naast deze infrastructurale werken wordt gevraagd om een PBKA-Antenne te creëren vanuit Brussel naar Oostende, waarbij bepaalde 'slapende' treinstellen niet meer te Brussel zouden blijven wachten, maar naar Oostende en terug zouden rijden. Op deze wijze kunnen zakenlieden, zonder overstappen, met de HST-stellen rijden vanuit hun vertrekplaatsen (Oostende, Brugge en Gent). Op deze wijze kunnen zij ook direkt gebruik maken van de in deze stellen voorhanden zijnde faciliteiten (telefoon, fax).

De aansluiting op het Frans binnenlands HST-net loopt over Rijsel. Daartoe wordt een rechtstreekse verbinding met hoge frekwentie gevraagd vanuit Oostende, over Brugge, Roeselare en Kortrijk, met tevens een sterke reductie van de reistijd tussen Kortrijk en Rijsel (tot 20 minuten maximum). Ook de verbinding vanuit Gent dient sneller te verlopen: 40 minuten is daar het streefdoel.

Tevens dienen de internationale tarieven grondig te worden herzien. Infrastructuur moeten de lijnen Gent-Rijsel en Oostende-Rijsel 'stoortvrij' gemaakt worden, teneinde de HST-stellen op deze netten te kunnen laten rijden. Ge-

vraagd wordt ook om het station Kortrijk om te vormen tot een ontkoppelingstation, van waaruit met HST-stellen verder gereden kan worden in de richtingen Oostende en Gent.

Het Memorandum van de vier burgemeesters werd door minister van Verkeerswezen E. Di Rupo voorlopig negatief geadviseerd.

Telekommunikatie op maat voor uw bedrijf

Belgacom en de GOM-West-Vlaanderen organiseerden in het Congres- en Kunstcentrum 'Oud Sint-Jan' te Brugge, demonstraties van nieuwe mogelijkheden in telekommunikatie en dit specifiek gericht op bedrijfssectoren.

Recente ontwikkelingen in telekommunikatie werden er toegelicht en gedemonstreerd in praktische bedrijfstoepassingen, waarbij ook inzicht werd gegeven in kosten en voordeliger tarieven.

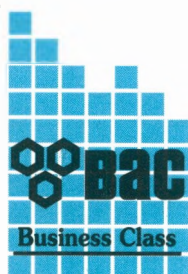
De meerwaarde van digitale netwerken, de huidige mogelijkheden van smalband ISDN en de ingrijpende vernieuwing in mobilofonie waren de agendapunten.

Op donderdag 3 maart 1994 te 9.30 uur werden de havengebonden bedrijven en de transportbedrijven uitgenodigd. Op donderdag 10 maart te 9.30 uur waren er aangepaste demonstraties voor industriële bedrijven uit West-Vlaanderen. Een derde sessie, ook in het Congres- en Kunstcentrum 'Oud Sint-Jan' te Brugge, zal later worden georganiseerd voor de tertiaire sektor.

BAC GELDBEHEER. DE JUISTE VOEDINGSBODEM VOOR UW BEDRIJF.

Een gezonde groei, dat is een kwestie van kennis, doorzicht en vooral van de juiste know-how. Ook voor uw bedrijf of geldbeheer. BAC weet wat geldbeheer voor KMO's, zelfstandigen en vrije beroepen betekent. U belegt op termijn? Of u houdt een som tijdelijk in reserve?

Uw BAC-kantoordirecteur maakt samen met u een planning, die met alle facetten van uw bedrijfsfinanciën rekening houdt.

BAC biedt u de juiste voedingsbodem en garandeert u een gezonde groei. En u geniet des te meer van de opbrengst.

HET ENTHOUSIASME VAN EEN KMO-BANKIER

NIEUWE PRODUCTEN

Mutoh onthult precisie-cutter/plotters gekenmerkt door 'fuzzy-logic'

Mutoh België, producent van grafische computer-apparatuur, introduceert de allereerste *precisie-snijplotters* waarbij gebruik wordt gemaakt van 'fuzzy-logic' technologie. Toepassingsgebieden zijn signmaking, screen-printing en andere grafische snijsystemen.

De aanwending van de recente fuzzy-logic technologie in de nieuwe XP-620C en XP-940C snijplotters, waarbij de snijnsnelheid en -kwaliteit aanzienlijk worden verhoogd, heeft zijn efficiëntie reeds bewezen bij applicaties zoals fototoestellen, camera's en huishoudelijke toestellen.

Dankzij hun fuzzy-logic capaciteiten zijn de nieuwe Mutoh snijplotters in staat 21 tot 41 vektoren vooruit te kijken, om zodoende de meest efficiënte en snelste snijwijze te bepalen.

De XP-620C en XP-940C werden ontworpen om een waaier aan signmaking vinyls en grafische films te kunnen snijden. Tevens bieden zij de mogelijkheid om ontwerpen uit te plotten op papier met behulp van pennen of potlood. Dit laat de gebruiker toe zijn ontwerp na te zien alvorens het op een meer kostbare drager uit te snijden.

In navolging van de recentste ontwikkelingen in de full-digital servogestuurde pen/potloodplottertechnologie, maken de Mutoh snijplotters gebruik van een 32 bit CPU om een snijnsnelheid tot 600 mm/sec (axiaal) en een versnelling tot 3 G te verzekeren.

Daarenboven worden de XP-620C en XP-940C gekenmerkt door een elektronisch gestuurde mesdruk- en dieptekontrolle. Deze eigenschappen, gekombineerd met een mechanische resolutie van 0,005 mm, garanderen uiterst nauwkeurige snijcapaciteiten op diverse media.

De XP-620C maakt gebruik van film met een variabele breedte van 100 mm tot 620 mm. Letters tot 6 mm klein worden zonder probleem uitgesneden.

De XP-940C maakt gebruik van film met een variabele breedte van 100 mm tot 910 mm. Letters tot 6 mm klein

worden zonder probleem uitgesneden.

Standaard bieden de snijplotters een cutter-stand en een rolophangings-systeem. De plotters/cutters zijn in staat tekens uit te snijden gaande tot 10 meter lengte.

Tevens beschikken de machines over een 1 MB intelligente buffer, uitbreidbaar tot 4 MB. De 'file selection' mogelijkheid van de buffer zorgt ervoor dat de doorgestuurde files geselecteerd kunnen worden op de snijplotter.

Voor meer informatie omtrent de precisie-snijplotters kunt U terecht bij Mutoh Belgium, Archimedesstraat 13, 8400 Oostende, tel. 059/80.79.08.

Overstromingen voorkomen met kanaal Zeebrugge-Merendree

Tijdens haar jongste vergadering besprak het Directiecomitee van de GOM-West-Vlaanderen naar aanleiding van de recente overstromingen, de voorstellen die Vlaams minister T. Kelchtermans bekendmaakte betreffende de toekomstige bestrijding van wateroverlast. De aandacht ging hierbij meer specifiek naar de intentie van de Administratie Waterinfrastructuur en Zeewezen inzake de bouw van een stuw- en schutsluis op het kanaal Gent-Brugge.

Hoewel het Directiecomitee van de GOM-West-Vlaanderen er zich terdege van bewust is dat een aantal ingrepen op korte termijn nodig zijn, wijst het er op dat de enige definitieve oplossing voor het waterafvoerprobleem bestaat in de aanpassing van het Afleidingskanaal van de Leie vanaf Merendree tot Zeebrugge. Met de uitvoering van deze werken zou tegelijk een optimale ontsluiting van de haven van Zeebrugge voor de binnenvaart kunnen worden verzekerd en wordt tevens de door de binnenvaart veroorzaakte verkeersoverlast in het Brugse stadscentrum aangepakt. Het Directiecomitee van de GOM-West-Vlaanderen besliste dan ook het vroeger ingenomen standpunt inzake het kanaal Zeebrugge-Merendree in herinnering te brengen van de bevoegde overheid. Onder het project 'aanpassing Afleidingskanaal van de Leie' wordt verstaan, de aanpassing van het Afleidingskanaal tussen Merendree en Zeebrugge op een gabariet van 2.000 ton (3.000 ton duwvaart) en de aanleg van een verbinding tussen het Boudewijnkanaal en het Afleidingskanaal ter hoogte van Dudzele. Aan een verbinding voor 10.000 ton van het kanaal Gent-Terneuzen met Zeebrugge wordt pas in een latere fase gedacht. Dit houdt in dat op het tracé Maldegem-Zeebrugge de bruggen en andere kunstwerken initieel worden ontworpen en gebouwd in functie van deze toekomstige verbinding, terwijl op het tracé Merendree-Maldegem de aanpassing op 2.000 ton-gabariet volstaat.

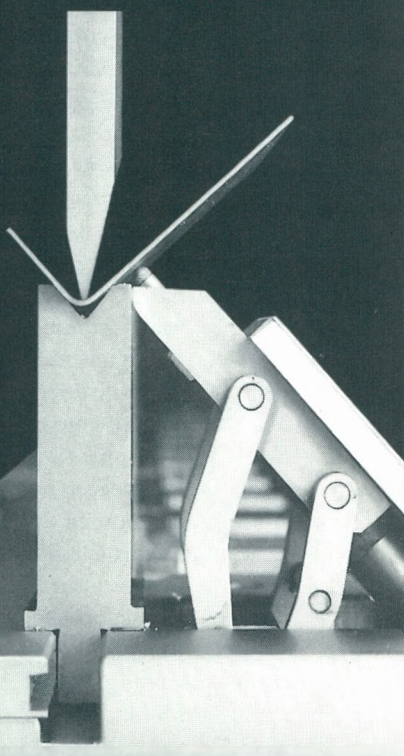
Het project Zeebrugge-Merendree leeft al lang en vanuit Zeebrugge is er een grote behoefte aan. Daarom dringt het Directiecomitee van de GOM-West-Vlaanderen aan dat de reeds vroeger aangevatte studies zouden worden hervat en dat ten spoedigste kredieten worden voorzien voor de uitbouw van het Afleidingskanaal van de Leie tot een volwaardige vaarweg.

Hoekmeetsysteem

De juiste hoek vanaf de eerste plooioperatie !

Ongelooflijk...
maar waar !
Met LVD's revolu-
tionair hoekmeet-
systeem wordt
plooiën helemaal
anders.

Voortaan maakt LVD het mogelijk om de hoek
haarfijn te meten tijdens het plooiën van een
plaat. Dit garandeert precies de gewenste hoek,
vanaf de eerste plooioperatie, zonder manuele
nametingen of korrekties. U wint dus veel tijd en
bespaart heel wat afval.
Laat zo'n concurrentieel voordeel niet liggen.
Neem gerust contact op of bel ons.

LVD COMPANY N.V.
Nijverheidslaan 2 - B-8560 Gullegem
Tel. 056/43 05 11 - Fax 056/40 24 64 - Tx 85317

LVD FORMING YOUR FUTURE

Plooiën - Snijden - Ponsen - Laser- en waterstraalsnijden - Dieptrekken

WVEM

Het *elektriciteitsverbruik* in de gemeen-
ten bediend door de WVEM kende in
1993 een lichte achteruitgang ten op-
zichte van 1992. De lichte daling van het
elektriciteitsverbruik is het gevolg van
het derde uitwisselingspakket voor dis-
tributiegebieden in West-Vlaanderen.

Deze uitwisselingen beogen de vor-
ming van rationeler aaneengesloten dis-
tributiegebieden, met zoveel mogelijk
één verdeler per gemeente, zoniet één
verdeler per activiteit per gemeente.

De gemeenten die volgens de overeen-
komsten van het uitwisselingspakket,
voor de activiteit elektriciteit niet meer
worden bediend door de WVEM zijn:
Ichtegem (Bekegem), Ieper (Dikkebus,
Hollebeke, Voormezele en Zillebeke),
Nieuwpoort (Sint-Joris en Ramska-
pelle), Poperinge (Reningelot), Veurne
(Avekappelle, Booitshoeke, Bulskamp,
De Moeren, Eggewaartskapelle, Hou-
tem, Steenkerke, Vinkem, Wulverin-
gem en Zoutenaie) en Zonnebeke (Ge-
luveld en Zandvoorde). In totaal vor-
men deze gemeenten 6.034 klanten. De
gemeenten Hoogdele (centrum) en Ou-
denburg (centrum) traden in 1993 toe
tot de WVEM voor de activiteit elek-
triciteit.

	WVEM- zuid	WVEM- noord	WVEM totaal	België
Verbruik				
in HS	+1,1%	-8,9%	-3,0%	-0,2%
in LS	-8,8%	+9,5%	+1,9%	+3,9%
Totaal	-3,1%	+2,0%	-0,5%	+1,2%

De daling in omzet elektriciteit ten-
gevolge van het derde uitwisselingspak-
ket wordt gedeeltelijk gecompenseerd
door een stijging van de omzet in de gas-
distributie (zie verder).

Het gebied WVEM-zuid omvat de ge-
meenten rond Kortrijk en de Ieperse
Bergstreek waarvan de cijfers sterk beïn-
vloed zijn door de uittreding van drie
gemeenten.

Het gebied WVEM-noord dat de
streek Diksmuide-Gistel-Torhout om-
vat kende een meer normale evolutie
vermits er daar gemeenten wegvielen
maar ook bijkwamen. Hier is wel een
verschuiving ten voordelen van het
laagspanningsverbruik merkbaar.

In vergelijking met 1992 steeg het
aardgasverbruik bij de WVEM met 33%.
Deze forse stijging is het gevolg van de

uitwisseling van gemeenten in 1993, waar er grotere distributiegebieden met meer klanten bijkwamen. Dat heeft een meer-omzet tot gevolg. Dit houdt een gedeeltelijke compensatie in voor het verlies van omzet in de elektriciteit en de kabeltelevisie.

Volgens de overeenkomsten van het uitwisselingspakket verlieten in 1993 de gemeenten Wevelgem (deelgemeente Gullegem) en Hooghelede (deelgemeente Gits) de WVEM voor de activiteit aardgas. In totaal vormen zij 2.475 klanten.

De gemeenten die voor deze activiteit in 1993 toetraden tot de WVEM voor het volledige grondgebied zijn Gistel, Middelkerke en Oudenburg. In totaal 10.927 klanten.

Einde 1992 waren 79.800 klanten op kabeltelevisie aangesloten. Dit aantal daalde einde 1993 tot 76.897 als gevolg van het uitwisselingspakket. Het aantal aangesloten klanten op de betaalender Filmnet bedroeg einde vorig jaar 4.492 eenheden. Dit is een stijging van 49% ten opzichte van het vorig jaar.

Tot de *energieprojecten* van de WVEM behoren de Warmte/krachtkoppelingsinstallaties. Het derde WKK-project van de WVEM is sedert 20 december 1993 operationeel. Deze WKK staat opgesteld in het Vakantiedorp 'Zon en Zee' dichtbij de camping 'Zon en Duin' te Middelkerke-Westende. Deze WKK produceert bijna 10.000 kWh per dag en haalt een netto elektrisch rendement van 35%.

Multifunktionele ruilverkaveling in West-Vlaanderen

Op 17 december 1993 werd op het stadhuis van Oudenburg de akte verleden van de ruilverkaveling Paddegat, meteen de zesentwintigste in de rij van West-vlaamse ruilverkavelingen.

Het Paddegat strekt zich uit over een grondgebied van 1.362 ha in de oudlandpolders tussen Brugge en Oostende.

Als gevolg van een resolute koerswijziging van het beleid in 1988 verlieten het ruilverkavelingskomitee en de Vlaamse Landmaatschappij het klassieke spoor van de zuiver landbouweconomische aanpak. In de plaats kwam er een multifunktionele ruilverkaveling. De sterk toegenomen aandacht voor de andere functies van een plattelandsg gebied betekent een duidelijke trendbreuk met het verleden.

Inzake *landbouw* blijft de klemtoon liggen op waterbeheersing, mits het

inachtnemen van uitzonderingszones. Landbouwgronden met dominantie van akkerland werden onderscheiden van zones met overheersend grasland, niet zelden met hoge natuurwaarden. Een aantal aaneengesloten weidegebieden werd veilig gesteld voor natuurbehoud en natuurontwikkeling. Voor de zilte schorrewede (6 ha) gebeurde dit als gevolg van een maatregel van landinrichting. De 20 ha grote Schobbejak werd aangekocht door de Vlaamse Gemeenschap. Extensieve landbouw (als wei- of hooiland) blijft er mogelijk. Een apart regelbaar waterpeil laat de zeldzame weide- en rietvogels toe om daar ook in

de toekomst nog een geschikte broed- of overwinteringsplaats te vinden. De bijzondere plantenvegetatie krijgt eveneens zijn kansen.

Een ander facet van deze multifunktionele ruilverkaveling is de *landbouwkundige en recreatieve ontsluiting*.

In totaal werden 8,924 km nieuwe en te verbeteren wegen aangelegd. De verkeersveiligheid ter wille werden ook negen uitwijkplaatsen en ruim twee km bermverruiming voor voorzien. De aanleg van 131 m voetpad en 1,7 km vrijliggend fietspad zorgen voor het recreatieve aspect. Op die manier zullen de bestaande fietsroutes een sluitend en

De nieuw aangebrachte stroomscheiding vormt de grens tussen de stroomgebieden van de Noordede en het Noordgeleed.

door fietspaddestoelen bewegwijzerd geheel vormen.

Een andere ontspanningsmogelijkheid bieden de drie hengelzones, gelegen langs de Noordede, het Noordgeleed en het antitankkanaal. Nieuw aangelegde paaipplaatsen in het voor hengelaars niet toegankelijke deel van het Noordgeleed zullen de natuurlijke aangroei van het vis- en palingbestand bevorderen. Anderzijds werden de kunstmatige vis-migratiebelemmerende barrières zoveel mogelijk opgeheven. Wie de hengel uitgooit in de Noordede kan tegelijk een blik werpen op een van de twee gerestaureerde brugjes uit de 19de eeuw, bijvoorbeeld op dat van de Watergangstraat. Ook het kulturhistorisch patrimonium van de streek bekleedt een functie in dit open platteland.

Omwillen van al deze voorzieningen in het kader van een multifunctionele aanpak van ruilverkaveling, werd het Paddegat in 1992 uitverkozen door de Vlaamse Gemeenschap als pilootproject voor natuurtechnische milieubouw.

De totale kostprijs van de werken en de maatregelen van landinrichting wordt voorlopig geraamd op 195.174.000 fr. Het Vlaamse Gewest draagt 139.386.000 fr. van deze kosten. De provincie West-Vlaanderen staat in voor 7.398.000 fr. De overige bijdragen worden geleverd door de stad Oudenburg en de gemeenten Jabbeke, De Haan en Bredene.

Vlaams-Europees programma voor beroepsopleiding in de Westhoek afgesloten

Binnen het kader van het *Europees Sociaal Fonds* zorgt de Europese Gemeenschap voor het mee financieren van *beroepsopleidingen*. Dit gebeurt op basis van uitgewerkte programma's die de lidstaten indienen bij de Europese Commissie.

Eén van deze programma's vond plaats van januari 1990 tot juni 1992 in de Westhoek. Het omvatte een hele reeks beroepsopleidingen, gaande van technische beroepen uit de sectoren bouw, metaal en konfektie tot een opleiding als schoonmaker of als belastingconsulent.

Het programma richtte zich in hoofdzaak tot de groepen die het moeilijk hebben op de arbeidsmarkt, met name vrouwen, laaggeschoolden en langdurig werklozen. Hoofddoel was uiteraard de positie van deze personen op de arbeidsmarkt te verbeteren.

De opleidingen werden verzorgd door de VDAB, het departement Onderwijs en het Vormingsinstituut voor de KMO van West-Vlaanderen. Er namen in het totaal 6.655 kursisten aan deel, of bijna 16% meer dan oorspronkelijk geraamd.

Het programma voorzorg in subsidies vanuit het Europees Sociaal Fonds en kaderde in het Geïntegreerd Actieplan (GAP) voor de Westhoek, dat onder meer ook de subsidiëring van infrastructuurwerken in de Westhoek omvat.

Op 1 december 1993 werd de rekening van het programma voor de Westhoek definitief afgesloten. Voor de periode 1990-1992 werd een bedrag van 4.018.000 ecu als subsidie uitgekeerd, wat overeenstemt met 168.500.000 fr. Op een totale subsidiabele kostprijs van 452.771.000 fr. bedroeg de inbreng van het Europees Sociaal Fonds in de financiering van deze beroepsopleidingen dus 37%.

De inbreng van de Vlaamse overheid bedroeg 60%, de resterende 3% werd gefinancierd door gelden uit de privésector en diverse ontvangsten.

Resultaten

Uit een evaluatieonderzoek, verricht door de GOM-West-Vlaanderen, bleek dat de beroepsopleidingen goede resultaten hebben gehaald. Twee derde van de voorheen volledig werkloze kursisten werken nu in een vol- of deeltijdse betrekking, en één derde van de kursisten die een deeltijdse betrekking hadden vonden voltijds werk.

Het rapport van de GOM acht het wenselijk en noodzakelijk dat de stimuli voor de Westhoek nog een periode zouden doorlopen. Hiertoe werd door de GOM-West-Vlaanderen reeds bij aanvang 1993 een zeer gedocumenteerd dossier ingediend bij de Vlaamse Executieve voor de erkenning van de Westhoek als plattelandsgebied (doelstelling 5b).

CARL ADAMS N.V.

SELECTIE, TRAINING EN ADVIES

PERSONEELSRECRUTERING
ORGANISATIE & MANAGEMENT ADVIES

ARDOOISESTEENWEG 25, 8800 ROESELARE
TELEFOON: (051) 24 16 56 / 24 19 98
FAX (051) 24 02 06

Achtste Forum for Applied Biotechnology

Van 28 tot 30 september 1994 gaat in het Provinciaal Hof te Brugge het achtste 'Forum for Applied Biotechnology' door. Dit forum wordt georganiseerd door de GOM-West-Vlaanderen in samenwerking met de Fakulteit Landbouwkundige en Toegepaste Biologische Wetenschappen van de Gentse Universiteit. Het FAB is na zeven edities geëvolueerd tot een internationaal platform waar wetenschappers, beleidsmensen en industrieën elkaar ontmoeten om de nieuwe evoluties in het onderzoeksdomein van de biotechnologie voor te stellen en de potentiële toepassingsmogelijkheden ervan in de industrie te evalueren.

Bij deze achtste editie wordt de klemtoon gelegd op de volgende onderwerpen: 'Cost/Benefit in Wastewater Treatment', 'Green Chemistry' en 'Novel Foods & Processes'. Daarnaast zullen nog diverse parallelle sessies plaats vinden die betrekking hebben op de milieubiotechnologie, de toepassingen in de voeding en de veevoeding, de industriële biotechnologie de mariene biotechnologie, biopharmaceutica, koolwaterstofbiotechnologie en plantcelbiotechnologie.

Parallel met het Forum vindt een tentoonstelling plaats waarop bedrijven nieuw ontwikkelde apparatuur, producten en processen zullen voorstellen.

Als satelliet aan het forum wordt op vrijdagmiddag 30 september een KMO-infodag georganiseerd waarin enkele onderwerpen zullen toegelicht worden die ook voor KMO's op korte termijn opportuniteiten en toepassingsmogelijkheden kunnen bieden.

Personen die meer inlichtingen wensen omtrent het achtste FAB of die interesse hebben om een paper of poster in één van de sessies te presenteren, nemen contact op met Ph. Tavernier bij de GOM-West-Vlaanderen, Baron Ruzettelaan 33, 8310 Assebroek/Brugge (tel. 050/35.81.31).

Kontaktdag 'Industriële Diensten en Onderhoud'

In het kader van het Interregprogramma van de Europese Unie werd op 2 maart eerstkomend te Lille in de gebouwen van de 'Chambre de Commerce et d'Industrie' een kontaktdag 'Industriële Diensten en Onderhoud' ge-

organiseerd. Een zestigtal bedrijven uit de regio Nord-Pas de Calais en de provincies Oost- en West-Vlaanderen boden er hun know-how en ervaring ter zake aan. Deze bedrijven kwamen uit de volgende sectoren: algemene mechaniek, elektrotechniek, automatizatie, engineering, industriële informatica, controle en andere.

De initiatiefnemers van deze dag, namelijk La Chambre Régionale de Commerce et d'Industrie Nord-Pas de Calais, l'Agence Régionale de Développement du Conseil Régional, de GOM-Oost- en West-Vlaanderen, wilden met deze organisatie de groeiende sektor 'Industriële Diensten en Onderhoud' een extra stimulans geven en meteen wijzen op de grensoverschrijdende samenwerkingsmogelijkheden.

De organisatie van deze dag werd gesteund door de provincie West-Vlaanderen en het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Milieu-zelftest voor bedrijven

De Milieucel van de GOM-West-Vlaanderen verleent gratis advies en informatie aan KMO's omtrent vergunningsaanvragen, milieuwetgeving, milieutechnologie, milieuzorg en steunmaatregelen voor milieu-investeringen. Binnen deze (gratis) dienstverlening kadert de milieu-zelftest die, als gezamenlijk initiatief van de Milieucellen van de vijf Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappijen, werd gelanceerd tijdens IFEST '93. Een veertigtal bedrijven hebben deze test ondertussen uitgevoerd.

De milieu-zelftest bestaat uit een vragenlijst, die bedrijfsverantwoordelijken moet toelaten binnen een kort tijdsbestek een inzicht te verkrijgen in alle milieurelevante gegevens. Op die manier kan onder meer worden nagegaan of het bedrijf in regel is met alle vergunningen en/of wordt voldaan aan de voorwaarden van Vlare II. Ook kunnen de milieuheffingen voor het bedrijf worden geanalyseerd.

De ingevulde vragenlijst wordt nadien gezamenlijk besproken met de milieukonsulent van de Milieucel, waarbij de knelpunten van het bedrijf worden geïdentificeerd en geëvalueerd. Tevens kunnen hierna gerichte acties en maatregelen worden voorgesteld. Deze grondige doorlichting kan aldus de basis vormen voor de uitbouw of bijsturing van het milieubeleid van de onderneming.

De milieu-zelftest en bijkomende in-

lichtingen kunt U verkrijgen bij de Milieucel van de GOM-West-Vlaanderen, kontaktpersoon de heer F. De Mulder, tel. 050/35.81.31.

Voordrachten

Dr. Ec. N. Vanhove sprak op 19 januari 1994 te Brussel over 'Beleidsmakers en -uitvoerders', Breed Maatschappelijk Debat Structuurplan Vlaanderen, Focus Economie en Bedrijventerreinen, Vlaamse Federatie van Planologie vzw; op 21 januari 1994 te Luxemburg over 'Les tendances récentes du marché belge', 2e Forum du Tourisme; op 18 februari 1994 te Leper, 'Evaluatie van het afgelopen Geïntegreerd Actieplan voor de Westhoek' en 'Ontwikkelingsstrategie GOM-West-Vlaanderen Westhoek - zeevisserijgebied', informatievergadering met betrekking tot het Vlaamse doelstelling 5b-gebied Westhoek - Middenkust zeevisserijgebied, Kabinet Minister-President van de Vlaamse regering; en verleende zijn medewerking aan Radio 1, Radio 2, Focus en WTV-Zuid.

Dr. Ec. J. Theys sprak op 13 januari 1994 en 17 februari 1994 te Brugge over het 'Voorontwerp Structuurplan Kustzone'.

R. De Keyser sprak te Brugge, Gent, Leuven, Houthalen-Helchteren, Antwerpen en Brussel over het Internationaal Toeristisch Marketingplan van België.

A. De Raes verleende zijn medewerking op 12 januari 1994 aan Focus TV met een toelichting over 'De mogelijkheden van Aquakultuur aan de Belgische Kust'.

L. Vermandere sprak op 18 februari 1994 tijdens het 'Conseil Syndical Interregional over 'Specifieke ontwikkelingen en perspectieven van de Westvlaamse economie'.

Ir. K. Astaes sprak op 8 februari 1994 in de Kortrijkse Hallen over 'Rationeel Energiegebruik - Subsidiëring van het Vlaamse Gewest'; op 15 februari 1994 te Kortrijk tijdens het Symposium WKK over 'Standpunt en steunmaatregelen van de Vlaamse Overheid inzake WKK'.

TECHNOLOGIETRANSFER

Hierna volgen een aantal opportuniteiten die de TIV uit een internationaal aanbod weerhouden heeft en die potentieel interessant kunnen zijn voor Vlaamse bedrijven.

De TIV is de Gemeenschappelijke Technologische Innovatiecel van de Vlaamse GOM's.

Indien één of meerdere van deze voorstellen U interesseren, dan kan U vrijblijvend bijkomende informatie bekomen via de GOM-West-Vlaanderen, of rechtstreeks bij de TIV.

De GOM-West-Vlaanderen en de TIV zijn eveneens gaarne bereid meer inlichtingen te verschaffen over de hulp die geboden wordt voor het oplossen van uw konkrete problemen inzake innovatie of technologie-overdracht.

Info:

GOM, K. Astaes, 050/35.81.31.

TIV, A. Kemps, 02/219.56.10.

Draagbaar systeem voor niet-destructieve materiaalanalyse (TT-1344-MF)

Dit apparaat werd oorspronkelijk ontwikkeld om te kunnen nagaan of er loodhoudende verf in bepaalde schilderwerken gebruikt werd.

Het is een draagbaar apparaat dat in een draagkoffer past.

De detector bestaat uit een laser die in een kleine cilindrische huls gevat is. Deze huls kan men met één hand tegen de te onderzoeken wand houden waarna de laser pulsen afgeeft.

Deze pulsen doen vonken aan het oppervlak ontstaan waardoor kleine deeltjes van het materiaal atomiseren. Het lichtspektrum van de vonk wordt met een glasvezelkabel naar de analysekoffer gevoerd.

De analyse gebeurt met een spektrograaf. Door de hoge temperatuur van de vonk, wat eigenlijk een microplasma is, zullen de atomen van het onderzochte materiaal een uniek emissiespektrum afgeven. Dit is als het ware de vingerafdruk van de onderzochte stof.

Het toestel kan de aanwezigheid van lood detecteren in gehalten van 0,06 mg/cm² en lager. Deze waarde wordt als grens vooropgesteld door het Ame-

rikaanse Environmental Protection Agency.

Naast deze specifieke toepassing kan men gelijk welke chemische contaminatie in de vorm van deeltjes, coatings of deklagen opsporen.

Hierbij kan gedacht worden aan bodemonderzoek, rookgasanalyse, en dergelijke.

Ontwikkelingsgraad:

het prototype werd ontwikkeld en uitgetest door een gerenommeerd Amerikaans onderzoekscentrum.

Voorgestelde overeenkomst:

fabricagelicentie.

Helingsanalyse van open wonden (TT-1355-ENG)

Traditionele methoden voor de klinische opvolging van genezende wonden zijn enkel gebaseerd op een schatting van het oppervlak waarover de huid beschadigd is en een subjectieve beoordeling van de momentele toestand.

Na verscheidene jaren onderzoek werd een systeem op punt gesteld dat dermatologische kennis koppelt aan de nieuwste beeldverwerkingstechnieken per computer.

Dankzij dit systeem wordt de interpretatie van dit soort letsels objectiever, is het resultaat sneller beschikbaar en kan het achteraf nog geraadpleegd worden.

Men vertrekt van een aantal instantfoto's die op geregelde tijdstippen van de wonde genomen worden. Hiervoor gebruikt men een aangepast toestel dat over een ringvormige flitser beschikt. De exacte procedure om een valabele foto te bekomen en om te weten of deze foto goed genoeg is voor verder gebruik, worden in een gebruikshandleiding uitgelegd.

Ter kalibratie van de resultaten wordt een grijswaardeschaal op dezelfde foto gezet. De foto's worden daarna in een beeldverwerkingssysteem gebracht waarbij de vorm en de verschillende kleuren terug getoond kunnen worden.

Het computersysteem bevat genoeg dermatologische kennis om het verloop van het genezingsproces objectief te kunnen beoordelen.

Ontwikkelingsgraad:

momenteel in testfase in Zweedse hospita-

talen.

Voorgestelde overeenkomst:

vertegenwoordiging.

Composietmateriaal met grote sterkte en laag gewicht (TT-1354-MA)

Dit composietmateriaal wordt gemaakt van een speciale koolstofvezel-draad die met thermoplastisch materiaal is geïmpregneerd. Met deze draad wordt een weefsel gemaakt. Dit weefsel wordt dan in de gewenste vorm gebracht en dan verwarmd. Bij deze hogere temperatuur polymeriseert het thermoplastisch materiaal. Zo bekomt men een licht en sterk materiaal waarvan de stijfheid gelijk is aan tweemaal die van aluminium. Het is een waterafstotend materiaal dat een goede licht- en stralingsbestendigheid heeft. Er werd ook een methode ontwikkeld om stukken van dit materiaal aan mekaar te lassen door gebruik van wervelstroom-technieken. Het materiaal werd ontwikkeld voor ruimtevaarttoepassingen, maar het kan op allerlei andere gebieden gebruikt worden waar een grote sterkte en een laag gewicht nodig is.

Ontwikkelingsgraad:

prototype.

Voorgestelde overeenkomst:

technologie transfer, licentie.

Windtunnel analysesysteem (TT-1339-MF)

Dit is een verbeterd systeem tegenover de klassieke windtunnel analyses, die gebruikt worden voor het zichtbaar maken van stromingweerstand. Naast het algemeen gekende voorbeeld van de auto, worden ook schaalmodellen van gebouwen, bruggen, pilonen, antennes en machine-onderdelen zoals turbine-schoepen in windtunnels op stroomlijning en ongewenste neveneffecten getest.

Bij de klassieke visualisatiemethoden wordt er gebruik gemaakt van een lichtvlak om de luchtstroming in de dan bekomen doorsnede zichtbaar te maken.

TECHNOLOGIETRANSFER

De hier voorgestelde methode maakt gebruik van een laserstraal die verscheidene vlakken na elkaar belicht. Een opnametoestel zal tegelijkertijd het beko- men beeld vastleggen. Al naargelang de snelheid waarmee opeenvolgende vlak- ken met de laser belicht worden, be- komt men een tomografisch of volume- trisch effect.

Wanneer het om een beperkt aantal opnamen gaat, kan een gewone reflex- camera met geautomatiseerd film- transport gebruikt worden. Voor gro- te series is het gebruik van een video- camera meer aangewezen.

Een bijkomend voordeel van deze on- derzoeksmethode is het gereduceerd stroboscopisch effect en het ontbreken van gesofistikeerde optische elementen zoals holografische systemen.

Ontwikkelingsgraad:

wordt momenteel toegepast voor in- dustrieel onderzoek in een Frans labo- ratorium.

Voorgestelde overeenkomst:
know-how overdracht.

Opmeten huidwrijvingsweerstand (TT-1356-MF)

Een nieuw meetinstrument werd ont- wikkeld om de efficiëntie van lokale verdoevingsmiddelen te kunnen meten.

Het toedienen van een verdo- vingsmiddel verhindert het zweten van de huid in het gebied waar deze werd toegepast.

Men heeft deze eigenschap van de huid weten te gebruiken in dit meet- toestel.

Op plaatsen waar de huid niet of min- der zweet, zal er meer of minder wrij- vingsweerstand zijn.

Het meettoestel gebruikt een eenvou- dige methode om de wrijving tussen een roterende schijf en de huid te kunnen meten.

Deze schijf wordt met een konstante druk tegen de huid gebracht en via een kleine elektromotor op een vaste toe- rental gehouden.

Wanneer de schijf een zekere weer- stand ondervindt, zal de toerentalrege- ling bijkomende stroom naar de motor sturen.

Deze stroom geeft een indicatie van de huidwrijving en wordt op een me- ter aangeduid.

Ontwikkelingsgraad:

pre-produktie prototype wordt momen- teel getest in Engelse hospitalen.

Voorgestelde overeenkomst:
fabrikagelicentie.

Biologisch insecticide (TF-93-04-BT)

Een Amerikaanse universiteit ontwik- kelde een nematoden insecticide dat goed bestand is tegen klimatologische veldomstandigheden, goedkoop is in produktie en een merkelijke langere houdbaarheid heeft. Het biologisch pesticide, onder de vorm van nemato- den insecticide, wordt toegepast in een watervasthoudende macrogel dat tevens specifieke stoffen bevat om insecten aan te trekken.

Formulaties werden gemaakt ter ver- nietiging van verscheidene insecten die een plaag kunnen zijn in huis en tuin, en land- en tuinbouw zoals mieren, ga- zoninsekten, kakkerlakken, wortelwor- men, korenwormen, aardrupsen en kevers.

Een biologisch insecticide is door- gaans minder milieubelastend en min- der toxisch ten overstaan van mens en dier en ten overstaan van niet-geviseerde insecten.

Ontwikkelingsgraad:

labo- en veldtestproeven.

Voorgestelde overeenkomst:

licentie voor commerciële produktont- wikkeling.

Brandkasten met kredietkaart- bediening (TT-1342-MB)

Een nieuwe reeks brandkasten werd ontworpen die gebruik maken van de gewone kredietkaarten. Ze zijn bedoeld voor gebruik in hotelkamers en andere gebouwen waar men aan verschillende personen een private opbergruimte wil verschaffen.

Men hoeft geen enkel nummer meer te onthouden. Bij een geopende safe kan men de programmeerknop aan de bin- nenkant van de deur bedienen. Wanneer

daarna een kredietkaart in de hiervoor bestemde opening gebracht wordt, zal de unieke code van deze kaart herkend worden. Vanaf dan kan men enkel met deze kaart de brandkast nog openen en sluiten.

De stroomvoorziening gebeurt door batterijen die ongeveer één jaar mee- gaan.

Op de deur van de safe zijn een aan- tal indicatieleds aangebracht, ondermeer om de toestand van de batterijen te kun- nen weten.

Wanneer een hotelgast de safe na ver- trek per ongeluk gesloten achterliet, of in geval van verlies of diefstal van de kredietkaart, kan men met een speciaal apparaatje alsnog de brandkast openen.

Ontwikkelingsgraad:

commercieel beschikbaar.

Voorgestelde overeenkomst:

distributierechten voor de Benelux.

Biodegradeerbaar reinigingsmiddel (TT-1370-C)

SC-1000 is een geconcentreerd reini- gingsmiddel voor industriële en huis- houdelijke toepassingen.

Het heeft een emulsifiërende werking op vetten, oliën, lipiden, proteïnen en suikers zodanig dat vuil daarna eenvou- dig weggewassen kan worden met water.

SC-1000 is geen solvent, zeep, deter- gent of chemisch reactant, is niet cor- rosief, niet ontvlambaar en reageert niet met andere chemicaliën. Anderzijds is het volledig biodegradeerbaar en veilig in gebruik.

Het reinigingsmiddel is een actief alkaline colloïdale reinigingscompound dat vooral toepasbaar is voor reiniging van zware vervuiling, bijvoorbeeld in de mechanische sektor en voedingssektor.

Het actief bestanddeel werd eveneens toegepast in specifieke produkten zoals hand-cleaner voor de mechanische werkplaats, tapijtreinigingsmiddelen, auto-shampoo, huishoudelijke reini- gingsmiddelen, en dergelijke.

Industrieel kan het produkt aange- bracht worden met hoge druk of stoom- reinigers, spray, onderdompelen of een- der welke mechanische handeling.

TECHNOLOGIETRANSFER

Ontwikkelingsgraad:
commercieel beschikbaar.
Voorgestelde overeenkomst:
licentie.

Systeem voor dieptemeting van leidingen (TT-1367-MF)

Deze methode maakt het mogelijk om op een continue manier de diepte van leidingen (rioleringen, drainagepijpen, en dergelijke) te meten. Er wordt een sensor door de leiding getrokken die via een darm verbonden is met een vloeistofreservoir. Aan de hand van de vloeistofdruk die door de sensor opgemeten wordt, kan de juiste diepte bepaald worden. De positie van de sensor kan bepaald worden aan de hand van de lengte van de kabel of door tijd en snelheid te registreren waarmee de sensor door de leiding wordt getrokken. Op die manier kan een lengte-diepte curve opgesteld worden die kan gebruikt worden om de korrekte aanleg van de leidingen te controleren of om verzakkingen of andere fouten in rioleringen op te sporen. Het systeem kan ook gebruikt worden voor het opmeten van grondverzakkingen bij grote bouwwerken zoals konstrukties van zware ge-

bouwen, verkeerswegen, dammen, het maken van tunnels, e.d. Hiervoor wordt er voor de werkzaamheden beginnen een spekiële meetpijp aangelegd waarvan men de lengte-diepte curve opmeet. Door na verloop van tijd het profiel terug op te meten en te vergelijken met het origineel kan men de verzakkingen goed nagaan. Andere toepassingen van het systeem zijn de overbrenging van hoogteniveaus naar afgelegen of moeilijk te bereiken plaatsen. Met dit systeem kan dat op een eenvoudige manier door één persoon gedaan worden.

Ontwikkelingsgraad:
commercieel beschikbaar.
Voorgestelde overeenkomst:
technologie licentie.

Zilverrekuperatie-apparaten (TT-1341-P)

Zilver is een essentieel element in de fotografie. Bij het ontwikkelen van foto's wordt er zilver in oplossing gebracht in de fixeerbaden. Wanneer men de vloeistof van deze baden wil vervangen, kan men ze niet zomaar weggieten. Zilver is niet alleen kostbaar, het is ook moeilijk om het met waterzuiveringsinstallatie uit afvalwater te verwijderen.

Met deze apparaten is het mogelijk om het zilver uit de fixeervloeistoffen te rekupereren en het uiteindelijke gehalte tot onder 1 PPM te brengen. Het zilver wordt in een eerste stap electrolytisch neergeslagen op een kathode, de resthoeveelheid zilver die dan nog in de vloeistof achterblijft wordt in een aparte bak met staalwol opgevangen. Wanneer er voldoende zilver op de kathode is afgezet, wordt deze uit het apparaat gehaald en gedroogd. De zilverslag kan daarna gemakkelijk van de kathode worden afgehaald.

Deze waardevolle zilverslakken hebben een zuiverheid van meer dan 95% en kunnen gemakkelijk worden gesmolten. Het gamma apparaten gaat van klein, met een inhoud van 4 liter, tot apparaten die continu zilver uit grote installaties recupereren en de fixeervloeistof zo regenereren.

Ontwikkelingsgraad:
commercieel beschikbaar.
Voorgestelde overeenkomst:
distributie.

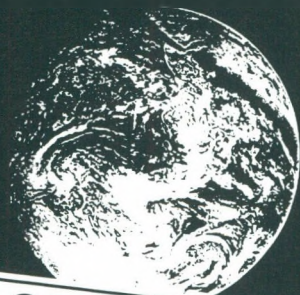
ZEEBRUGGE : THE PLACE TO BE FOR BUSINESS

Investeer nu in de toekomst. De Transportzone Zeebrugge biedt ruimte (gronden) en burelen voor alle Haven- en Transportgebonden bedrijven.

Voor inlichtingen en begeleiding bel nu
NV TRANSPORTZONE op het nummer 050 / 54.76.47
(internationaal /3250.547.647)

TRANSPORTZONE ZEEBRUGGE NV

**AN OFFICE WITH A
WORLDWIDE VIEW!**

bisort 050/33.78.16

Investeren in milieuverbetering

Op 17 september 1993 ondertekenden 20 bedrijven uit het Zuiden van West-Vlaanderen de Charter 99 Milieuverklaring.

Deze Milieuverklaring brengt bedrijven samen die op vrijwillige basis tien milieudoelstellingen onderschrijven. Deze doelstellingen zijn sektoroverschrijdend en houden rekening met de specifieke situatie van het milieu en de ruimtelijke planning in deze regio.

Jaarlijks worden de effectieve realisaties van deze bedrijven geëvalueerd door de evaluatiecommissie. Deze commissie wordt gekoördineerd en voorgezeten door de milieufunctie van de GOM-West-Vlaanderen en omvat verder vertegenwoordigers van Aminalbestuur Milieuvergunningen, Ovam, VMM, het Kabinet van de Vlaamse Minister voor Leefmilieu, het provinciebestuur en de Kamers voor Handel & Nijverheid van Roeselare en Kortrijk. Bij gunstige beoordeling wordt het jaarlogo van de Charter 99 Milieuverklaring uitgereikt. Konkreet werd, einde 1993, door de ondertekenaars van de Milieuverklaring een rapport overgemaakt aan de evaluatiecommissie.

In dit rapport worden de actuele situatie, de recente investeringen en de geplande acties voor 1994 betreffende de diverse milieudoelstellingen omschreven.

Hieruit blijkt dat de ondertekenaars van de Charter 99 Milieuverklaring milieuzorg als één van de prioriteiten erkennen in het bedrijfsbeleid en de voorbije jaren talrijke maatregelen hebben getroffen om de milieu-impakt van hun bedrijf te minimaliseren. De vaak niet geringe investeringen gingen daarbij veelal verder dan de opgelegde wettelijke normen. Ook uit de geplande maatregelen voor 1994 blijkt dat deze bedrijven verder willen investeren in de verbetering van het leefmilieu.

Waar in het verleden vooral werd geïnvesteerd in de uitbouw van elementaire *waterzuiveringsinstallaties* ligt thans de nadruk op verdere optimalisering van deze installaties met het oog op de verwijdering van zware metalen of nutriënten evenals op het oplossen van de slibproblematiek.

Andere vaststelling is dat 75% van de ondertekenaars maatregelen treffen in functie van een rationeler *energieverbruik*. Acties hierbij hebben zowel betrekking op isolatie als op een vermin-

dering van het elektriciteitsverbruik. Veel bedrijven realiseren warmterekuperatie zowel uit koellucht, als uit rookgassen of via condensorwarmte van koelinstallaties. Enkele bedrijven besteden aandacht aan rationeel energieverbruik in het verkeer via een energiezuiniger wagenpark of betere toerplanning. Voor 1994 plannen veel bedrijven het opstellen van een energiebalans.

Ruime aandacht wordt door alle bedrijven besteed aan de *afvalproblematiek*. Het opstellen en analyseren van grondstoffen- en afvalstoffenbalansen per produktie-eenheid helpen in veel gevallen de afvalberg reeds gevoelig verkleinen.

Bij 70% van de ondertekenaars worden acties of maatregelen genomen ter *beperking van luchtverontreiniging*; 55% van de bedrijven melden verder de *visuele integratie van het bedrijf in de omgeving* door aanleg en onderhoud van groenschermen of door een aantrekkelijke architectuur.

Wat betreft het *integreren van de milieuzorg in het bedrijfsbeleid* wordt herhaaldelijk naar voor gebracht dat bij ontwikkeling van nieuwe produkten, processen en technieken de milieu-impakt een doorslaggevende rol speelt. Voor 1994 plannen enkele bedrijven een grondige milieudoorlichting van hun activiteiten, terwijl ook enkele bedrijven een auditing van hun leveranciers of afvalverwerkers vooropstellen. De hogerge-noemde acties van deze bedrijven worden momenteel door de commissie van de Charter 99 Milieuverklaring geëvalueerd. Vervolgens wordt in mei het jaarlogo van de Charter 99 Milieuverklaring overhandigd.

Bedrijven die ook de Charter 99 Milieuverklaring wensen te ondertekenen, kunnen hiervoor terecht bij het secretariaat van Charter 99, Doorniksesteenweg 210, 8500 Kortrijk.

NSF-schepen worden veiliger en moderner

Eind januari kwam bij North Sea Ferries (NSF) in Zeebrugge de *MV Norland*, na drie weken droogdok, opnieuw in de vaart tussen Zeebrugge en Hull. Het zusterschip, de *MV Norstar*, ging op dat ogenblik in het droogdok, teneinde eenzelfde aanpassing te ondergaan.

Vooreerst werden de beide schepen aangepast aan de laatste *veiligheidsvoorschriften* (Solas '90) die eerstdaags in voege treden voor alle ro-ro-schepen. NSF

maakte gebruik van het regelmatig droogdokverblijf, om nu reeds de noodzakelijke aanpassingen te doen.

Beide schepen krijgen een hoger drijfvermogen in geval van aanvaring of enig ander accident. Dit gebeurt door het aanbrengen van een dubbele wand met afgesloten luchtvakken (drijfkamers) van 85 meter lengte, langs iedere zijwand. Deze aanpassing leidt tot een capaciteitsverlies van ongeveer 13 trailers. Dit verlies van vervoerscapaciteit wordt door de firma opgevangen door het inleggen van twee gecharterde vrachtschepen. Vanaf 28 februari zullen de *MS Eurobridge* en de *MS Cap Canaille* de vrachtkapaciteit uitbreiden met 52 twaalfmeters-trailers per dag (met 12 begeleidende chauffeurs).

Ook aan de passagiersruimten werd de nodige aandacht besteed. De 480 beschikbare zitplaatsen in ieder restaurant werden teruggebracht tot 440 zitplaatsen per boot. De tafels-met-banken werden vervangen door stijlvolle tafels met losse stoelen. Ook de economy-hutten werden opnieuw ingericht.

De veiligheids- en vernieuwingswerken (samen met het gewone onderhoud) kostten voor beide schepen samen 180 miljoen frank. De werken werden uitgevoerd te Schiedam, maar de binnenbekleding werd toevertrouwd aan een Engelse firma. Per schip moet er in de directe toekomst nog een rookdetectiesysteem worden aangebracht dat 10 miljoen fr. per schip zal kosten.

Tenslotte werd ook de ontvangstruimte op de *NSF-terminal* te Zeebrugge volledig opnieuw aangekleed.

NSF vervoerde in 1993 ongeveer evenveel passagiers als in 1992; 400.000 op de Zeebrugge-Hulllijn en 600.000 op de lijn Rotterdam-Hull. Op de vrachtlijnen werd een groei van ongeveer 10% gerealiseerd; te Zeebrugge werd zelfs voor een bepaald onderdeel van het vrachtvervoer tot 35% meer gehaald. NSF vervoert vracht naar Hull, Middlesbrough en Ipswich en dit vanuit Rotterdam en Zeebrugge.

Natuurpatrimonium

De Vlaamse Minister van Verkeer, Buitenlandse handel en Staatshervorming, de heer J. Sauwens, tevens bevoegd voor Landschapszorg, heeft op 24 november 1993 het 'Komgrondengebied van Lampenisse' als landschap gerangschikt (met aanvullend ministerieel besluit op 8 december 1993).

Het komgrondengebied beslaat circa 1.100 ha, gelegen op het grondgebied van Diksmuide, Alveringem en Veurne; het ligt ten westen van de kern Diksmuide op ongeveer 3 km van de IJzer.

Het gerangschikte gebied heeft, met uitzondering van het kerntje Lampernisse zelf, op de betrokken gewestplannen volledig de bestemming 'landschapelijk waardevol agrarisch gebied'.

Door de rangschikking wil men het historisch, wetenschappelijk en esthetisch karakter van het gebied behouden. Het is een onderdeel van het zogenaamde Oudland, een poldergedeelte dat niet meer door de zee werd ingenomen sedert de 9de eeuw.

Op de echte, laaggelegen komgronden, die gekenmerkt zijn door kleibodem en veen, vestigden zich in de 13de-14de eeuw geïsoleerde veehouderijen. 'Lampernisse' betekent overigens 'lammerenweide'. Het gaat om typische hoeven met walgrachten; meerdere sites, al of niet met nog aanwezige hoeve, zijn goed bewaard gebleven in het huidige weidelandschap. Op de iets hoger gelegen, kronkelende en zandige oeverwallen (kreekkruggen) vestigde zich de bewoning; vandaar de lintvorm van de kleine kern Lampernisse.

Door de gaafheid van het bodemgebruik, en van het bebouwings-, percelerings- en afwateringspatroon kan men stellen dat het huidige landschap een goed bewaard overblijfsel is van de Middeleeuwse situatie. Vandaar de historische waarde van het terrein.

Het uitgestrekt weidegebied van Lampernisse is een onderdeel van de IJzervallei die op Vlaams niveau een belangrijk open-ruimtegebied is. Dit bepaalt in hoofdzaak het esthetisch karakter van het landschap. De diversiteit van flora en fauna bepalen de wetenschappelijke waarde.

De rangschikking van het landschap is voornamelijk gericht op de bescherming van de waardevolle ekotopen en op het beperken van intensieve menselijke activiteiten (onder meer met invloed op het waterpeil). Dit besluit streeft tevens naar een evenwichtig samengaan van agrarisch bodemgebruik met behoud (en opbouw) van landschappelijk-ekologische waarden.

Verhuis Cast

De schepen van de rederij Cast zullen vanaf de tweede helft van 1994 in de nieuwe voorhaven van Zeebrugge op de 'Flanders Container Terminal' worden behandeld. Tevens wil de Maatschappij van de Brugse Zeevaartinrichtingen deze terminal tot een van de modernste en grootste containerterminals van Europa uitbouwen.

De behandeling van de Cast-schepen in de voorhaven laat de rederij toe de transit-time van verlader tot bestemming te verkorten. Voor de verhuis van Cast werden de post-panamaxkranen die zich thans op de Cast-terminal in de achterhaven bevinden, samen met andere heftuigen naar Flanders Container Terminal overgebracht.

De huidige Cast-terminal in de nieuwe Zeebrugse achterhaven (met kaai diepte van 18,5 m) zal worden omgebouwd tot een multifunktionele terminal. Delen van deze terminal worden nu reeds voor autotrafieken aangewend.

Wegens de optimale ligging van de Flanders Container Terminal aan de Noordzee en de gemakkelijke maritieme toegankelijkheid kunnen in de toekomst ook containerschepen met een laadvermogen van 4.000 tot 6.000 TEU in de vaart worden gebracht.

Tele-KB-Basic

De Kredietbank maakt automatisch bankieren voor u héél gemakkelijk.

Voor u, ondernemer, is Tele-KB-Basic uitermate geschikt als u:

- dikwijls kleine pakketten binnenlandse overschrijvingen hebt;
- regelmatig de stand van uw rekeningen wilt opvragen;
- geen computerfanaat bent, maar toch automatisch wilt bankieren.

Interesse? Elk KB-kantoor

geeft u graag meer info.

KREDIETBANK. THUIS BIJ DE BANK VAN HIER.

AGENDA

Zitdagen Vlaamse economische vertegenwoordigers (1ste semester 1994)

Land	Vl. ec. vertgw.	Standplaats	Datum	Kamer van
Nederland	W. Fimmers	Gravenhage	27.01.94	Brugge
Turkije	K. Desmet	Istanboel	03.02.94	Roeselare
Argentinië	P. Morisse	Buenos Aires	09.02.94	Roeselare
Duitsland	W. Vangoidsenhoven (Van Der Auwera)	Keulen Hamburg	15.02.94	Ieper
Canada	L. Heyvaert G. Delva	Montreal Toronto	17.02.94	Kortrijk
Mexico	G. Cole	Mexico City	23.02.94	Roeselare
Frankrijk	M. Darras L. Vandenbossche F. Noyen	Bordeaux Lyon Marseille	02.03.94	Oostende
Tsjechië (+ Slovaakije)	K. Haverbeke	Praag	04.03.94	Brugge
Australië	H. Cooleman	Sydney	15.03.94	Kortrijk
Zwitserland	C. Vloeberghs	Bern	17.03.94	Ieper
Verenigde Staten	P. Bauwens Robijn	Atlanta Los Angeles	23.03.94	Brugge
Polen	P. De Smet	Warschau	23.03.94	Roeselare
Portugal	A.M. Van Meeuwen	Lissabon	12.04.94	Kortrijk
Japan	T. Oda Y. Kamatani	Osaka Tokio	28.04.94	Kortrijk
Rusland	A. De Rijck	Moskou	03.05.94	Brugge
Singapore	O. Cousy	Singapore	26.05.94	Roeselare
Ver. Koninkrijk	V. Devavel (A. De Craene)	Londen Edinburg	01.06.94	Oostende
India	B. Hebbalkar M. Struyvelt	Bombay New Delhi	02.06.94	Roeselare
Hongarije	J. De Moor	Boedapest	07.06.94	Kortrijk
Spanje	J. Philippen	Barcelona	16.06.94	Oostende
Italië	C. Cop R. Croene	Milaan Rome	22.06.94	Ieper

Bedrijven die in deze landen exportproblemen ondervinden of contacten wensen te leggen, doen er goed aan zo spoedig mogelijk een afspraak vast te leggen, zodat de vertegenwoordigers zo mogelijk nog vóór hun terugkeer het gesprek kunnen voorbereiden. Deze afspraak wordt aangevraagd bij het provinciaal kantoor van de V.D.B.H. - Vlaamse Dienst voor de Buitenlandse Handel - Baron Ruzette-
laan 33 - 8310 Brugge - tel. 050/35.81.40 - fax 050/35.87.57

'Dach und Wand', internationale vakbeurs voor ondermeer dak- en wandbekleding, Friedrichshafen, 11 tot 14 mei 1994.
Info: 02/504.88.12.

Exportcyclus voor de KMO, ingericht door het Exportpromotiecentrum West-Vlaanderen, 17 maart tot en met 26 mei.
Info: 056/22.72.88.

'Voeding en Dranken', promotiedag ingericht door de VDBH voor producenten van voedingswaren en dranken, Praag, 3 mei 1994.
Info: 02/504.88.47.

Opleidingen, avondsessies en conferenties rond IKZ, ingericht door het Centrum voor Kwaliteitszorg West-Vlaanderen, Kortrijk, voorjaar 1994.
Info: 056/20.36.23.

Recyclage, Milieu-, Energietechniek uit de nieuwe Bundesländer, presentatie georganiseerd door de Belgisch-Luxemburgs-Duitse Kamer van Koophandel (Debelux), Brussel, 26 april 1994 (namiddag).
Info: 02/218.50.40.

Lezingenreeks over het platteland, georganiseerd door het RISO in samenwerking met het Provinciebestuur van West-Vlaanderen, KULAK en de Koning Boudewijnstichting, Campus Kortrijk, 23 maart, 6 april en 20 april 1994 (namiddag).
Info: 051/54.52.00.

'Elektrische Voertuigen als Milieuvriendelijk Vervoer in Steden', symposium ingericht door de PIH te Kortrijk, 22 april 1994.
Info: 056/21.54.65.

Verkenningmissie inzake infrastructuur naar Thailand en Vietnam, georganiseerd door de VDBH voor bedrijven actief in de sectoren bouwmaterialen, engineering en consultancy, 22 juni tot 3 juli 1994.
Info: 02/504.88.28.

Forum for applied biotechnology (FAB), georganiseerd door de GOM-West-Vlaanderen en de Fakulteit van de landbouwkundige en toegepaste biologische Wetenschappen van de Gentse Universiteit, Provinciaal Hof, Brugge, 28 tot 30 september 1994.
Info: 050/35.81.31.

ITM '94, vakbeurs voor industriële ontwikkeling met groepsstand georganiseerd door de VDBH in samenwerking met de Europese Commissie, Kuala Lumpur, van 6 tot 10 juni 1994.
Info: 02/504.88.14.

Talencocktail, gespreksavonden in vreemde talen met bekende gastsprekers georganiseerd door het talentencentrum van Kulak en de Kamers voor Handel en Nijverheid, Hotel Broel, Kortrijk, iedere laatste dinsdagavond van de maand.
Info: 056/22.73.51.

AGENDA

Promotiedag voor kledingstoffen in Nederland, georganiseerd door de VDBH in samenwerking met Febeltex, Konfektiecentrum Amsterdam, tweede week van juni.

Info: 02/504.88.47.

Workshop Technisch Textiel in Nederland, georganiseerd door de VDBH in samenwerking met Febeltex, RAI Congrescentrum van Amsterdam, 25 mei 1994.

Info: 02/504.88.47.

Polyvalente afstandsopleiding voor administratief bediende, georganiseerd door Protheus, Grensoverschrijdend centrum voor de professionele integratie van mensen met een fysieke handicap, Kortrijk, voorjaar '94.

Info: 056/22.41.88.

Vakbeursprogramma van de Vlaamse GOM's

De Vlaamse GOM's voorzien de organisatie van een groepsstand voor KMO's op de volgende internationale vakbeurzen:

Naam en plaats	Data	Onderwerp
Makropak Utrecht	02-06/05/94	verpakking
Europlastica Brussel	03-07/05/94	kunststof
Interregio Brussel	03-07/05/94	toelevering
AEF Istambul	02-07/06/94	investeringsgoederen
Electronica München	08-12/11/94	electronische onderdelen
Salon de l'Emballage Parijs	19-21/11/94	verpakking

Deze lijst is niet limitatief.

De groepsstand van de Vlaamse GOM's bestaat uit volledig uitgeruste stands, heeft als voornaamste voordeel dat heel wat organisatieproblemen in verband met de deelname aan de vakbeurs door de GOM's worden behartigd zodat de deelnemers zich maximaal kunnen concentreren op hun commerciële opdracht.

Verdere informatie: GOM-West-Vlaanderen, Afdeling Bedrijfsontwikkeling. Tel. 050/35.81.31.

'Bedrijfsvervoerplannen', colloquium georganiseerd door de studiegroep Langzaam Verkeer in opdracht van de Vlaamse minister van Verkeer Johan Sauwens, Brussel, 28 maart 1994.

Info: 016/23.94.65.

Food and Drink Expo '94, Birmingham, beurs voor de voedingsnijverheid met groepsstand georganiseerd door de VDBH, Birmingham, 20 tot en met 23 maart.

Info: 02/504.88.12.

Fiskale aktualiteit: personen en vennootschapsbelasting, studieavond ingericht door het Postuniversitair Centrum West-Vlaanderen, Campus Kortrijk, 22 maart 1994.

Info: 050/33.94.16.

Vormingsinstituut voor kleine en middelgrote ondernemingen

Opleiding en bijscholing voor meer dan 180 beroepen uit handel, personenverzorging, ambacht en dienstverlening.

Taalopleiding in meer dan 10 talen.

Managementopleidingen en vervolmakingsseminaria.

Centrum Brugge
Centrum Ieper
Centrum Kortrijk
Centrum Oostende
Centrum Roeselare
Centrum Veurne
Centrale Zetel

Spoorwegstraat 14
Rijselstraat 33
Doorniksesteenweg 220
Gen. Jungbluthlaan 2
Oostnieuwkerkesteenweg 111
Sint-Idesbaldusstraat 2
Spoorwegstraat 14

-B-8200 BRUGGE
-B-8900 IEPER
-B-8500 KORTRIJK
-B-8400 OOSTENDE
-B-8800 ROESELARE
-B-8630 VEURNE
-B-8200 BRUGGE

(0)50 38 35 81
(0)57 20 12 27
(0)56 20 30 96
(0)59 70 67 37
(0)57 21 05 76
(0)58 31 18 90
(0)50 38 37 53

Stichting Bedrijfsmanagement
Management School

Spoorwegstraat 14

-B-8200 Brugge

(0)50 38 84 69

Archeologische opgravingen te Raversijde

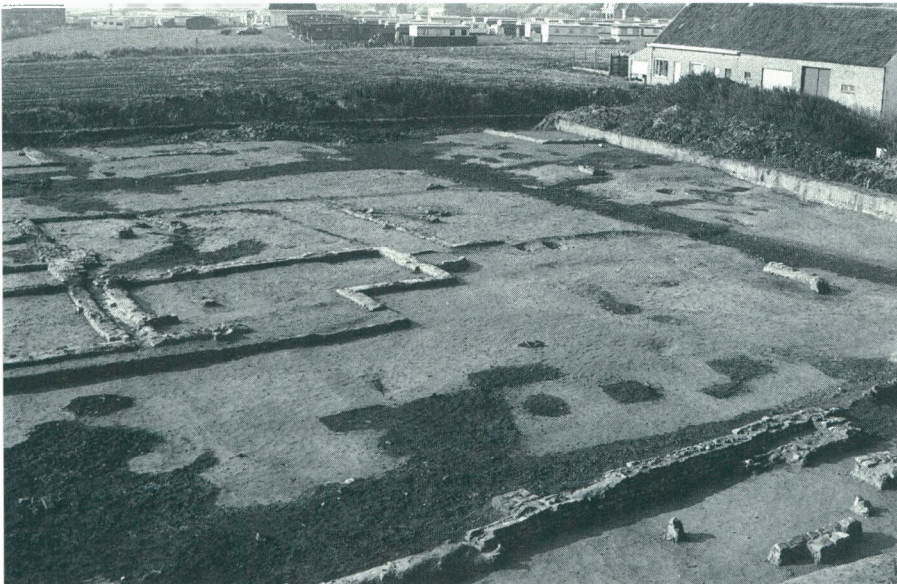
De provincie West-Vlaanderen staat in voor het beheer van het domein Raversijde. Tot het domein Raversijde behoren het Memoriaal Prins Karel, het Openluchtmuseum Atlantikwall en een zone voor openluchtrecreatie. In deze zone bevindt zich de archeologische site van het Middeleeuwse vissersdorp Walraversijde. Hier onderneemt het Instituut voor het Archeologisch Patrimonium van de Vlaamse Gemeenschap in nauwe samenwerking met het Provinciebestuur van West-Vlaanderen sedert april 1982 archeologische opgravingen.

De opgravingen gebeuren op de terreinen van het verlaten middeleeuws en vroeg-postmiddeleeuws vissersdorp 'Walraversijde'.

het park Prins Karel) zal in de nabije toekomst worden geïntegreerd in een zone bestemd voor recreatie.

De vondsten van Walraversijde zijn namelijk zo verscheiden van aard dat nieuwe toeristische recreatievoorzieningen mogelijk worden rond geschiedkundige thema's als veenwinning voor brandstof en zoutziederij in de Romeinse tijd, burgerlijke landelijke architectuur in de late middeleeuwen, materiële leefwereld van de vissersgemeenschap in de late middeleeuwen en beleg van Oostende in de 17de eeuw.

In de zone ten oosten van het Park van Prins Karel voorziet de provincie in de nabije toekomst de uitbouw van openluchtrecreatie zoals minigolf, kinderspelen, petanque, volkspelen en dergelijke.

De opgravingen geven een inzicht in de ruimtelijke ordening van Walraversijde in de 14e en 15e eeuw.

Archeologische gegevens laten toe te besluiten dat 'Walraversijde' in de tijd minstens teruggaat tot de volle middeleeuwen (10de-12de eeuw).

In de 15de eeuw kende het vissersdorp zijn bloeitijd. Aan deze periode van bloei kwam geleidelijk een einde met de godsdienststoebeelen in de 16de eeuw. Het dorp werd tenslotte definitief verlaten in het begin van de 17de eeuw (1601-1604) tijdens het beleg van Oostende. Het fungeerde namelijk in deze jaren als militaire basis voor de ruitserij van de Aartshertogen Albrecht en Isabella.

Een groot gedeelte van deze archeologische site (in de zone ten westen van

Voor het gehele domein Raversijde werden in de periode 1991-1993 volgende projecten uitgevoerd: verwerving van de gronden ten westen en ten oosten van het Domein van Prins Karel, de aanleg van de parkings, de akkomodatie-uitrusting van het Memoriaal en de inrichting van het Openluchtmuseum Atlantikwall.

De archeologische opgravingen werden door de provincie financieel ondersteund en dit blijft zo voor de hele duur van het archeologisch onderzoek.

Het nieuwe kampeerdekreet

De eindejaarspersdag van Westtoerisme op 13 december 1993 in het Kunst- en Congrescentrum Oud Sint-Jan werd gewijd aan het 'nieuwe kampeerdekreet'.

Het dekreet dat begin 1994 in werking trad wil in de eerste plaats het grote probleem van de wildgroei aan kampeerterreinen aanpakken en de wetteloosheid van een deel hiervan bestrijden.

Door de Commissie van Cultuur van de Vlaamse Raad werden in een voorbereidende fase op het kampeerdekreet volgende vaststellingen genoteerd: in het najaar van 1992 waren er in heel Vlaanderen 345 door het Vlaams Commissariaat-Generaal voor Toerisme gekende kampeerterreinen waarvan 119 zonder vergunning. Dit is bijna een derde van het totaal. Verder werd vastgesteld dat de kwaliteit van vele terreinen te wensen overlaait.

Voor de situatie van de kampeerterreinen aan de Kust werd tijdens de perskonferentie verwezen naar de gegevens van de sektorstudie Toerisme uitgevoerd door het WES in het kader van het Structuurplan voor de Kustzone.

Uit deze gegevens blijkt dat de kustzone 124 kampeerterreinen en 65 weekendverblijfparken telt; dit betekent ongeveer 691 ha terreinen. Slechts zeven terreinen of 33 ha vallen buiten de eigenlijke kuststrook. Van de 189 terreinen in de ganse kustzone zijn er 143 vergund en 46 niet vergund. In de kustzone is zowat 15% van de totaal geëxploiteerde oppervlakte aan kampeerterreinen en weekendverblijfparken niet vergund.

Uit de vaststellingen van de Commissie van Cultuur van de Vlaamse Raad en het WES blijkt dat een grondige sanering van de kampeersector zich opdringt.

Het nieuwe kampeerdekreet dat aan deze eis tegemoet komt omvat volgende krachtlijnen:

het uitbaten van een kampeerterrein kan enkel met de nodige vergunning. Deze vergunning is niet vereist voor korte kampeerperiodes door jeugdverenigingen;

de vergunning wordt verleend door het Vlaams Commissariaat-Generaal voor Toerisme;

in de uitvoeringsbesluiten zal de Vlaamse Regering de praktische uitvoering van het dekreet regelen wat betreft exploitatienormen, klassifikatie van de terreinen, bekendmaking van prijzen en voorzieningen door de uitbater, de voorwaarden voor het verkrijgen van

een premie, de benaming van het terrein en dergelijke;

het dekreet bepaalt ook dat de vergunning kan worden ingetrokken als de exploitatievoorwaarden niet worden nageleefd;

ten slotte moet erop worden gewezen dat het dekreet op de openluchtrecreatieve verblijven verband heeft met de ruimtelijk ordening. De ter zake bevoegde minister *T. Kelchtermans* heeft in de Commissie te kennen gegeven dat de problematiek van de niet vergunde en slecht ingeplante terreinen en van de eventuele aanleg van nieuwe terreinen, niet los kan worden gezien van het debat rond het Globale Structuurplan Vlaanderen.

Omzet REO stijgt

De Roeselaarse groenteveiling boekte in 1993 een omzetcijfer van 4,16 miljard fr. Dit is bijna vijf procent hoger dan het recordcijfer van 1991 van 3,97 miljard fr.

In vergelijking met 1992 zijn de verkoopprijzen in 1993 licht hersteld, enerzijds door de verminderde aanvoer

van bepaalde produkten, anderzijds door de grotere exportmogelijkheden.

Sla blijft het belangrijkste produkt van de REO-veiling. De verkoop van sla bereikte in 1993 een omzetcijfer van 1 miljard fr. Tomaten vormen het tweede belangrijkste produkt binnen het REO-assortiment. Op de derde plaats komt de verkoop van witloof.

Het aanvoercijfer in de Roeselaarse groenteveiling bleef nagenoeg in 1993 hetzelfde als in 1992: 30,75 miljoen verpakkingseenheden in 1993 tegenover 30,50 miljoen verpakkingseenheden in 1992.

Tevens werden bij de REO-veiling te Roeselare twee kwaliteitslabels geïntroduceerd voor de keuring van hopscheuten. Hopscheuten, geteeld in de streek rond Poperinge, zijn een exclusieve Vlaamse delikatesse die enkel in de winter en in de vroege lente kunnen worden gedegusteerd.

Sedert 1988 worden de hopscheuten via simultaanverkoop aangeboden op de REO-veiling.

Gaselwest neemt nieuwe initiatieven

De bij Gaselwest aangesloten gemeenten en provincies (Oost- en West-Vlaanderen) zitten momenteel in de voorronde voor de oprichting van een financieringsinterkommunale vereniging. Op 1 februari werd het ontwerp van statuten door een 'Preconstitutieel Orgaan' uitgewerkt.

De interkommunale vereniging heeft tot doel een financiering te verzekeren die de gemeenten in staat moet stellen meer aandelen te verwerven in het kapitaal van Gaselwest. Op deze wijze zullen de gemeenten geleidelijk aan een evengrote inbreng hebben in Gaselwest als de produktiemaatschappij Electrabel.

Na de fusies van de gemeenten en de herverdeling van de distributiegebieden voor energievoorziening in West-Vlaanderen, waren de interne sectoren van *Gaselwest* en *Electrabel* ook aan een herschikking toe.

Gaselwest beschikte over zes interkommunale sectoren, grotendeels gebaseerd op de vroegere gefuseerde verenigingen; Electrabel had haar dienstverlening ingedeeld in vijf gewesten, telkens verder onderverdeeld in twee

Kent u dat alles-is-mogelijk gevoel?

Een stevig uurtje joggen, uw grenzen verleggen, dat is het einde. Op zo'n moment gelooft u honderd procent in uzelf, voelt u waar het echt op aankomt.

CERA pakt uw bankzaken net zo enthousiast aan. Met alle middelen. Open en hartelijk. Wij luisteren naar uw wensen, praten alles

in het volste vertrouwen met u door, helpen u bij het realiseren van uw plannen.

Loop eens langs bij het CERA-bankkantoor in uw buurt. Wij zijn open wanneer u vrij bent. Zelfs op vrijdagavond of zaterdag-

morgen. U vindt bij ons medewerkers die net zo hard in uw projecten geloven als uzelf. Die voor u de nodige financiële ruimte scheppen. Want CERA doet er alles aan om dat alles-is-mogelijk gevoel waar te maken.

R U I M T E I N J E B A N K Z A K E N .

CERA

sektoren. Op deze wijze was de geografische synergie tussen het beheer van Gaselwest en de exploitatie door Electrabel onbestaande.

De geografische sectoren van beide instellingen worden totaal gelijklopend gemaakt. Zowel Gaselwest als Electrabel Distributie West (EDW) omvatten nu 10 sectoren. Bij Gaselwest worden deze sectoren geleid door een eigen komitee van bestuurders. In deze komitees hebben de gemeenten een duidelijk adviesrecht.

De organisatie van de dienstverlening door Electrabel Distributie West wordt aan deze indeling aangepast. Ook hier zijn er 10 sectoren opgericht, die volledig samenvallen met de Gaselwest-sektoren. Zij worden uitgebouwd tot autonome exploitatie-entiteiten die technisch, administratief en commercieel één geheel vormen. Deze 10 sectoren worden verder administratief gegroepeerd in vier gewesten, waarvan er drie in West-Vlaanderen zijn gelegen.

Oscars voor de export 1993

Op 17 december 1993 werden door de Belgische Dienst voor Buitenlandse Handel in het Brusselse Egmontpaleis de Oscars voor de Export 1993 uitgereikt.

De firma Trislot Systems uit Waregem en het bedrijf Ipso uit Wevelgem waren de Westvlaamse laureaten.

De firma *Trislot Systems* uit Waregem produceert metalen spleetroosters die hun toepassing vinden in de chemische en petro-chemische nijverheid alsook in de voedingsindustrie. Trislot Systems is ontstaan uit de firma Bekaert te Zwegem. In 1972 startte Bekaert in Sint-Pieters-Woluwe met een kleine productielijn voor roosters en zeven in staal. Deze productie werd in 1984 overgebracht naar Waregem. Tussen 1987 en 1992 werd voor 80 miljoen fr. geïnvesteerd. In diezelfde periode steeg de omzet met 80% van 155 miljoen fr. naar 265 miljoen fr.

De spleetroosters (wedge-wire-filters) die de firma produceert zijn gebouwd uit V-vormige roestvrije draden. Deze roosters hebben heel precieze openingen en vervangen in vele toepassingen het klassieke geweven metaaldoek. Trislotfilters zijn mechanisch heel stabiel, hebben een hoge doorlaat, zijn zo goed als verstoppingsvrij en zijn uiterst gemakkelijk te reinigen. De producten worden gebruikt daar waar in moeilij-

ke omstandigheden van druk, temperatuur of corrosie, vaste stoffen gescheiden moeten worden van vloeistoffen of gassen. De filters vinden alzo hun toepassing in de afvalwaterbehandeling, slibdroging, waterontharding en waterinfiltratie.

Voor de chemische en petrochemische nijverheid ontwerpt Trislot Systems complete constructies die in reaktoren worden ingebouwd. Het is vooral als leverancier van katalysatorroosters aan de petrochemische industrie dat Trislot Systems zijn reputatie heeft opgebouwd.

De firma werkt ook nauw samen met buitenlandse bedrijven voor de ontwikkeling van nieuwe producten of nieuwe toepassingen. Zo wordt intensief samengewerkt met een Duits bedrijf om spleetroosters te ontwikkelen voor ontsifting van verbrandingsgassen op zeer hoge temperaturen (850 °C).

Recent werden spleetbuizen met zeer fijne openingen (0,01 mm) op de markt gebracht voor de filtratie van allerhande vloeistoffen. Nog een nieuwe eigen ontwikkeling zijn de spleetbuizen uit kunststof, toepasbaar in de waterbehandeling en de chemie.

Gist-brocades

Gist-Brocades Bio-Specialties nv
maakt deel uit van de *Bio-Specialties Divisie*
van *Gist-Brocades bv Delft (Nederland)*.

De belangrijkste activiteit van de Brugse vestiging is de opschaling en de produktie van industriële enzymen op basis van grote schaal fermentatie voor de wasmiddelen-, zetmeel-, zuivel-, chemische-, veevoeders-, papier- & pulp- en de textielindustrie.

Gist-Brocades Bio-Specialties nv
Komvest 43, 8000 Brugge (België)
Tel. 050/44.91.11
Telefax 050/33.68.49

Trislot Systems voert 95% van zijn omzet uit. Ongeveer 70% daarvan blijft binnen de EU. Buiten de EU wordt ondermeer geleverd aan Japan, Singapore, Venezuela en Canada. Nieuwe markten als Oost-Europa en China liggen open.

Bij het bedrijf zijn 55 mensen tewerkgesteld.

Naast Trislot Systems uit Waregem ontving *Ipso International* uit Wevelgem, producent van industriële wasmachines en strijkrollen, als tweede Westvlaams bedrijf de Oscar voor de Export 1993 in de categorie uitrustingsgoederen.

Het bedrijf werd opgericht in 1973. In de periode van 1978 tot 1993 kwamen er vier nieuwe productie-eenheden bij. Momenteel produceert Ipso jaarlijks 10.000 industriële wasmachines. Deze machines worden volledig vervaardigd uit roestvrij staal. De machines beschikken over een nieuw computersturingssysteem dat toelaat tot 40% minder water te verbruiken zonder verlies van waskwaliteit. Ipso ontwikkelde eveneens een nieuw sturingssysteem dat de zeeptoevoer elektronisch regelt en zodoende het verbruik van detergent minimaliseert.

Naast de wasmachines ontwikkelde Ipso in 1992 een nieuwe lijn van strijmangels. Deze strijmangels beschikken over een krachtige ventilatie, gekombineerd met warmterecyclagesystemen dat het linnen gelijktijdig strijkt en droogt.

Recent werd door Ipso International het dochterbedrijf Ipso Tec te Wevelgem opgericht. Ipso Tec staat in voor de produktie van de volledige nieuwe HF55, een half-industriële wasmachine bestemd voor de tussenmarkt van restaurants, voetbalt ploegen, kinderrijke gezinnen en dergelijke.

Ipso International beschikt ook nog over een divisie in Amerika.

Momenteel exporteert Ipso naar 83 verschillende markten wereldwijd, waaronder Japan, het Verre Oosten en Zuid-Amerika. De belangrijkste exportmarkt is Frankrijk gevolgd door Engeland en de USA.

In 1992 behaalde Ipso International een omzet van 780 miljoen fr.

Voor 1994 wordt een gezamenlijk omzet cijfer (Ipso International en Ipso Tec) van 900 miljoen fr. verwacht.

Startersdorp van de Vlaamse GOM's op IFEST 1994

Van 18 tot 21 oktober 1994 vindt in Flanders Expo de vierde editie plaats van de internationale vakbeurs voor milieutechnologie en veiligheid, IFEST.

Net als bij de vorige editie zullen de Milieucellen van de Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappijen op deze beurs een startersdorp opzetten om aldus aan startende ondernemers de gelegenheid te bieden zich op deze beurs te profileren. Het initiatief van de GOM's wordt opgezet in samenwerking met de beursorganisatoren.

De formule van een groepsstand biedt jonge ondernemingen het voordeel dat zij worden geïntegreerd in een groter geheel dat een maximale uitstraling garandeert bij de beursbezoeker. De beursdeelname krijgt daarbij promotionele ondersteuning doordat de groepsstand extra aandacht krijgt in de pers en in de beurskatalogus.

De organisatorische en administratieve aspecten van de groepsstand gebeuren door de GOM's zodat de onderneming zelf zich maximaal op het beursgebeuren kan concentreren. Verder worden enkele voorzieningen in de stand gemeenschappelijk georganiseerd

(onthaal, zithoek en bar met bediening, telefoonaansluiting), zodat hiervoor geen eigen standruimte moet worden voorzien. In de groepsstand nemen ook de milieucellen van de GOM's een module in van waaruit een permanentie op de stand kan worden voorzien bij tijdelijke afwezigheid.

De deelnemende starters genieten van een interessante prijsvermindering op de huurprijs en op de bouw en de inrichting van de modulestand.

Om als startende onderneming te worden erkend en te kunnen deelnemen aan de groepsstand moet de onderneming opgericht zijn na 1 januari 1991 en mag zij geen zuster- of dochteronderneming zijn van een bestaand bedrijf. Het moet tevens een eerste of tweede deelname aan IFEST betreffen.

Bedrijven die in aanmerking komen voor deelname aan het startersdorp en hiervoor belangstelling hebben kunnen voor gedetailleerde informatie terecht bij de Milieucel van de GOM-West-Vlaanderen (tel. 050/35.81.31, contactpersonen de heren P. Tavernier en F. De Mulder).

BANK VAN ROESELARE

JA. UW AANPAK LIGT ONS.

OP DE LEESTAFEL

'Torhout economisch gezien', gids uitgegeven door KMO-service Aernoudt, 1994, 63 blz.

De gids 'Torhout economisch gezien' wil Torhout als een economische bedrijvige stad in de kijker plaatsen. De studie bestaat uit drie delen: het eerste deel biedt een analyse van de economische geschiedenis van de stad Torhout tot en met de eerste helft van deze eeuw. Hieruit blijkt dat het verleden van de stad Torhout werd gekenmerkt door een industrieel konservatisme.

In het tweede deel wordt de economie van Torhout anno 1993 toegelicht met als kenmerkende factoren de economische groei maar ook de forse stijging van de werkloosheid.

In het derde deel 'Een strategie voor de toekomst' wordt gewaarschuwd voor de lessen uit het verleden: het industriële konservatisme blijft Torhout achtervolgen. Dit blijkt uit de aarzelande houding in dossiers als de 'afrit op de autoweg A17' en het ontbreken van een bedrijvencentrum. De kwetsbaarheid van Torhout kan slechts worden gecompenseerd door toekomstgerichte initiatieven.

'Torhout economisch gezien' is een uitgave van KMO-service Aernoudt, gemaakt in opdracht van het stadsbestuur van Torhout, in samenwerking met NCMV Torhout en de Kamer voor Handel en Nijverheid Brugge. Info Ronny Aernoudt, tel. 050/21.52.78.

Ostend Airport International, brochure uitgegeven door Luchthaven Promotie Oostende, 1993.

De Luchthaven Promotie Oostende heeft, in samenwerking met de diensten van de Vlaamse Gemeenschap, een nieuwe promotiekaart ontworpen.

Er werd gekozen voor een mapvorm, met daarin een vast gedeelte en een aantal losse informatiebladen.

In het vaste gedeelte werden zoveel mogelijk gegevens opgenomen met een bestendig karakter.

Het losse pakket gekleurde informatiebladjes bestaat uit een technisch en een financieel gedeelte. Tevens werd informatie opgenomen omtrent de op de luchthaven gevestigde bedrijven en bestemmingen.

Deze bladjes kunnen steeds worden aangepast aan de actuele situatie en bieden de mogelijkheid de informatiekaart langdurig 'up to date' te houden.

De verspreiding gebeurt via de Luchthaven Promotie Oostende, Bureel 289, Passagiersgebouw, Luchthaven Oostende, 8400 Oostende, tel. 059/80.20.08.

The Low Countries. Arts and Society in Flanders and the Netherlands, uitgegeven door 'Stichting Ons Erfdeel', Die Keure, Brugge, 1993, 320 blz., 1.500 fr.

In deze publikatie, bestemd voor de Engelstalige wereld, wordt een beeld gegeven van het literaire, kulturele en maatschappelijke leven in de Lage Landen.

Het jaarboek werd uitgegeven door de Vlaamse-Nederlandse 'Stichting Ons Erfdeel'. De publikatie is zeer verzorgd, telt talrijke kleurenillustraties, en is bij uitstek geschikt als relatiegeschenk.

Het jaarboek kost 1.500 fr. Bij een eventuele aankoop van meerdere exemplaren gelden verminderde prijzen.

Voor inlichtingen en bestellingen kunt U terecht bij Johan Feys, 'Stichting Ons Erfdeel', Murissonstraat 260, 8931 Rekkem, tel. 056/41.12.01.

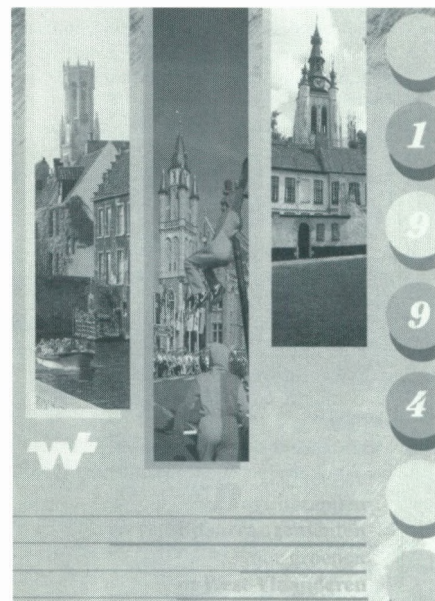
Daguitstappen en verblijfsarrangementen voor groepen in West-Vlaanderen, brochure, Westtoerisme, 48 blz.

Bij Westtoerisme verscheen de brochure 'Daguitstappen en verblijfsarrangementen voor groepen in West-Vlaanderen 1994'. De lijvige brochure bevat 38 daguitstappen voor groepen en 4 speciale Westtoerarrangementen die zich zowel richten tot groepen als individuen.

Naast de vijfdaagse fietstocht door Frans-, West- en Zeeuws-Vlaanderen bevat de brochure een avontuurlijk poltweekendaagse in de Westhoek waarbij activiteiten als het beklimmen van een muur, boogschieten, fietsen, het bouwen van een vlot en een vlottentocht op het programma staan.

Tenslotte presenteren 32 Westvlaamse diensten voor toerisme een uitstap naar hun stad, dorp of streek. Alle uitstappen worden telkens deskundig begeleid door een gids. De prijzen zijn inclusief prijzen per persoon en omvatten steeds alle bezoeken, de gids, een middagmaal, en dergelijke.

Deze brochure is gratis te verkrijgen bij Westtoerisme, Kasteel Tillegem, 8200 Sint-Michiels (tel. 050/38.02.96).

Publikaties Wer/Wes/Gom - West-Vlaanderen

Tijdschrift 'West-Vlaanderen Werkt'

Abonnement 1994: 450 fr. (BTW en port inbegrepen).
Buitenland: 600 fr. (port en kosten inbegrepen).

Steunende leden ontvangen het tijdschrift en de andere publikaties van het jaar.
België 1994: 900 fr. (BTW inbegrepen).
Buitenland: 1.300 fr. (port en kosten inbegrepen).

Uitgaven Wer en Gom - West-Vlaanderen

O. Vanneste & G. Declercq, Kust en Hinterland, 1955.*
O. Vanneste & G. Declercq, Le Littoral et son Hinterland, 1955.*
G. Declercq & O. Vanneste, Structurele Werkloosheid in West-Vlaanderen, 1957.*
West-Vlaanderens economische groei, 1965, 172 blz.*
Adresboek van de Westvlaamse Industrie, 1978.*
Repertorium Toeleveranciers Kunststoffen en Rubber, 1991, 1.000 fr.
Repertorium Toeleveranciers Metaalsektor, 1990, 1.000 fr.
Repertorium Toeleveranciers Elektrotechniek, 1992, 1.200 fr.
Biotechnologisch Repertorium voor Vlaanderen, 1987, 400 fr.

Reeks Wes (BTW en port inbegrepen)

- 1 G. Declercq & O. Vanneste, Het Arrondissement Ieper, 1958, 207 blz.*
- 2 O. Vanneste & P. Hovart, De Belgische Zeevisserij, 1959, 358 blz.*
- 3 O. Vanneste & P. Hovart, La pêche Maritime Belge, 1959, 358 pp.*
- 4 O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Brugge, 1961, 463 blz.*
- 5 O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Oostende, 1962, 444 blz., 297 fr.
- 6 O. Vanneste & J. Theys, Menen, 1962, 256 blz.*
- 7 O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Roeselare, 1963, 336 blz.*
- 8 J. Theys o.l.v. O. Vanneste, Westvlaamse grensarbeiders in Noord-Frankrijk, 1964, 144 blz., 184 fr.
- 9 J. Theys s.l.d. O. Vanneste, Les Frontaliers de la Flandre Occidentale dans le Nord de la France, 1964, 144 pp., 184 fr.
- 10 O. Vanneste & J. Theys, Veurne, 1964, 189 blz.*
- 11 M. Zwaenepoel & N. Vanhove, De landbouw in West-Vlaanderen, 1965, 352 blz.*
- 12 O. Vanneste, Het groeipoolconcept en de regionaal-economische politiek, 1967, 376 blz., 297 fr.
- 13 O. Vanneste & J. Theys, Het Arrondissement Tielt, 1968, 410 blz., 297 fr.
- 14 J. Theys, Een analyse van de Westvlaamse grensarbeid in Noord-Frankrijk, 1969, 248 blz., 297 fr.

- 15 M. Zwaenepoel, Vrije Tijd, 1969, 332 blz.*
- 16 N. Vanhove, Het vakantiepatroon en de toeristische bestedingen van de Belgische bevolking, 1969, 264 blz., 297 fr.
- 17 N. Vanhove, Structure des vacances et dépenses touristiques de la population belge, 1969, 264 pp., 297 fr.
- 18 J.M.I. Demeyere, Demografische facetstudies, 1969, 144 blz., 184 fr.
- 19 R. Branson, J. Theys, H. Van Reybrouck, o.l.v. N. Vanhove, Tertiaire sektor en verzorgende centra van West-Vlaanderen, 1971, 356 blz., 350 fr.
- 20 J. Hemschoote, Luchtverontreiniging in West-Vlaanderen, 1972, 209 blz., 290 fr.
- 21 N. Vanhove, Het Belgisch Kusttoerisme - Vandaag en Morgen, 1973, 520 blz., 509 fr.*
- 22 L. Schepens, Van Vlaskutser tot Franschman, 1973, 294 blz., 403 fr.
- 23 De Westvlaamse gemeenten in de Volkstelling 1970, 1974, 128 blz., 216 fr.
- 24 Symarindus. De energiefunctie van de Belgische Kust en de maritieme industrialisering, 1977, 448 blz., 682 fr.
- 25 P. van Outryve d'Ydewalle, Verzamelde toespraken, 1980, 816 blz., 910 fr.
- 26 West-Vlaanderen in kaart, 1981, 220 blz., 445 fr.
- 27 E. Omeij, De Zeevisserij, 1981, 256 blz., 500 fr.
- 28 Land- en tuinbouw in West-Vlaanderen, 1982, 400 blz., 774 fr.
- 29 E. Omeij, Kwalitatieve discrepanties in de arbeidsallokatie, 1985, 424 blz., 819 fr.
- 30 O. Vanneste, Verzamelde toespraken, 1980-1989, 1990, 520 blz., 1.060 fr.
- 31 N. Vanhove, J. Theys, West-Vlaanderen 2000 - Een strategie voor economische ontwikkeling, 1990, 468 blz., 1.020 fr.

Reeks facetten van West-Vlaanderen (BTW en port inbegrepen)

- 1 R. Simoen & O. Vanneste, De uitbouw van de haven van Zeebrugge, 1972, 48 blz.*
- 2 C. Vermeersch, Het rekreatief buitenverblijf, 1973, 100 blz., 124 fr.
- 3 S. Beernaert, De Waterverontreiniging in het IJzerbekken, 1973, 124 blz., 158 fr.
- 4 Distributiebedrijven en handelscentra in West-Vlaanderen, 1974, 68 blz., 92 fr.
- 5 S. Beernaert, De waterverontreiniging van de binnenwaters van Midden- en Oostkust, 1974, 105 blz., 151 fr.
- 6 N. Vanhove, Vakantiespreiding, 1975, 56 blz., 103 fr.
- 7 S. Beernaert, De waterverontreiniging in het hydrografisch bekken van de Leie en de Schelde, 1975, 88 blz., 151 fr.
- 8 De Haven van Brugge-Zeebrugge na de chunnel, 1975, 80 blz., 151 fr.
- 9 P. Boerjan, De toeristische statistiek in België, 1976, 84 blz., 151 fr.
- 10 S. Beernaert e.a., Waterbeleid in West-Vlaanderen, 1976, 64 blz., 124 fr.
- 11 J. Theys, Evolutie van de werkloosheid in West-Vlaanderen, 1977, 104 blz., 177 fr.
- 12 S. Beernaert, De algemene waterbevoorrading van West-Vlaanderen, 1978, 40 blz., 82 fr.
- 13 Prognose van de bevolking en actieve bevolking in West-Vlaanderen, 1978, 48 blz., 105 fr.
- 14 P. Boerjan, De ontwikkeling van het vakantiegedrag van de Belgische bevolking, 1978, 124 blz., 255 fr.

- 15 Prognose van het aantal gezinnen en raming van de huisvestingsbehoeften in West-Vlaanderen, 1979, 60 blz., 129 fr.
- 16 Terreinbehoeften voor Tewerkstelling, Toerisme en Rekreatie in West-Vlaanderen, 1979, 80 blz., 166 fr.
- 17 Milieuzorg in West-Vlaanderen, 1979, 76 blz., 159 fr.
- 18 Infrastructurale behoeften, 1979, 80 blz., 166 fr.
- 19 Strukturaalanalyse van de textielnijverheid in West-Vlaanderen, 1980, 140 blz., 285 fr.
- 20 Zeebrugge en de maritimisering van zijn achterland, 1981, 120 blz., 248 fr.
- 21 Strukturaalanalyse van de metaalnijverheid in West-Vlaanderen, 1982, 156 blz., 314 fr.
- 22 Strukturaalanalyse van de voedingsnijverheid in West-Vlaanderen, 1983, 120 blz., 248 fr.
- 23 Onderzoek naar de mogelijkheden tot inbreiding in vijf Westvlaamse gemeenten, 1983, 104 blz., 211 fr.
- 24 Vakantie van de Belgen in 1982, 1984, 192 blz., 381 fr.
- 25 Financiële analyse van de Westvlaamse industriële ondernemingen, 1984, 56 blz., 124 fr.
- 26 Studie ter voorbereiding van een geïntegreerde actie voor de Westhoek, 1986, 116 blz., 280 fr.
- 27 Marktstrategie voor de Britse toeristische markt, 1986, 176 blz., 600 fr.
- 28 Huisvestingsbehoeften in West-Vlaanderen, 1985-95, 1987, 76 blz., 175 fr.
- 29 Het kanaal Zeebrugge-Merendree, Sociaal-economische verantwoording en milieueffectenrapportering, 1987, 112 blz., 250 fr.
- 30 Masterplan ter renovatie van de haven van Oostende, 1988, 36 blz., 95 fr.
- 31 Een vernieuwd toeristisch aanbodbeleid voor West-Vlaanderen, 1988, 32 blz., 85 fr.
- 32 Ready for the tunnel, 1988, 36 blz., 154 fr.
- 33 Hoeveel toerisme in de Westhoek, 1989, 88 blz., 226 fr.
- 34 Telecommunicatie morgen - Telematica-diensten en ISDN-netwerk, 1990, 28 blz., 95 fr.
- 35 Strategisch marketingplan voor het toerisme te Knokke-Heist, een toeristisch beleids-actieplan, 1991, 32 blz., 95 fr.
- 36 Het vakantie- en korte-vakantiegedrag van de Belgen in de periode 1982-88, 1991, 44 blz., 136 fr.
- 37 De economische betekenis van het toerisme te Brugge, 1992, 96 blz., 260 fr.
- 38 Mogelijkheden voor het riviertoeerisme in West-Vlaanderen, 1993, 72 blz., 170 fr.
- 39 Het vakantie- en korte-vakantiegedrag van de Belgen in de periode 1982-1991, 32 blz., 200 fr.

* Uitgeput

ZEEBRUGGE, een nieuwe haven voor Europa

**Havenbestuur Brugge-Zeebrugge (M.B.Z. NV)
Louls Coiseaukaai 2
8000 BRUGGE**

**Tel. 050/44.42.11
Fax 050/44.42.24
Tlx. 81.201**